

Aziz Nesin

Rüyalarım ziyan olmasın

ÖYKÜ

8. BASKI
26.000 KİTAP

EVİ

Nesin Yayıncılık A.Ş.
İnönü Mahallesi Çimen Sokak No: 50/A Elmadağ Şişli/İstanbul
Tel: 0212 291 49 89 • Faks: 0212 234 17 77
nesin@nesinyayinevi.com • www.nesinyayinevi.com

Nesin Yayınevi'nde birinci basım Mayıs 2009 (1500 adet)
Nesin Yayınevi'nde ikinci basım Nisan 2010 (1000 adet)
Nesin Yayınevi'nde üçüncü basım Ekim 2011 (1500 adet)

İlk basım 1990
1990-1998 arasında 5 kez, toplam 22 bin adet basılmıştır.

Kapak Düzeni
İlhan Bilge

001 01 01 061 - 86

ISBN 978-975-9038-43-4
Sertifika No: 18231

Baskı ve cilt: Yazın Basın Yayın Matbaacılık Turizm Tic. Ltd. Şti. Çiftehavuzlar Cad. Prestij İş Merkezi
No: 27/806 Zeytinburnu/İstanbul Tel: 0212 565 01 22 Sertifika No: 12028

Aziz Nesin

Rüyalarım Ziyan Olmasın

öykü

NESİN YAYINEVİ

İçindekiler

5 Bu Öykülerin Öyküsü
13 Rüyalarım Ziyan Olmasın
21 Herkesin Kendi Tırtılı Var
29 Kesik El Kolleksiyonu
45 Tunus Gözlü Kız
55 Heryerde Yalnızlığım Var
70 Bir Eski Yaşam Maratoncusunun Sevi Molası
81 Her Gece Aynı Cinayet
92 Çok Güzel Şeyler Oldu...
103 Sırça Yüzük Kırıkları
115 Bana Boncuk Derdi
129 Bil Bakalım Ben Kimim
142 Ölüm Meleğim
155 Kendisine Yaşam Uyduran Kadın
184 Her İnsan Bir Düş Kırıklığıdır

Bu Öykülerin Öyküsü

Belki de ben bu öyküleri yazabileyim diye bunca uzun yaşadım; salt bu öyküleri değil, bu romanları, bu oyunları, bu şiirleri yazabilmek için ve dünyayı karıştırıp karıştırıp düzeltmek ve güzelleştirmek umudu için...

Aksaray, 29 Kasım 1989, Saat: 04,15

Kendimi, gitgide Türkiye'deki bütün insanların en yakın akrabası, akrabadan da öte, herkesin gizdeşi olarak duyumsamaya başladım; öylesine yakın ki, kendilerinden bile saklamaya çalıştıkları gizlerini insanlar bana açıklamayı gereksiniyorlar. Dinlediğim başkalarının gizlerini ben de yaşıyorum. Böylece Türkiye'de nice insan varsa, ben de onca kalabalıklaşıyorum.

Dünyadaki hiçbir giz gizli kalamaz, kalmamalı da... Ben de kendimi yazarak başkalarının gizlerini, başkalarını yazarak kendi gizlerimi anlatmış oluyorum.

Nesin Vakfı, 20 Ocak 1990

İnsan, üzerinde yaşadığı dünyayı, ondan uzaklaştıkça daha iyi anlıyor. Ne denli uzaklardan ve yukarlardan bakarsak, o denli daha iyi duyumsuyoruz dünyayı. Üzerinde yaşadığımız dünya, aynı zamanda kendi dünyamız da olmuşsa, yani dış dünyamızla iç dünyamız özdeşleşmişse ondan uzaklaştıkça onu daha iyi anlayıp duyumsadığımız gibi, daha da çok seviyoruz. Yurt dışında yaşamak zorunda kalanların, dayanılmaz yurt özlemi çekmeleri bundan olsa gerek.

Yıllar önce ABD'de çok iyi koşullarda yaşayan bir ressam arkadaşım, o iyi koşulları bırakıp Istanbul'a döndüğünde, dönüş nedenini sormuştum da şöyle demişti:

– Yaz sıcağında Haliç sularında yüzen karpuz kabuklarını özledim. Galata Köprüsünden o karpuz kabuklarını seyretmek için Amerika'dan döndüm.

Bu sözleri paradoks olsun diye söylemiyordu. O zamanlar daha çevre kirliliğinden ve çevrebilimden haberimiz bile yoktu.

Ay ışığı nasıl bütün çirkinlikleri allayıp pullayıp güzelleştirirse, uzaklaşmak da yaşamın çirkinliklerini güzelleştirip anı biçimine sokuyor. Uzaklaştığımız için anı olan yaşamımızı, yani iç dünyamızı, ondan uzaklaştıkça daha çok seviyoruz. Gençler, yaşlılar kertesinde dünyalarından uzaklaşmadıkları için, dünyayı yaşlılar kertesinde sevemezler. Buyüzden kendini öldüren gençlerin sayısı, kendini öldüren yaşlıların sayısından herzaman, heryerde daha çok ve yine buyüzden gençleri savaşa sokup öldürtmek, yaşlıları savaşa sokmaktan daha kolay.

Ay ışığı mekânı, uzaklaşmak da zamanı güzelleştiriyor. En acı anılarımız bile, onlardan uzaklaştıkça bir buruksu gülmece tadı kazanıyor.

Üzerinde yaşadığımız ve bizden önce var olduğu gibi bizden sonra da varlığı sürecek olan dış dünya için böyle olduğu gibi, birlikte var olup birlikte yaşadığımız ve birlikte öleceğimiz kendi dünyamız için de böyle... İçinde yaşarken tam anlamıyla tadına varamadığımız, hatta ayrımsamadığımız güzellikleri, ancak onlardan uzaklaşınca yada onları yitirince değerlendirebilmemizin nedeni de bu. Yaşam, içinde yaşarken değil, ondan uzaklaştıkça daha iyi değerlendiriliyor. En güzel olan, geleceğin umuduyla geçmişin anılarıdır. Umutla anılar arasında, ayrımsanma-

dan, bilincine bile varılmadan yaşanan şimdiki zaman, geleceğin umutlarını yeşertmeye ve geçmişin anılarını biriktirmeye yarıyor.

Bana göre yaşlılık, gittikçe uzaklaşılan dünyanın, yani yaşamın tadına daha çok varmaktır; örneğin içilen suyun tadını almak yudum yudum, öpüşmelerin coşkusunu duymak gıdım gıdım, doğadaki yeşilin canlılığını ayrımsamak, ama ençok da anıları uzaklarda kalmış sevileri imgelemde yeniden yaşamak...

Yetmiş Yaşım Merhaba ve *Maçinli Kız İçin Ev* adlı kitaplarımı okuyan kimi okurum, bu kitaplardaki öykülerin gerçek olup olmadığını, benim yaşamımdan kesitler mi olduğunu soruyor. Bu sorular çok hoşuma gidiyor. Öykülerime, kendi gerçek yaşamımdan kesitler olduğu izlenimi verdirecek gerçeklik kazandırabildiğim için seviniyorum. Çünkü bu, benim yazarlığımın amacıdır. Öykü olsun, roman olsun yazınsal anlatılar, okurlara gerçekten yaşanmış izlenimi verebiliyorsa, yaşam gerçeğiyle sanat gerçeği uygunlaşmış demektir.

Altı yıl önce (Ben altmışdokuz yaşımdayken) gencecik bir hanım arkadaşımla Akdeniz kıyısındaki bir motelde sımsıcak bir yazın onbeş gününü paylaşmıştık. Öykülerimi okuyup üzünçlenmişti.

– Bu öykülerde hep kendini anlatıyorsun, öyle değil mi? diye, o yanıtı en zor soruyu sormuştu.

"Kendimi anlatıyorum" desem yanlış olacaktı; "kendimi anlatmıyorum" desem yalan olacaktı.

– Bir yazar başkalarını, başka şeyleri, örneğin bir ağacı yada bir kediyi anlatırken bile, ister istemez kendini de anlatmış olur... demiştim. Ya anlamadığından ya inanmadığından susmuştu. Ben de eklemiştim: En doğrusu sana nasıl geliyorsa öyledir.

Yine anlamamış olacak ki,

– Bu öyküleri kim okusa, senin hep başarısızlıkla sonuçlanan sevilerindeki acılarına üzülecek, sana acıyacak... demişti.

Ben de ona,

– Bir sevi mutlulukla sürerken öyküleşemez, romanlaşamaz, şiirleşemez... demiştim ve iki omzundan tutup kendime çekerek kömür karası gözbebeklerine bakıp "Seninle birlikteliğimiz de bigün bitince, yazık ki elbet sen de öyküleşeceksin..." diye içimden geçirmiştim.

Öyle de olmuştu.

Kendisinden uzaklaşıldıkça ençok güzelleşen ve değeri ençok artan sevidir.

Bu öykülerimi Dutch'çaya (Hollanda diline) çeviren bayan çevirmenim de bir mektubunda şöyle yazıyor:

".....çok duygulu öykü. Seve seve okudum, ama... Kendi kendime şunu sordum: 'Aziz Nesin bu öyküsünde düş kırıklığına uğradığı sevgisini mi yazmış?'

.....öykülerinizi okurken üzünç içinde kalıyorum. Çevirirken de, sizin yazarken duyumsadıklarınızı duyumsamak istiyorum. Siz bir simyacı gibisiniz; kendiniz için kurduğunuz bir imgeyi kendi yaşamınız yapıyorsunuz. Aynı şeyleri şiirlerinizde de duyumsuyorum.

.....burdaki kimi Türk arkadaşlarım bana 'Aziz Nesin benim için –beni– yazıyor.' diyorlar ve öykülerinizde kendilerini buluyorlar. Bu sözlerden sizin adınıza mutlu oluyorum."

Hep şunu düşünmüşümdür: İnsanlarıyla, doğasıyla içinde bulunduğum bu dünyayı başka insanlar gibi, bir yazar olarak ben de gerçekten yaşıyor muyum? Yoksa, insanlarıyla, doğasıyla bu dünyada var olan herşey, benim kendilerini yazabilmem için birer araç-gereç mi? Dünyayı,

bir yazarın yazabilmesi için bahane (araç-gereç) saymak, yazarın kendini beğenmişliği, aşırı bencilliği, benözekçiliği olur. Böyle de olsa ve bu duygu gizlenmeye çalışılsa da, bence bu bencillik, bu kendini beğenmişlik, bu benözekçilik has yazarların hepsinde de vardır. Onlara göre dünya, o dünyayı yazabilmeleri için vardır ve kendileri de dünyayı yazabilmek için vardırlar, yaşamaktadırlar.

Çılgınca sevdiğim bir kadının güzel yüzüne bakıp, günün birinde bu ilişkinin mutsuzlukla sonlanacağını düşünerek "Ah, senden kimbilir ne güzel bir öykü çıkacak..." diye düşündüğüm, sonra bu kaygımdan dolayı kendimi kınadığım çok olmuştur. Güzel bir kadının hayran olduğum yüzüne, bir terzinin kumaşa baktığı gibi bakmak... Çok tutkunu olduğum bir sevgilinin öyküleşmemesini, yani o sevinin hiç tükenmemesini dilerim; ama bu olanaksız... Bütün güzel şiir ve öyküler, tükenmiş sevilerin cesetleridir.

Doğayı ve insanları, kendisinin yazabilmesi için araç-gereç olarak görmesi, yazarın en büyük acısıdır da... Neyin acısı mı? Yaşayamamanın. Yazarlara göre bu yaşanılası güzelim dünya, yaşamak için değil de salt onu yazmak için vardır. İşte bu, yazarın sonsuz mutsuzluğudur. İçinde bulunduğu dünyayı yaşayamamak, yani yaşamak için yaşayamamak... Bu hep böyle sürer: Yaşamak için yaşayamamak, sevmek için sevememek, mutlu olmak için mutlu olamamak... Yazar, salt yazmak için yaşar, salt yazmak için sever, salt yazmak için mutlu olur. Asl'olan yazmaktır; sevmek, yaşamak, mutlu olmak, yazmanın gerekçeleridir. Bundan büyük acı olabilir mi? Kollarının arasındaki sevgilinin bigün öyküleşeceğini, şu güzel çiçeğin öyküleşmek için bigün solup kuruyup çürüyeceğini, şu güzel çocuğun da yaşlanıp benim gibi bigün... Ne zor!

Yıllar önce ölmüş olan bir arkadaşım, Ankara'dan Istanbul'a otobüsle gelirken bir kaza geçirmişti. Otobüs bir kamyonla çarpışmış, arkadaşım da devrilen otobüsün altında kalmıştı. Bana o anki duygusunu şöyle anlatmıştı:

– Kurtuluş umudu görünmüyordu. Çok acı çekiyordum. Ölüm kesin... O an ne düşündüm, biliyor musun? "Çok yazık, bu anki duygumu yazamadan öleceğim," diye düşünmüştüm.

İşte yazarlık budur. Ölüm anının duygularını bile yazmak için yaşamak...

O kazadan kurtulan arkadaşım, ne o ölüm anının duygusunu, ne de kalıcı başka bir yapıt yazabildi. Çünkü onda yazarlık tutkusu vardı ama, yazarlık yeteneği ve gücü yoktu.

Evet, seviler bitmedikçe, çiçekler solup kurumadıkça, o güzel çocuklar yaşlanıp çirkinleşmedikçe, yani bir zamanki kendi güzel dünyalarından uzaklaşmadıkça öyküleşemezler.

Okurlar, okudukları öykülerin öyküsünü bilemezler. Yazarın kanından damıtırcasına, yaşamak için yaşamadan, salt yazmak için yaşayarak, uzaklaştığı dünyasını yazdığını nasıl bilecekler...

Bir öyküyü evlerindeki rahat koltuklarında yada bir kanepeye uzanarak, bir dinlence yada gezi sırasındayken bir otel yada motelde, bir taşıtla yolculuktayken yada bir çimerliğin kumlarına sırtüstü uzanmış güneşlenirken yada yataklarında uyumadan önceki o kısa zamanda okuyup sevinç duyarak gülen, acı duyarak üzünçlenen yada düşünen okurlar, okudukları öykünün öyküsünü, o öykünün hangi acılar, çileler yaşandıktan sonra nasıl uğraşa didine nice uzun zamanda – kimileyin yıllarca çalışılarak – yazıldığını hiçbir zaman bilemeyeceklerdir. Bu bana sanki yazara

haksızlıkmış gibi geliyor. Bu haksızlık, resim gibi, müzik gibi bütün sanat yapıtları için de geçerlidir. Başka bir işle uğraşırken, konuşur yada yazarken o arada dinlediğim bir müziğin yaratılması için harcanan emeğin, çekilen çilelerin neler olabildiğini sonradan düşünmek beni hep üzmüştür. Demek, sanat yapıtının yazgısı bu...

Şimdilerde (yetmişbeş yaşımda) kendi dünyamdan yavaş yavaş uzaklaşarak kendimi gittikçe uzaklardan seyredebilme ve gözlemleyebilme mutluluğuna erişiyorum. Yani, gittikçe daha çok öyküleşiyorum. Bu öyküler, kendilerinden uzaklaştıkça güzelliklerini daha iyi anladığım sevilerimi, düş kırıklıklarımı, acılarımı, mutluluk ve mutsuzluklarımı, tutkularımı, çılgınlıklarımı, kandırmalarımı ve kandırılmalarımı, özetleyin güzellik ve çirkinliklerimle benden uzaklaşmakta olan kendi dünyamı anlatıyor. Yine de bu öyküler yaşadığım olayların anlatısı değil. Hiçbir öykümün kahramanı ben değilim ama her öykümde ve her öykümün kahramanında ben varım, tıpkı sizin de olduğunuz gibi... Çok başka şeyleri ve insanları anlatırken kendimi ve kendimi anlatırken de başka insanları ve şeyleri anlatmış oluyorum.

Kendimde sizleri ve sizlerde kendimi anlattığım bu öyküler özyaşamımdan kesitler olmamakla birlikte, nice yorucu çalışmalar, nice uzun emekler sonucu, sevilerle dolu ve kahırlı ve çileli yaşamımdan ve benden gittikçe uzaklaşmakta olduğu için daha derinden duyumsadığım anılarımdan damıtılmıştır.

Ayrımsayamayacağım kertede yavaşlıkla kendisinden uzaklaşmakta olduğum dünyam gittikçe daha güzelleşiyor ve yavaş yavaş da küçülüyor. Kendisinden uzaklaştığım yada benden uzaklaşan dünyam küçüle küçüle büsbütün gözden yitince ben de tükenmiş olacağım. Ama sizlerde

beni ve bende sizleri anlatan bu öykülerim, yaşamımın izleri olarak gittikçe silikleşerek kalacak geride.

Onlarla birlikte mutluyken öyküleşmelerini hiç istemediğim, ama hem sevinin hem yazarın yazgısı olarak hepsi de öyküleşen bütün sevdiklerime ve bundan sonra da yaşadıkça sonunda öyküleşecek olan bütün sevgililerime ve seveceklerime adıyorum bu öykülerimi.

Aksaray, 28 Aralık 1989 - Moskova, 4 Ocak 1990
Ankara, 16 Ocak 1990 - Nesin Vakfı, 19 Şubat 1990

Rüyalarım Ziyan Olmasın

Bir evdeyiz. Bilmiyorum senin mi, benim mi, yoksa bir başkasının mı? Bir masada yemek yiyoruz ikimiz. Sonra başkaları da oldu masada tanımadığım, ama tanıyormuşum gibi davrandığım. Sanki ailedendi onlar, öylesine yakın davranıyorlar. Ama bilemiyorum sana mı, bana mı yakın, yoksa ikimize de mi, yoksa hiçbirimize mi?

Sofradan kalkıyorum. Geniş bir koridordan geçip ufak bir salona giriyorum. Ordaki alçak yer masasının üstünde bir yanmaz cam kapta yemek var. Bir sebze yemeği ama ne olduğunu anlayamıyorum; yerelması gibi, enginar gibi bişey... Kaşıkla yemeği karıştırırken bir küçük oğlan çocuğu geliyor yanıma, uykudan yeni kalktığı belli... Bilemiyorum, senin oğlunun küçüklüğü mü, yoksa bir başkasının oğlu mu?

"Nasılsın?" diye soruyorum oğlana. "İyi değil!" diyor. "Niçin?" diye soruyorum. "İnsan yedide yatar, yedide kalkarsa iyi olamaz!" diyor.

Çocuk ne demek istiyor diye düşünüyorum. Akşam yedide yatıp sabah yedide kalkmak, yani oniki saat uyumak ne güzel! Ah, ben de böyle uyuyabilsem... Yoksa benim hesabımda bir yanlışlık mı var? Yedide yatıp yedide kalkmak, yoksa yatar yatmaz kalkmak, hiç uyumamak mı?

Uyanıyorum. Uyanınca, seninle olamayacağım diye canım sıkılıyor. Kaldığım yerden birlikteliğimizi sürdürmek için gözlerimi yumup uykumu bekliyorum.

Bir kırlık yerdeyiz seninle. Dik bir kırlık. O kırlıkta bir açık hava aşevi var. Bidolu dört köşe tahta masalarda yemek yiyorlar.

Seninle masadayız. Bilemiyorum, yemek yemiş miyiz? Yemiş olacağız. Ama yemek yediğimizi görmedim. Dört köşe, ham tahtadan ve özensiz yapılmış bir masa. Bütün ayrıntılarını ayrımsıyorum masanın. Masanın üstünde ya kalın bir kâğıt ya ak bir muşamba yada öyle bişeyden bir örtü var. Belki örtü de değil, dökülen yağlı artıklar kuruyup kabuk bağlamış masanın üstünde ve kuru bezle siline siline cilalanmış. Lekeler öyle eskimiş ve örtüye yada tahtaya öyle sinmiş ki insanın koluna, dirseğine bulaşmıyor; erimiş de kurumuş mum gibi duruyor, açık kahverengimsi...

Önce ikimizdik masada. Sonra birileri daha oluyor. Onlar kimlerdi? Senin mi yakınlarındı, benim mi? Yoksa ikimizin de tanıdıkları mıydı? Yoksa başkaları mı? Ama sen konuşuyorsun onlarla. Ben de...

Sen yeni bir müzik takımı aldığını söylüyorsun. Çok memnunmuşsun. Bana da salık veriyorsun; ben de almalıymışım aynı marka müzik takımından. Hemen alacağımı söylüyorum. Burada bulamazsam, Amerika'dan getirtirim diye düşünüyorum. Markasını yazmak için kâğıt kalem çıkarıyorum. Söylüyorsun. İki sözcük. İlki "İndian" yada "Hindia" gibi bişey. Hint malı mı, yoksa Amerikan Kızılderililerinin mi? Hint malı müzik takımının senin övgünce iyi olmasına şaşarak kâğıda "İndian" diye yazıyorum, yoksa "İndiana" mıydı? Söylediğin ikinci sözcüğü hiç anlayamıyorum. Ama öylesine bilinen, herkesin bildiği, bilmesi gereken bir sözcükmüş ki, sözcüğü anlamamamın ayıp olacağını sanarak sana sormuyorum. Ya yanlış yazarsam diye yazmaktan çekiniyor, yazarmış gibi yapıyorum.

Uyanıyorum yine... Yeniden seninle olmak için gözlerimi kapıyorum. Bu kez uykumun gelmesini daha uzun süre bekliyorum.

Yine o yerdeyiz, kaldığımız yerde, o kır aşevinde. Öbür masalardakilerin konuşmalarının, gülüşmelerinin oluşturduğu uğultuyu duyuyorum. Tabağımda yassı bir et var, beyaz et. Yiyorum, ama ne eti olduğunu anlayamıyorum. Balık da olabilir, tavuk da, avlanmış ördek eti de... İçki içiyor muyduk? Anımsamıyorum. Sanırım içmiyorduk. Nasıl olur da şarap içmeyiz, değil mi?

Sen ve ötekiler masadan kalkıyorsunuz. Ben hesabı ödemek için kalıyorum. O sırada garson geliyor. Elindeki kirden kararmış bezle masanın üstündeki kırıntıları toplayıp yere atıyor. Üstümde kırçıl kumaştan yakasız ceketim var, yirmiüç yıllık. Siyah para çantamı ceketimin sol cebinden çıkarıyorum. Bu sırada sağ dirseğim masaya dayalı olduğu için garson "Masayı silmeyecek miyiz?" diye kabaca alay ederek beni uyarıyor. Dirseğimi masadan kaldırıyorum. Ayağa kalkıyorum. Sen ve yanındakiler gittikçe uzaklaşıyorsunuz. Senin herzamanki o güneşli ve güleç sesini duyuyorum. Ama gittikçe uzaklaşıyor sesin. Çantamdan para çıkarıyorum, sayacağım. Ama ne ödeyeceğim belli değil. Garson hesap getirmedi. Bakınıyorum, görünürlerde garson da yok. Garsonu çağırıp parayı ödemek için hesabı sormaya kalksam, daha da uzaklaşacaksın. Ya sana yetişemezsem...

O kır aşevi, sanki ordaki hepimizin sık sık geldiği biyermiş gibi geliyor bana. Oysa ilk kez geldiğim biyer... Sanki orda seni de, beni de garsonlar, aşevi sahibi filan tanıyormuş gibi, öyle geliyor bana. Nasıl olsa hesabı sonra da öderim diye düşünüyorum; siyah para çantamı yine ceketimin sol cebime koyup hızlı hızlı yürüyorum arkanızdan...

Yürüyorum, yürüyorum... Ah, o kırlık yer öyle dikleşiyor, öyle dikleşiyor ki... Ve gittikçe dikleşiyor. Ben

durunca, arazinin dikleşmesi de duruyor, yürümeye başladım mı dikleşiyor. Üstelik, yol diye bişey de yok. Ham, yol iz açılmamış bir kırlık. Bütün arazi yanık kahverengi... Şurda burda kuruyup bozarmış kısacık otlar...

Sen ve öbürlerinin gittikçe uzaklaşmakta olduğunuzu sesinizin yeğnileşmesinden anlıyorum. Ama gülüşünü hâlâ duyuyorum zaman zaman...

Yere her basışımda, kaya döküntüsü küçücük küçücük taşlar ayağımın altından kayıyor. Ben sana yetişmeye çalıştıkça arazi daha çok dikleşiyor. İyi ama, sen ve yanındakiler ve öbürleri nasıl yürüyüp geçtiniz bu dimdik yerden? Demek ki ben... Artık iyice yorulmuş muyum, iyice yaşlanmış mıyım?

Niçin geciktim, nerde kaldım diye arkanıza dönüp bakmıyorsunuz? Niçin beni beklemiyorsunuz? O gittikçe dikleşen yokuşu tırmanmaya çalışırken işte bunları düşünüyorum ve içimden, iyi ki arkanıza dönüp bakmıyorsunuz, bakarsanız benim o dikliği çıkamadığımı göreceksiniz diye geçiriyorum.

Tırmanmaya, yürümeye çalıştığım o dik ve sarp arazinin sağı solu da engebeli, dimdik iniş...

Ah, yetişemiyorum.

Daha da kötüsü oluyor. Ayaklarımdaki ayakkabılar birden takunya oluveriyor. Takunyalarla o taşlı dimdik bayırı çıkmam daha da zorlaşıyor. Kaç derece var bu diklik? Başlangıçta 20-30 derece olmalıydı, sonra gittikçe daha dikleşerek 40-45 dereceyi buldu. Daha dikleşiyor. Ayağımın altından kayıp yuvarlanan taşlarla birlikte ben de yuvarlanacağım.

Uyanıyorum yine. Ter içinde kalmışım. Ne olursa olsun sana yetişmeliyim. Yeniden gözlerimi yumuyorum. Bitürlü uyuyamıyorum. O uyuyamadığım süre içinde, seninle birlikte olduğum o evi, karıştırdığım cam kap-

taki sebze yemeğini, o oğlan çocuğunu, sonra o kırdaki aşevinde oluşumuzu, bana salık verdiğin müzik takımının markasını yazdırışını düşüne düşüne onları bir daha yaşarken...

İşte o dimdik bayırdayım yine. Ayağımda takunyalar... Gittikçe uzaklaşan sesini ve kahkahalarını hâlâ duyuyorum. Bu kez salt duymuyorum, o kahkahaları görüyorum da... Dudaklarının arasından uçan her kahkaha parçası bir balon oluyor. Renk renk balonlar... Çok yüksek kahkahaların kıpkırmızı balonlar... Yumuşacık gülüşlerin açık mavi balonlar... Gülümseyişlerin sarı balonlar oluyor... İrili ufaklı her tonda yeşil, mavi, gri, beyaz, pembe balonlar... Rüzgâr senden geriye doğru estiği için o irili ufaklı renk renk balonlar sağımda solumda üstümde uçuşup göğe yükseliyor, yükseliyor. Sonra gökte patlayınca her balondan kahkahaların, gülüşlerin, gülümseyişlerin yankılanıyor.

Benden uzaklaştıkça balonlar da küçülüyor, sonra sabun köpüklerinden küreler oluyor. Tıpkı çocukluğumda beni götürdükleri eski hamamlarda sabunu köpürtüp yumruğumun bir yanından üfleyince öbür yanından uçuşan köpüklerden küreler gibi... Bunlar saydam küreler, ama her saydam kürenin yüzeyinde renkler yansıyıp yansıyıp yitiyor, nice renk varsa hepsi saydam kürelerde yanardöner ışıltılarla parlıyor.

Bayır daha dikleşince, ben de birden, dökülen taşlarla sağımdaki yamaçtan aşağı kayıyorum hızlı hızlı, bir koyağa doğru. Bu koyaktan sonra kestirmeden size yetişebilirmişim. Siz yukardan gide durun, ben bu kestirme yoldan önünüze çıkıverecekmişim.

Seninle buluşunca da, kestirmeden gelip size böylece yetişmiş olduğumu söylemeyeyim diye düşünüyorum. Çünkü doğruyu söylersem o dik bayırı çıkamadığımı anlayacaksın.

Solumdaki tepenin düzlüğünde üçer beşer yürüyenleri görüyorum. Bunlar, az önce o kır aşevinden kalkan insanlar. Sen de aralarındasın. Seni göremiyorum ama, yaklaşan sesini ve gülüşlerini duyuyorum; ama artık kahkahaların renkli balonlar, saydam köpük küreleri olmuyor.

Beni aramıyorsun, çünkü arkandan geldiğimi sanıyorsun.

Bir mucize oluyor. Ayaklarımdaki takunyalar, o taşlı dik inişte, kar üstünde kayak gibi kayıyor. Üstelik salt aşağıya doğru değil, aşağı kayarken aldığım hızla yukarı doğru da kayıyorum. Kaya kaya, o engebeli araziden bir inip bir çıkıyorum. Ve... işte sonunda, o tepedeki yolda yürüyenlerin arasında, önlerde biyerdeyim. Sen gerilerde kalmışsın.

Seni yine göremiyorum. Ama güneşli sesinin ve güneşli gülüşlerinin yönünden, benden geride olduğunu anlıyorum. Az sonra yanıma geleceksin. Başımdan geçenleri, sana ulaşmak için neler çektiğimi anlatmayacağım. Sanki başındanberi hep birlikte yürüyormuşuz gibi davranacağım. Birlikte söyleşip birlikte gülüşeceğiz. Arkadan gelenler arasında seni görebilmek için bir tümseğe çıkıp bakınıyor, aranıyorum.

Uyanıyorum yine...

Zamansız uyandığım için çok canım sıkılıyor.

Gözlerimi kapıyorum. Uykumu bekliyorum ama boşuna... Bitürlü uyuyamıyorum, uyuyamıyorum.

Gece lambasının düğmesine basıyorum. Işıktan gözlerim kamaşıyor. Gözlerim ışığa alışınca saate bakıyorum: 03,19... Yatağa gireli ancak iki saat olmuş.

Çok sevinçli bir gecemin bitiminde yatağa girmiştim. O gecemin sevincini bir sevgiliyle –ki o sendin– paylaşmayı ne çok, ama ne çok istemiştim. Böyle büyük sevinçleri sevgiliyle bölüşmek, iki cinsin tenlerini üleşmelerinden çok daha coşkuludur.

Bütün sevinçlerimde, sevincimi üleşecek kimsem olmadığından, hep böyle yapayalnızımdır. Belki de o us almaz direncim, o şaşırtıcı – beni bile şaşırtan – dayanıklılığım bu yapayalnızlığımdan geliyor.

Uzun süre bekledim uykumu. Uyumaktan umudumu kesince kalktım yataktan. İşte bu yazıyı yazdım. Perdeyi açtım. Dışarda heryer karla örtülü. Sabahın o belli belirsiz maviliği karlara bürünmüş. Bir de kondukları ve kalktıkları ağaç dallarının karlarını silkeleyerek uçuşan bikaç karga...

Pencereyi açtım. Soğuk, çıplaklığımı sardı.

Az sonra hava iyice aydınlanır. Bu yazıyı bir zarfa koyar, sana postalarım.

Sen bu yazımı okuyunca sevilmiş olmanın – hem de yıllardanberi – mutluluğunu yaşarsın; salt mutluluğunu değil, gururunu da... Gururun içine sığmaz olunca, ne yapacağını bilemediğin bişey yapmak istersin. Belki aşağı yukarı yürürsün odanın içinde, kesinlikle bir cıgara yakarsın, belki o sıra orada olanlarla saçma sapan konuşursun hep gülerek, ama ne yaparsan yap, için içine sığmaz olur.

Sonra? Sana yazılmış bu yazıyı, başkaları okuyup da rüyamdaki sevgilinin sen olduğunu anlamasınlar diye, yırtacaksın, hem de küçücük parçalara ayırarak... Kâğıt sepetine yada çöp kutusuna atacaksın.

Benim ne denli cimri olduğumu, sen de herkes gibi bilirsin elbet; hem de dünyanın gelmiş geçmiş en cimrisi! Ama bana cimri denilmesinden nasıl sonsuz bir keyif aldığımı bilemezsin.

Gerçekten de eşi benzeri olmayan bir cimriyim. Bay Harpagon bile benim yanımda çok cömert kalır. Nasıl bir cimri olduğumu ne sen, ne başkaları biliyor. Bilip bilmemeleri de hiç umurumda değil. Ben biliyorum ya, yeter...

Acılarımın, yoksulluklarımın, çirkinliklerimin, utançlarımın, yanılgılarımın, pişmanlıklarımın, mutsuzluklarımın, hastalıklarımın, dertlerimin, açlıklarımın, gözyaşlarımın, kara günlerimin, üzünçlerimin, yalnızlıklarımın, zavallılıklarımın cimrisiyim; bunları salt kendime saklarım, başkalarına vermek, başkalarıyla bölüşmek istemem.

Tatlarımı, beğenilerimi, varlıklarımı, varsıllıklarımı, güzelliklerimi, doğrularımı, inandıklarımı, keyiflerimi, mutluluklarımı, sağlıklarımı, gülüşlerimi de, bende nice varsa hepsini, kendilerinde olmayanlara vermek isterim; başkalarına vermeyince onların benim olduğuna inanamam.

Eşsiz ve benzersiz, dünyanın en cimrisi olarak rüyalarımın bile ziyan olmasını, salt bende kalmasını istemiyorum. Güzel rüyalarımdan birinin keyfini, anlattığım bu rüyamdan senin tadacağın hazzı, duyacağın mutluluk ve gururu başkalarıyla da üleşmek istediğim için, işte bu yazımı sen parça parça edip sepete yada çöplüğe atmadan önce yayımlıyorum. Hayır, sana göndermiyorum.

Freud sağ olsaydı da, heryanı küçücük heykelciklerle dolu olan Londra'daki evine gidip şezlonguna boylu boyunca uzanarak bu rüyamı anlatmış olsaydım, nasıl yorumlayacağını, bana ne diyeceğini çok iyi biliyorum:

"Sevi, kavuşunca bozulan bir büyüdür. Buyüzden sen yaşamın boyunca hiç kavuşmadan hep sevmeye yazgılı, yargılı ve lanetlisin! Hep bir rüyayı yaşayacaksın, gerçek yaşam sanarak..."

Ödüllendirildiğim o çok sevinçli ve mutlu gecemin, sabahındaki o herzamanki yapayalnızlığımın gücüyle seni kucaklıyor ve öpüyorum.

Moskova (Hotel Russia, 10-190) 6 Ocak 1990

Herkesin Kendi Tırtılı Var

Herkesin kendi tırtılı vardır sevgili Ratsun Ustam; iş ki insan kendi tırtılını bulabilsin. Sen, sana her yaklaşan tırtılı "Hah, işte bu!" diye kendi tırtılın sanarak sevinmiş, coşkulanmışsındır; ama her kezinde de düş kırıklığına uğramışsındır.

Kendi tırtılını bulmak umudu hiç tükenmeyecek sende. Kendin, umudundan önce tükeneceksin. Düş kırıklığına uğraya uğraya, günün birinde artık hiç umudun kalmayınca, sen de tükenmiş olacaksın. Ölüm, işte bu tükeniştir Ratsun Ustam. Ama sen öyle inanıyorsun ki kendi tırtılını bulacağına, umudun ancak senin ölümünle tükenecek.

Yaşlılığı sevmesen de, ondan iğrensen de, gençlik taslasan da, sen de bir yaşlısın Ratsun Usta. Tırtılını hiç bulamamış olsan bile, bu, bundan sonra da bulamayacağın anlamına gelmez. Hatta onu yaşamın boyunca bulamasan da, o yine de vardır. Sen böyle düşünüyorsun, ben de seni doğruluyorum. Bu çok kalabalık dünyada tek kişi bile kendi tırtılını bulabilmişse, varsa böyle biri, o zaman umut kesilmez; insan kendi tırtılını bulabilir demektir. Nerde, ne zaman? İşte bu belli değil. Belki şimdi, belki on yada yirmi yıl sonra, belki yüzlerce yıl öncelerin bir zamanından çıkıp gelecektir, İsa öncelerinden... Belki de yaşamın onunla buluşmaya yetmeyecektir. Olabilir, onu bulamadan ölebilirsin. Onunla buluşmadan ölmen, onun bulunmazlığı yada yokluğunu kanıtlamaz ki... Ölmeyip de dayanabilseydin yaşamaya, belki ölüm saatinden az önce yada çok sonraları ona kavuşacaktın. Kesin bu; çünkü o var bu yeryüzünde...

Bu yeryüzünde herkes kendisinin olacak ve kendisinin de onun olacağı şeyi arıyor. Tıpkı bir tırtılın kozasının yalnızlığına çekilip, o salt yalnızlığında olgunlaşa olgunlaşa başkalaşıp kanatlanarak kelebekleşmesi ve uça uça, kendisinin olacak ve kendisinin de onun olacağı eşeyselliğini aramaya çıkışı gibi... Kendi tırtılın vardır kesinlikle. Yeter ki bu umut sürsün, yeter ki insan soyunun bu umutlu türü yeryüzünden yitmesin, yeter ki bu umut kuşağı tükenmesin... Bir tek kişi bile kendi tırtılını bulmuş olsa, bu umut yeter milyarlarcamıza... Tırtılıyla buluşabilen tek kişi bile yoksa, masallarda yada düşlerinde buluşuyorlar ya... Gerçekte olmayan bişeyi düşte görüp yaşamamızın olanağı var mı? Ancak gerçekte olanlar düşte görülebilir.

Sevgili Ratsun Ustam, senin o tırtıl karşısındaki şaşkınlığını, şimdi yeniden yaşıyor gibi anımsamaktayım. Herşey gözümün önünde. Olayı bütün ayrıntılarıyla seyretmiştim. Sen o zaman onsekiz yaşında olduğuna göre, elli yıldan çok olmuş...

Deniz kıyısında bir yazlıktaydınız. Denizden kumsala, kumsaldan çiçek parkına, parktan ormana geçilir, sonra yemiş ağaçları arasından yazlık evlere gelinirdi. Siz orda onbeş gün için yazlıkta kalacaktınız.

O gün, seni seyrediyordum herzamanki gibi. Denizden çıktın. Duşta, tuzlu suyu attın üstünden. Üstünde lacivert mayodan başka bişey yoktu. Kurulanmadan, üstünden sular sıza sıza çiçek bahçesinden geçtin. Soldaki ağacın önünde birden durdun. Belli ki gözün bişeye takılmıştı. Aradan elli yıldan çok geçmiş olduğu için, o ağacın ne ağacı olduğunu anımsayamıyorum, ama ya karaağaç ya sakız ağacıydı.

Ağacın kalın alçak dallarından birine yanaştın. Orda gördüğün bişeyi inceliyordun. Esmer yüzünde ilgi, merak, hayranlık, şaşkınlık çizgileri belirmişti.

Senin olduğun yerin ençok on adım ötesinde çınarla çamın arasındaki gölgede beş erkekle iki kadın bahçe şezlonglarına, yazlık portatif koltuklara oturmuşlar, kimisi de şezlonga uzanmış kahvelerini, buzlu içkilerini içerek dinleniyorlardı. Hava çok sıcaktı. Yaprak kıpırdamıyordu. Buyüzden ağaçların koyu gölgesine sığınmışlardı. Kimisi mayolu, kimisi şortlu, kimisi yazlık kılıktaydı.

Ağacın alt dallarından birinde seyrettiğin, tek sözcükle, görkemli bir güzellikti; bir tırtıldı. Öyle herzaman, heryerde sık sık görülen tırtıllardan değil. Sen, yaşamında ilk kez bu kerte güzel bir tırtıl görmüştün.

Tırtıl, kalın bir daldan daha az kalın bir dala geçmeye çalışıyordu. Büyük bir tırtıldı. Baş parmak kalınlığında, orta parmak uzunluğunda kocaman bir tırtıl. Kelebekleşince kanatlarının arası daha da uzayacak, nerdeyse küçük kuş gibi bişey olacaktı.

Sen o zamana dek, tırtıllara değgin ne biliyordun? Her tırtılın, aynı bitkiden yediğini, başka hiçbir bitki yemediğini biliyordun. Örneğin, ipekböceği tırtılı salt dut yaprağı yerdi. Öyleyse bu tırtıl da, salt bu ağacın yapraklarını yiyerek yaşıyordu, yoksa ölürdü.

Tırtılın göz alıcı renklerinden gözünü ayıramıyordun. Başı ve sonu aynı yuvarlaklıkta olduğundan, gittiği yöne göre başı belli oluyordu. Yumuşacıktı. Öyle yumuşaktı ki, bunu anlamak için ellemek gereksizdi. Bakınca anlaşılıyor, yumuşaklığı insanın bakışlarını okşuyordu. Karnı halka halkaydı ve karın halkalarında ne çok ne çok ayacıkları vardı. Bunca ayacıklarının üstünde kısalıp uzayarak, kalınlaşıp incelerek, yükselip alçalarak solucansı bir yürüyüşü vardı.

Tırtılın güneşte pırıl pırıl parlayan göz alıcı renklerinin çekiciliğinden kendini alamıyordun. Bu yeryüzünde

nice renk varsa, hepsi de tırtılın tüylerinde vardı. Tüyler, sonra kıllar, küçümencik küçümencik kabarcıklardan oluşan renk renk boncuklar, sonra pırıl pırıl pullar, yine küçümencik küçümencik dikenimsi çıkıntılar...

Renk renk... Ama asıl renginin hangisi olduğu belirsizdi. Çünkü, karın halkalarından çıkmış ayakları üstünde devinirken, güneş ışığıyla renkleri durmadan değişi değişiveriyordu.

Elbet pekçok tırtıl görmüştün Ratsun Usta, ama böylesini? Hayır... Bu bir küçücük tansıktı. Bu yeryüzünde bundan daha güzel hiçbişey olamazdı.

Her devinişinde, şimdi sedef mavisi olan tüyleri çelik mavisine, sonra camgöbeği mavisine, sonra denizdibi mavisine dönüyor, sonra turkuvaz, sonra çini mavisi, sonra mor, sonra lacivert oluyor, sonra parlak karaya dönüyordu. Bu yandan bakınca sarımsı, şu yandan bakınca portakal rengi, sonra kahverengi, sonra kırmızıya dönüyordu. Her yandan ayrı bir renk, her devinişinde yine başka renk... Girintili çıkıntılı yumuşacık derisi göz göz, benek benek, pul puldu. Benekleri, yeşilin bütün tonlarını yansıtıyordu.

Ah, ne olağanüstü bir renk cümbüşü bu... Tırtılın beneklerinde, pullarında, boncuklarında renkler durmadan dans ediyordu, soyut bir danstı bu...

Sen o zamanlar şöyle düşünüyordun Ratsun Ustam: Ancak üleşildiği zaman güzellik güzelliktir. Tek kişinin olan güzellikle çirkinliğin bir ayrımı yoktur...

Sonraları bu düşüncen gelişti. Üleşilmeden güzellik olmayan salt güzellik değildi. Sevi de öyle, suç da, hatta günah da... Çünkü, cinayet bile, suç bile, günah bile, ancak üleşildiği zaman cinayettir, suçtur, günahtır. Kısacası, anladın ki, yaşam, ancak üleşildiği zaman yaşamdır.

O ağacın dalında görüp de hayran kaldığın canlı renkler cümbüşünün güzelliğini birileriyle üleşmek istedin. Üleşmezsen o güzelliğin güzelliği kalmayacaktı çünkü.

En yakınında o beş erkekle iki kadın vardı. Erkeklerden ikisi birbirlerini hiç sevmeyen yazardı. Tavla oynuyorlardı. Biri, aradabir, yanındaki masada duran içki bardağını ağzına götürüyordu, roman okurken... Şişman bir erkek de portatif şezlonga kaykılmış, uyuklaya uyuklaya gazete okuyordu. İki kadın da cıgaralarını hiç söndürmeden söyleşiyorlar, gazinoda konkene gitmek için sıra bekliyorlardı. Sen onları tanıyordun, beş aydın, tanınmış insan... Onlar da bu yazlıkta dinlencedeydiler.

Aslında coşkulusundur ama şamatacı değilsindir. O olağanüstü güzellikte tırtılın sevinci içine sığmaz olup taşınca, duyduğun güzellik bir haykırışla dışarıya vurdu:

– Gelin, gelin! Koşun... Burda bişey var, çok güzel bişey... Çabuk gelin, ama çok güzel...

"Tırtıl var" dememiştin, "bişey var" demiştin. Tırtıl olduğunu söylesen, belki de umursamazlardı. Onlarda merak uyandırmak istemiştin.

Öyle çok bağırarak çağırdın ki, o beş kişi üşene üşene yerlerinden kalktı. Gazinodan, plajdan da gelenler oldu sesine.

Sen, o tırtılın güzelliğini anlatmaya sözcükleri yeterli bulmadığın için, hiç konuşmadan, sağ işaret parmağınla tırtılı gösterdin. Parmağını hep tırtıla doğru tuttun bisüre. Çevreni alanlardan şaşkınlık, hayranlık ünlemleri, hatta çığlık atmalarını bekledin. Sana göre, bu görülmemiş güzellik karşısında şaşıp kalmalıydılar. Oysa kimseden ses çıkmadı. Neden sonra o iki kadından biri,

– Ne var bunda? diye sordu.

Sen bozulmuştun, bitmiştin, utanmıştın da... Anladın ki "ne var bunda" diye soran kadına "güzellik var, güzellik..." diye bağırsan da, anlamayacaktı.

Yazarlardan biri,

– Bir tırtıl işte... dedi.

Öbür yazar,

– Eeee, n'olmuş yani... dedi.

Bunca insanı telaşa vermenin utancı içinde ve utançtan küçüle küçüle yerin dibine girmek istedin. Birden,

– Hiç böyle bir tırtıl görmüş müydünüz? diye sordun.

Bu soru, senin savunmandı.

Ordakilerden birikisi, böylesini görmediklerini söyledi.

– Güzel değil mi? diye bir daha sordun.

Aynı umursamazlıkla yanıt aldın:

– Güzel...

Dağıldılar. Kimisi gazinoya pokere, kimisi plaja döndü. İki yazar tavla oyunlarına başladı, öbürleri de koltuklarına oturup söyleşmeye...

O hayran kaldığın tırtılı gördükten sonra, salt o gün orda değil, bütün yaşamınca hep şunu düşündün: Ne senin, ne başkalarının daha önce görmedikleri o olağanüstü güzellikteki tırtıl var olduğuna göre, onun aynı cinsten bir eşi de vardır, var olmalıdır.

O güzel tırtıl, ağzından iplik salarak kendine ördüğü kozanın kundağı içine kendi kendini hapsedecek. Kozanın içine kendini hapsetmek, kendi cezaevinin tutuklusu olmak, hem de yalnızlığın sonsuz özgürlüğüne kavuşmak demekti. Bütün yaratıcılıklar o yüce yalnızlıktan doğduğu gibi, tırtıl da kendi yalnızlığını bir canlı çiçeğe çevirecek, tırtılın çiçeği olan bir pulkanat kelebek kozasını delerek havaya uçacaktı. Tırtıl kendini kendine hapsetmeden başkalaşıp kelebek adlı canlı çiçeğin özgürlüğüne kavuşamazdı.

Sevgili Ratsun, o tırtıl eşeysel olarak karşı cinsini nasıl bulacaktı? Sık görülen kelebekler eşlerini bulabilirler, kolaydır. Lahana kelebeği, bakla kelebeği yada güve kelebeği olsa, kolayca eşlerini bulabilirler. Ya bu güzelim tırtıl, ya bu dünya güzeli tırtıl?.. Öyle bir tırtılı, ne sen görmüştün, ne çağırdıkların daha önce görmüşlerdi... Nasıl bir tansıklıktır ki bu, bunca seyrek görülen bir tırtılın kelebeği, kendi karşı cinsini, bu koskoca dünyada nasıl, nerde, ne zaman buluyordu da, kendi soyunu, kendi türünü koruyabiliyordu?

Ratsun Usta, bu gözlemden sonra, yeryüzüne sığışamayan bunca kalabalık insanın da, tıpkı o güzelim tırtıl gibi, yaşamları boyunca kendi erkek yada dişilerini aradıklarını, çok kez de bulduklarını sanarak aldandıklarını düşündün.

Bu koskoca dünyada kendi tırtılını aradın durdun ve kendi tırtılının da seni arayıp durduğunu düşündün ve günün birinde biyerde buluşacağınızı varsaydın.

Peki, şimdi bu üzüncün, bu çektiğin acın neden? Kendi tırtılının sana geldiği zaman onu tanıyamamış, senin tırtılın olduğunu anlayamamış olmandan mı?

O zamanlar, yani otuz şunca yıl önce, sen kırk yaşındayken, hiç de senin tırtılın olmayan, sıradan bir tırtılı kendi tırtılın sanmıştın. İşte o günlerdeydi, gerçekten senin tırtılın olan sana gelmişti. Gerçek tırtılının yakınlaşmasını, senin olmak çabalarını, onun senin tırtılın olduğunu anlayamadın.

Kendi tırtılın olduğunu sandığın tırtılsa, kozasından bir güve kelebeği olarak çıkınca, korkunç bir düş kırıklığıyla neyi yitirmiş olduğunu anladın ama, artık çoktan iş işten geçmiş oldu. O güve kelebeği de, içini kemirip seni delik deşik bıraktı.

Sevgili Ratsun Ustam, nice yaşlanırsan yaşlan, günün birinde o kendi tırtılını bulacağın umudunu sakın yitirme.

Kendi tırtılını bulmak umudun hiç tükenmeyecek sende. Kendin, umudundan önce tükeneceksin. Düş kırıklıklarına uğraya uğraya, günün birinde artık hiç umudun kalmayınca, sen de tükenmiş olacaksın. Ölüm, işte bu tükeniştir Ratsun Ustam. Ama sen öyle inanıyorsun ki kendi tırtılını bulacağına, umudun ancak senin ölümünle tükenecek.

Nesin Vakfı, Aralık 1988, Saat: 02,48

Kesik El Kolleksiyonu

Ben bir kolleksiyonculuk hastası değilim, yani hangi konuda olursa olsun kolleksiyon yapan biri değilim. Böyleleri de var tanıdıklarım içinde. Bir gençlik arkadaşım vardı; her yemek yediği aşevinin, üzerinde reklamları basılı kâğıt peçetelerini toplar, biriktirirdi. Otellerin, adresleri basılı mektup kâğıdı ve zarflarını da biriktirirdi, ama salt kaldığı otellerin... Kolleksiyonunda, yurtdışında kaldığı otellerin ve yemek yediği aşevlerinin kâğıt peçete sayısı, daha o zaman yüzü geçmişti. Bununla çok övünürdü. Sonraları birbirimizi yitirdik. Aradan yıllar geçti. Yaşıyorsa, şimdilerde kolleksiyonu kimbilir ne denli zenginleşmiştir. Ya yaşamıyorsa? Yaşamıyorsa, o zengin kolleksiyon artık ortada yoktur. Çünkü o kolleksiyonun değerini, onu yapandan başka kimse anlayamaz ki... Kalıtçıları, bakmışlardır ki, yığınla kâğıt peçete... Şaşıp kalmışlardır. Ne olduğunu bile anlamamışlardır. Bir yorumda bulunmuşlar mıdır? Sanmam. Kullanmışlar mıdır, yoksa çöp kutusuna mı atmışlardır? Oysa o kâğıt peçete kolleksiyonu, arkadaşımın gözünde, kalıtçılarının değerli bulup da paylaşmak için çekiştikleri pekçok şeyden çok daha değerliydi. Sahibi ölür ölmez, kolleksiyonu birdenbire değersizleşiyordu.

Özgün kolleksiyonlar yapan biçok tanıdığım oldu. İçlerinde kâğıt peçete kolleksiyonu yapana çok önem vermişimdir. Çünkü, bence bir kolleksiyonun gerçek değeri işte burdadır: Sahibi için dünyalar değerinde olup, başkaları için de – değersiz değil – değeri anlaşılamaz olmasıdır.

Arkadaşımın otellerin mektup kâğıdı ve zarfı kolleksiyonu, kâğıt peçete kolleksiyonu kertesinde değerli değildi

bence. Çünkü, arkadaşımın ölümünden sonra kalıtçıları, o kâğıt peçeteleri attıkları gibi, kolleksiyondaki mektup kâğıdı ve zarflarını sanırım ki atmamışlardır, hiç olmazsa kullanmışlardır. Demek, işlerine yaradığı için, kolleksiyon olarak değilse bile, kullanacakları için mektup kâğıt ve zarflarına azçok değer vermişlerdir.

Sahibi için değerli olup da başkaları için değeri anlaşılamayan kolleksiyon bence en değerli kolleksiyondur. Böyle bir kolleksiyoncu daha tanıdım. O da tıraş bıçaklarının kapak kâğıtlarını biriktirirdi. Kolleksiyondaki kâğıt peçeteler, el ağız kurulamak, burun silmek gibi işlere yarar belki, ama tıraş bıçaklarının ambalaj kâğıtları kimsenin işine yaramaz. Bu bakımdan, tıraş bıçağı kolleksiyonu bence daha da değerlidir. Kolleksiyoncunun ölümünden sonra kalıtçıları onları hemen çöpe atmışlardır. Oysa usta bir kolleksiyoncunun eline geçse, hemen değerini anlar ve saklardı. Bu tıraş bıçağı kapları kolleksiyonunun değeri zamanla da artmış olmalıydı. Çünkü, o kolleksiyon bir tarih oldu. Zamanımızda artık eski tıraş makineleri kullanılmadığından, o tıraş bıçağı kapları da yok artık.

Ne var ki, benim gözümde kâğıt peçeteler kolleksiyonunun başka bir değeri daha var. Çünkü, kâğıt peçete kolleksiyonunda, kolleksiyoncunun kendisi var. Arkadaşım her bulduğu kâğıt peçeteyi toplamıyordu ki, ancak yemek yediği aşevlerinin kâğıt peçetelerini biriktiriyordu. Yani, kolleksiyonundaki kâğıt peçetelerle arasında bir anısal ilişki vardı. Buyüzden de kolleksiyonundaki kâğıt peçetelerin sayısı çok değildi. Bir insan bütün yaşamı boyunca, taş çatlasa gitsin gitsin de bin aşevine gitsin... Çok iyi anımsıyorum, salt kolleksiyonunu zenginleştirsin diye arkadaşımın değişik aşevlerine gittiği olurdu. Oysa tıraş bıçağı kapları biriktiren arkadaşım, salt kullandığı tıraş

bıçaklarının kaplarını değil, her eline geçen tıraş bıçağı kabını kolleksiyonuna koyardı. Yani, kolleksiyonundaki tıraş bıçağı kaplarıyla arasında hiçbir anısal bağ, hiçbir ilişki yoktu. Sonuç olarak kolleksiyonu nicel bakımdan zengindi ama, nitel olarak pek de değerli sayılmazdı. Ama özgünlük bakımından daha özgündü.

Bana göre kolleksiyonun en değersizi, değerini herkesin yada çok kişinin anladığıdır. Örneğin değerli resim kolleksiyonları... Bunların hepsi de galerilik yada müzelik değerdedir. Herkes bilir ki, bu kolleksiyondakiler hem değerlidir, hem de zamanla değerleri artacaktır. Bu kolleksiyonlarla kolleksiyoncuları arasında hiçbir anısal bağ, ilişki, yakınlık, sıcaklık yoktur. O denli yoktur ki, parayı bastıran bu kolleksiyonu satın alabilir. Bu türlü kolleksiyonlar buyüzden sık sık el değiştirir, bir elden daha zengin bir ele geçer. O pahalı ve pahalı oldukları için değerli sayılan kolleksiyonlar çok gösterişli orospulara benzerler; her bakan onların güzelliğini anlar. Oysa kâğıt peçete, tıraş bıçağı kapları biriktiren arkadaşlarımın, kendilerine nice para verilirse verilsin kolleksiyonlarını satmayacaklarını biliyordum. Kendileri satmayacaklardı ama, ölümlerinden sonra kimse bilmeyecekti o kolleksiyonların değerlerini. Bu durum, onların kolleksiyonlarını daha da değerli yapmıyor mu?

Azçok beğenisi ve çokça parası olan herkes resim kolleksiyonu, pul kolleksiyonu, eski para kolleksiyonu, seramik tabak yada vazo kolleksiyonu, porselen yonutlar kolleksiyonu yapabilir; beğenisi olmayıp da parası olanlar da özentiyle gösteriş için öyle pahalı kolleksiyonlar yapabilirler.

Küçük boyutlu porselen yonutlar kolleksiyonu yapan bir arkadaşım da var. Bizim buralı değil. Özellikle 18. yüzyılın porselen yonutlarını topluyor. Minyatür yonutlar:

Vals yapan, polka yapan çiftler... O porselen kadınların etekleri şemsiye gibi açılmıştır, bir elleriyle eteklerinin ucundan, bir elleriyle de dans ettikleri kavalyelerinin elini tutarlar ve bu ellerinde mendilleri vardır. Erkeklerin kimisi perukludur. Porselen kolleksiyonu yapan arkadaşım, çok ince beğenili olduğu için, kolleksiyonundan kimi parçalara özel ilgi duyar ve onlara, "Ah ne cici şeyler!" diye hayranlığını belirtir.

Kâğıt peçete, tıraş bıçağı kabı kolleksiyonu yapmak için, öbür kolleksiyonculardaki pek de görülmeyen bir yaratıcılık ister.

Bildiğim kolleksiyoncular içinde özgün, belki değerli – elbet maddi değer – kolleksiyonu olan birisi vardı; o çatal, kaşık, bıçak kolleksiyonu yapardı. Bu kolleksiyonun özgünlüğü, kolleksiyondaki çatal, kaşık ve bıçakların otellerden çalınma olmasıydı. Çalınma olduğu için de, kolleksiyonda bulunan parçalarla kolleksiyoncu arasında elbet anısal bir ilişki vardı. Hangi otelden, hangi tarihte, nasıl, ne biçimde çalınmış, otelden nasıl çıkarılmış? Bütün bunlar, kolleksiyoncuyla kolleksiyonu arasında bir yakınlık, bir sıcak bağdır. Bu kolleksiyonu yapan, çok ünlü bir avukattır. Daha çok kaçakçıların, mafya babaları ve akrabalarının karışık davalarına baktığı için zengin olduğundan lüks otellerde kalan bu ünlü avukat, her kaldığı otelden anı olarak – başka bir nedenle değil kesinlikle – biriki çatal, bıçak, kaşık çalmadan ayrılmazdı. Son yıllarda görüşemediğimiz için, kolleksiyonunu hâlâ zenginleştirmeye çalışıp çalışmadığını bilmiyorum. Ne var ki, bu zengin ve çok özgün kolleksiyonunu, hırsızlık mal olduğu için sergileyip başkalarına göstermekten çekinirdi. Oysa her kolleksiyoncu bir gizli göstermecidir, kolleksiyonunu sergilemek ister. Bu ünlü avukat, ancak çok

güvendiği yakınlarına gösterirdi kolleksiyonunu. Kendisi de kolleksiyonunu bibaşına seyretmekten kösnülce bir beğeni duyardı. Kaşık, bıçak, çatalların kimisi gümüştü, altın kaplama olanları bile vardı. Hepsinin üzerinde, çalındıkları otelin adı, simgesi damgalanmıştır. Bu avukatın bir hırsızlık hastası olup olmadığını bilemiyorum. Ama sanmam. Onun salt kaşık, çatal, bıçak çalıp otellerden, başka bişey çalmamış olması, tam bir özenci kolleksiyoncu olduğunu gösterir.

Bir de yabancılardan özgün bir kolleksiyoncu tanıdım. Bakın, onun kolleksiyonunu eleştirecek söz bulamıyorum. Olsa olsa ahlaksal yönden eleştirilebilir belki. Kolleksiyonunda bulunan nesnelerle kendisi arasında sıkı bir anısal bağ olması, kolleksiyonunun değerini artırıyordu. Üstelik çok özgün ve dünyada bir benzeri daha olmayan biricik bir kolleksiyon. Dahası var; sahibinden başka hiçkimse o kolleksiyonun değerini anlayamazdı. Kısacası, her bakımdan değerli bir kolleksiyondu. Sözcüğün her anlamıyla tam bir hergele olan bu herif, kadın külotu kolleksiyonu yapıyordu. Hayır, öyle dükkânlardan alınmış yada çalınmış kadın külotları değildi bunlar. Birlikte olduğu, yattığı kadınlardan çaldığı külotlarla o zengin kolleksiyonun sahibi olmuştu. Geniş bir apartmanda oturuyordu ama, apartmanın odaları ve salonu sergilediği renk renk, biçim biçim kadın külotlarıyla dolu olduğu için, kendisi o geniş apartmanın en küçük odasına sıkışıp kalmıştı. Elbet bu donlar kullanılmıştı. Çoğu da kirli ve hatta lekeliydi. Bunları yıkatmadan sergilemişti. Donların lekeli ve kirli oluşu, anıları anımsatması bakımından kolleksiyonu daha da değerlendiriyordu. Bu kolleksiyonun pek de iç açıcı bir görünümü yoktu. O daireye girince, insanı güzel olmayan bir koku karşılıyordu. Bir

kolleksiyoncu olarak değer verdiğim, ama iğrenç bir ruh hastası olduğundan hiç kuşkum olmayan bu herif bir kadınla, o kadının donunu ele geçirinceye dek ilişkisini sürdürüyor, donunu ele geçirince de hemen ilişkisini kesiyordu. Kendisine göre, kolleksiyonunun asıl değeri de bundan ileri geliyordu. Kolleksiyonunda hiçbir kadının iki donu yoktu. Yakışıklı ve kültürlüydü, zengindi de... Kolleksiyonunda her tabakadan kadınların anısı bulunsun isterdi. Bu andacı bir kadından ne denli zor elde ederse o denli mutlu olurdu. Buyüzden pekçok kadına delicisine vurgunmuş gibi oynardı.

Evet, kesin ruh hastasıydı. Ben onu kendim de kolleksiyon yapmaya başladıktan sonra tanımıştım. Bigün bana, kolleksiyonculuk yaşamında ilk kez düş kırıklığına uğramış olmasından yakındı. Son birlikte olduğu kadının donunu ele geçirememişti. Bu başarısızlığının nedenini sorduğumda, kadının don giyme alışkanlığı olmadığı yanıtını vermişti. Salt o gece için mi? Hayır, beş gece boşu boşuna o kadınla kalıp da eli boş döndüğü için, kolleksiyoncu onurunun kırıldığını söylüyordu. O kadının sutyenini yada başka bişeyini alabilirdi. Ama hayır, o salt kadın donu kolleksiyonu yaptığından, kadının başka bir eşyasını almayı hırsızlık sayıyor, böyle bir hırsızlığı da özenci kolleksiyonculuk ruhuna saygısızlık olarak görüyordu.

Sapıktı ama, yine de bir soylu yanı vardı. Apartmanında sergilediği donların sahiplerini, kendisinden başkasının bilmemesi için, donlara ilişik etiketlere kadınların salt küçük adlarını, bir de onun elde edildiği yeri ve zamanın tarihini yazar, ama o kadınların soyadlarını yazmazdı. Çünkü bu nesne ve olay, kadınla kendisi arasında bir gizdi. Bu da, kolleksiyonun nitel değerini çok daha artırıyordu.

Bu kolleksiyoncunun, kolleksiyonculuk tarihine geçecek bir olayı da vardır. Övünülecek bir olay olduğunu söyleyemem, ama büyük olay. Başka bir ülkeye onbeş günlük bir geziye gitmişti. Dönüşünde onaltı kadın donu getirdi ordan. Geziye gittiği o ülkenin hiç de sanıldığı gibi bir refah ülkesi olmadığını kanıtlamak için o onaltı donu bir büyük sanat galerisinde sergiledi. Ona göre bir ülkenin refah düzeyinin en iyi belirteci kadın donlarıydı. Bir cep mendili küçüklüğündeki ipekli, dantelli, renkli yada yarı saydam o cici bici kadın donları, ülkenin en yüksek refah düzeyinde olduğunun göstergesiydi. Oysa onun getirip sergilediği onaltı don, pazen, basma, keten gibi kalın ve kaba bezlerden yapılmış, el dikişiyle gelişigüzel dikilmiş, kışkırtıcı değil, itici donlardı. Kalkınmış bir ülkenin kadınları kesinlikle bu biçim donlar giymezdi. Bu onaltı donluk sergi iki ülke arasında diplomatik tartışmalara neden olmuş ve hiçbir serginin görmediği oranda halkın ilgisini çekmişti.

Kadınların da buna benzer kolleksiyon yapıp yapmadıklarını çok merak etmişimdir. Sanki kadınlar böyle saçmalıklar yapmazmış gibi geliyor bana nedense. Nedense deyişim şundan olacak, ben kadınları gözümde çok yüceltmişimdir de ondan.

Kolleksiyoncular içinde en yakınlık duymadıklarım, pul kolleksiyoncularıdır. Çünkü onlar, daha başlangıçtan, zaman içinde değeri artacak kolleksiyonlarından para kazanmayı umarlar. Üstelik dünyada pekçok pul kolleksiyoncusu vardır. Oysa kolleksiyonun bir değeri de biricik olmasından gelir. Bir de, resimden anlamayan, resim sevmeyen büyük zenginlerin, hem kazançlı yatırım olması, hem de gösteriş için yaptıkları resim kolleksiyonlarını sevmem. Çünkü bu kolleksiyonlarla kolleksiyoncu arasında hiçbir ortaklaşalık, yakınlık, sıcaklık, ilişki yoktur.

Çocukluğumda, kibrit kutuları, sinema filmi kareleri, cıgara paketleri kolleksiyonu yapan arkadaşlarımı anımsıyorum.

Benim kolleksiyonculuğa başlamam, otuz yaşımdan sonra, bir rastlantıyla olmuştur. Şunu açıkça söylemeliyim ki, benim kolleksiyonum her bakımdan dünyanın en değerli kolleksiyonudur. Çünkü dünyada biriciktir, onun değerini benden başka hiçkimse anlayamaz, kolleksiyonumla aramda anısal ilişki ve yakınlık vardır. Kolleksiyonumun dünyada bir benzeri daha yoktur, olmamıştır, bundan sonra da olamaz. Bir başka değeri de, ölümümden sonra kolleksiyonum da benimle ölmüş olacaktır. Değerini benden başkası anlayamayacağı için, çöp tenekesine atılacaktır. Kısacası, bir kolleksiyonu değerlendiren herşey var benim kolleksiyonumda.

Kolleksiyonuma girecek fotografları bulmam çok zor oluyor. Nice zor olduğu şurdan da belli ki, kırk yıldanberi kolleksiyonuma girebilecek ancak yüzyirmiüç fotograf bulabildim. Çünkü bu fotograflar, dünyada pekazdır. Olanlar da ortaya çıkarılmaz, gizlenir. Bunlar, fotograf kartının bir bölümü sonradan kesilmiş olan fotograflardır. Kesilip atılan bölümde bir erkek, saklanan bölümde de bir kadın resmi vardır. Fotograf kartının kesilmeden önceki görünümünde, kadınla erkek yan yanadır. Ya ikisi de ayaktadır yada kadın bir sandalyeye, bir koltuğa oturmuştur. Erkek hep ayakta durur. Erkekle kadın, birbirlerine ne ölçüde yakın olduklarını fotografta belgelemek isterler. Bu fotografa bakınca, kadınla erkeğin ne ölçüde yakınlıkları olduğu anlaşılır. Aralarında yeterince içtenlik dahaca kurulmamışsa, erkek bir elini kadının omzuna koyar. Daha yakın olmuşlarsa, erkek kolunu kadının öteki omzuna dek uzatır. Daha da yakınsalar, erkek koluyla kadının belini

kuşatır. Çok daha yakın oldukları, kadının da erkeğe sarılmasından, elini omzuna koymasından, kolunu sırtına dayamasından anlaşılır.

İşte ben, bu türlü fotograflardan bir bölümü kesilmiş olanların kolleksiyonunu yapıyorum. Kolleksiyonumdaki yüzyirmiüç kesik fotograftan dördünde erkek görünüyor, kadının olduğu bölüm kesilmiş. Bundan anlaşılan, daha çok kadınlar, bir zaman birlikte fotograf çektirdikleri erkekten kurtulmak istiyor.

Benimkisi kolay bir kolleksiyonculuk değil. Kolleksiyonumu zenginleştirmek için ne çok ülkeler gezip dolaştım, ne çok araştırdım, bilemezsiniz. Her ülkenin büyük kentlerinde, eski kitapçılara, eski resim satıcılarına giderim, sokaklardaki ne satıldığı ve satılanların neye yaradığı anlaşılamayan açık sergileri, gezginci sergileri dolaşırım. O toz toprak, kir pas içindeki, tarih kokan, anılar kokan ve aşklar ve cinayetler ve ihanetler kokan ve enayilikler ve kurnazlıklar ve çıkarcılıklar ve iyilikler ve saflıklar ve rezillikler ve güzellikler kokan şeyler arasında eşelene eşelene, arana arana, belki yüz belki ikiyüz yerde, belki bir ayda, belki bir yılda kolleksiyonum için aradığım bir bölümü kesilmiş bir silik, bir soluk fotograf bulabilirim. Bir kadın ve bir erkek... Erkek kesilip atılmıştır fotograftan daha çok. Kartta salt kadın kalmıştır. Kadının omzunda kesik bir erkek eli görünür. Böyle bir kesik elli fotograf bulunca dünyalar benim olur, sevinçten ve coşkudan sanki yüreğim ağzıma gelir. Sevinçten mi dedim? Hayır, öyle değil, bu duygunun adını bulamadığım için sevinçten dedim. Üzünçten de, acıdan da, mutsuzluktan da diyebilirim. Hele artık bu yaşlılığımda biyerlerde araya araya böyle bir fotograf bulunca yüreğimin kuş çırpıntılarına, deniz dalgalarının

çırpıntılarıyla çarpmasına dayanamıyorum. Oracıkta ölüp kalmaktan korkuyorum.

O bir bölümü kesik soluk fotograflardan kimisinin üstünde yazılar da vardır, zamanın silikleştirdiği yazılar. Sevgi yazılan, özentili, içten, ikiyüzlü yazılar... Bu yazıları söküp okumaya çalışırım. Kolleksiyonumdaki kesik kartlarda onbir dilde yazı var. Yazıların da bir bölümü kesilip atılmış olunca, geriye kalan yazı gülünç oluyor. Kolleksiyonumdaki kartlardan birindeki yazı şöyle. Birinci satır: Canım, ruhum, bitanem bu... İkinci satır: tık...

Bu kartın değeri öyle büyük ki benim için... Kimi kartlardaki yazılar zamanın renksizliğini aldığından okunmuyor, leke leke... Rutubetten kartın kimi yerleri kabarmış, soyulmuş. Oturan kadının yüzünü, ellerini zaman cüzamlıya çevirmiş. Zamanın kendine özgü bir rengi vardır; bu renk ençok fotograflarda belli olur.

İyi bir kolleksiyoncu, kolleksiyonundaki parçaların, karşılarına oturup onları uzun uzun seyretmekten mutluluk duyan insandır. Hem de tek başına seyreder. Kolleksiyonumdaki kimi parçaları saatlerce seyrettiğim olmuştur. Zaman zaman sevdiğim parçalar değişir. Bu, insanın ruhsal durumuna bağlı bir olaydır.

Kentin en büyük alanındaki çınarların gölgesine yayılan gezginci sergilere sık sık gider, oralarda kesik elli fotograflar ararım. Dediğim gibi, kolay bulunur şey değildir. Çok aramak gerekir. Hem yorucudur, hem de çok zaman alır.

Bir yaz akşamıydı. Yine bu sergileri dolaşıyordum. Sergilerden birinde çok değişik şeyler vardı: Almanca resimli dergiler, İngilizce tıp kitapları, Fransızca sinema dergileri, bikaç Arapça kitap, eskil paralar, lambalar, düğmeler, kavanozlar, resim basılı tabaklar, ne olduğunu

anlayamadığım camdan bişeyler, iskambil kâğıtları, renkli taşlar ve deste deste fotograflar, eskimiş eski zaman fotografları... Büyük bir açlıkla fotograflara saldırdım. Coşkudan ellerim titreyerek fotograflara bakmaya başladım. Ah, işte o anda... Elimi, uçacakmış gibi çarpan yüreğimin üstüne bastırdım. Tam, istediğim bir fotograf... Sandalyeye oturmuş kadının üstünde tuvalet var, hayır, bir gelinlik... Dantelli, tüllü, işlemeli, uzun etekli... Gelinliğin yere yayılan uzun eteklerinin altında kaldığı için kadının ayakları da, sandalyenin bacakları da görünmüyor. Kadının başında limon yada mum çiçekleriyle ve gümüş gelin telleriyle süslü bir taç var. Gelin telleri, iki yanında omuzlarından sarkmış. Ellerinde, dirseklerine yaklaşan uzunlukta eldiven. Kadının ablak yüzü güzel ama aptal... Fotografın kesilip atılan yada yakılan bölümünde de kocası olmalı. Şimdi kesik fotografta gelinin omzuna koyduğu sağ eli görünüyor. Bileğinin biraz yukarısından kesilmiş bir erkek eli...

Fotografı tutan elim titreyerek başımı kaldırıp satıcıya baktım. Adamın gözleri projektör gibi üstüme dikilmişti. Çoktanberi bakışlarıyla beni izlediğini anladım. Kurnaz kurnaz gülümsüyordu. O bir parçası kesik fotografın fiyatını sordum. Satıcı beni yanıtlamadan önce yüzüme bisüre baktıktan sonra öyle bir fiyat söyledi ki, sergisindeki bütün malların fiyatı bile o kadar tutmazdı. Ama kabahat bendeydi. O kesik fotografa duyduğum ilgiyi öyle abartarak belli etmiştim ki... Kurnaz satıcı bunu anlamıştı. Nice çok para istese vereceğimi biliyordu. Ama ne istese değerdi, hatta azdı. Ne yazık ki üstümde açgözlü satıcının istediğince para yoktu. Önemsemezmiş gibi,

– Bu fotograf parçası için mi? dedim.

– Beğenmediysen bırak... dedi.

Pazarlık etmeye kalktım. Bir kuruş aşağı inmeyeceğini söyledi. Tam işinin ustasıydı. Beni en zayıf yerimden yakaladığını biliyordu. Bir eski fotograf parçasına bunca çok para istemesinin nedenini sordum. Çünkü ben, o bir parçası kesik fotografın değerini anlayan birisiymişim. Herzaman benim gibi, aradığı malın değerini bilen müşteri bulunmazmış. Demek değerini bilmesem ucuza alacaktım. Satıcının bu kurnazlığını hiç düşünememiştim. Yoksa bir deste fotograf almaya kalksaydım, çok çok ucuza alabilecektim. Evime gidip para almam gerekiyordu. Evim uzaktı. Ben gidip para getirene dek, adam sergisini toplardı. Serginin sahibine ertesi gün sabah erkenden gelip alacağımı, bu kesik kartı başkasına satmamasını rica ettim. Kim değerini anlardı da alırdı bu kartı? Ama satıcının bir uygunsuzluk yapmasından korkuyordum. Sergici asıl alçaklığını ertesi sabah parayı götürdüğümde yaptı. Fiyatı yükseltmişti. Aradan oniki saat geçti diye neden fiyatı yükselttiğini sordum. Bir gün daha gecikirsem, fiyatı daha da yükselteceğini söyledi. "Dün dündü, bugün de bugün." diyordu. Nasıl altın fiyatları, hisse senetleri hergün yükseliyorsaymış...

Satın aldım o bir bölümü kesik fotografı. Kolleksiyonumun en seçkin parçası olmuştu.

Öldüğüm zaman – yaşıma bakılırsa pek de uzak olmamalı – kalıtçılarım, özel yaptırdığım albümde topladığım bu kesik elli fotografları görünce şaşıracaklar. Belki de şaşırmayacaklar bile... Kaldırıp atıverecekler. Çünkü onlar, benim dünyadaki bu biricik kolleksiyonu yapmaya nasıl başladığımı bilemezler ki, onun değerini anlasınlar.

O olay gecesi evimize geldiğimde karım evde yoktu. Bigün önceden annesine gideceğini, geceyi annesinde geçireceğini biliyordum. O zaman otuziki yaşımdaydım.

Beş yıllık evliydim. Yirmiyedi yaşımda evlendiğimde karım da ondokuz yaşındaydı. Dünyanın gelmiş geçmiş en güzel kızıydı, yani bana öyle geliyordu. Gerçekten de öyle geliyordu, çünkü öyleydi. Başka güzel kadınlara bakar, onların güzelliklerini karımınkiyle karşılaştırırdım. Hep karımı çok daha güzel bulurdum. Karımı tanımadan önce, hatta çocukluğumdanberi, evleneceğim kızın benden önce bir erkekle sevişmemiş olmasını isterdim. Bakire olmalıydı. Çünkü benim bunu istemeye hakkım vardı. Benim buna hakkımın olabilmesi için benim de bakir olmam gerektiğine inanıyordum. Yirmiyedi yaşımda evleninceye dek hiçbir kadınla sevişmemiştim. Arkadaşlarım gibi cinsel denemelerim olsaydı, karımın bakire olmasını istemeye hakkım olmazdı ki... Mutlu evliliğimiz işte o geceye dek beş yıl sürdü. Ama nasıl bir mutluluk, anlatılamaz...

Eve gelmiştim. Yapayalnızdım, canım sıkıldı. Kitap okumaya çalıştım, okuduğumu anlayamıyordum. Zaman geçirmek için bikaç tanıdığa telefon ettim. Sonra kitap raflarını gelişigüzel karıştırmaya başladım. Bir kitap yere düştü ve kitabın arasından da bir fotograf... Eğilip aldım, bir bölümü kesik bir fotoğraftı bu. Karımla düğünümüzde çektirdiğimiz fotografımızdı... Hayır, artık fotografımız değil, salt karımın ve benim kesilmiş bir elimin fotografıydı bu. Fotograftan beni kesip atarken, omzuna koyduğum elimi kendinden kesip atamamış... Yere çöktüm. O benim kesildiğim fotograf elimde. Fotografa bakıp duruyorum. Nice zaman orda öylece kaldığımı bilemiyorum. Gözlerim hep o kesik fotograftaki kesik elimde. Karımın üstünde gelinlik... Ellerinden dirseklerine dek uzanan eldiven. Bir elinde küçücük, beyaz ve pullarla işli bir çanta. Gelinliğin etekleri yere öyle uzanmış ki, oturduğu koltuğun ayakları görünmüyor. Başında, yapma mum çiçekleriyle süslü bir

gelin tacı, gümüş gelin telleri omuzlarından sarkıyor. Ve... ve benim kesik elim omzunda.

Nice zaman sonra oturduğum yerden kalktığımı bilemiyorum. O zamana dek hiç yapmadığım bişey yaptım. Karımın eşyalarını, dolaplarını, giysi dolabını, kutularını karıştırdım. Sonradan herşeyi yine eskiden olduğu gibi yerli yerine koyduğum için, karım eşyasını karıştırdığımı anlayamayacaktı. Bütün gece araştırdım ama, sonucu da aldım. Bir fotografımızı daha buldum, onda da benim olduğum bölüm kesilmiş. Fotografımız değil, fotograf... Bu fotografın çekildiği zamanı çok iyi anımsıyorum. O zamanlar nişanlıydık. Nişanlımın evlerinin arkası kırlıktı, orda fıstık çamları vardı. Daha arkalarda da menekşe bahçeleri, sümbül, lale bahçeleri vardı. Bir ilkyaz günü evcek nişanlımla o menekşe bahçelerine gitmiştik. O fotografımız orda çekilmişti. Nişanlımın üstünde çiçekli bir basma vardı. Etekleri ve yakası kırmalı, karpuz kollu bir basma entari... Çimenlerin üzerine oturmuşuz. Arkamızda bir erik ağacı, ak çiçeklerle donanmış. İkimizin de bir eli birbirimizin omzunda... imiş, şimdi değil. Benim kolum kesilmiş ve kesilen kolum onun omzunda kalmış.

Sabah olmuştu. Bikaç parça eşyamı bavuluma koyup evden çıktım. Elbet, o iki kesik elli fotografı da yanıma almıştım. Bir otele yerleştim. Bir daha da evimize – evimize değil – o eve hiç gitmedim. Karımdan boşanmak için açtığım dâvada yüz yüze gelmememiz için mahkemeye bile gitmedim, yerime avukatım gitti. Karım ve ailesi ve dünyada hiçkimse onca sevdiğim karımdan niçin ayrıldığımı bilemedi. Benim ailem de, karımın ailesi de, niçin ayrılmak istediğimi üsteleyerek sordular. Kimseye söylemedim, söyleyemedim. Aslında ben karımdan değil, beni fotograftan keserek karım benden

çoktan ayrılmıştı da benim haberim olmamıştı o geceye dek. O iki kesik fotografı rastlantıyla bulmuş olmasaydım, belki de yaşamımızın sonuna dek karıkoca olarak birlikte yaşayacaktık ve kendimi mutlu sanarak ölecektim. Şu var ki, karım fotograftan beni keserek ne denli benden ayrılmak istese de, omzumdaki elim hiçbir zaman ondan ayrılmayacaktı. O kesik elim hep omzunda kalacak ve bütün yaşamı boyunca omzundaki kesik elimin sıcaklığını, değinişini duyumsayacaktı. O kesik elimi omzundan atmak için orasını da kesip oysa bile, bir boşluk olarak elimin izi omzunda kalacaktı. Ne yaparsa yapsın, kesik elimin sıcaklığından, değinisinden, anısından kurtulamayacaktı.

O gece kesik fotografta kesilmiş elimi karımın omzunda görünce, kendi kolumun tam orasında, anlatılmaz bir acı duydum. Tıpkı bileğimden yada kolumdan gerçekten elim kesilmiş gibi, gerçekten bir kolumdan elim koparılmış gibi... Nasıl dayanılmaz bir acıydı, hâlâ sürüyor bu acım, aradan bunca yıl geçmişken...

Karım nasıl omzundaki kesik elimin sıcak değinisinden hiç kurtulamayacaksa, hep omzundaki elimin sıcaklığını duyumsayacaksa, ben de o kesik elimin acısını hep duyuyorum, hep duyacağım. İkimiz de ölünceye dek duyacağız. Bu duyularımız, ortaklaşa anılarımızdır. Ne yaparsak yapalım, ölmedikçe anılarımızdan kurtulamayacağız. Evliliğimizden, o güzel sandığımız sevi günlerimizden bir andaç olarak o iki kesik fotografı hep sakladım. O zamanlar, kesik el kolleksiyonu yapmak aklımdan bile geçmiyordu. Ama karımdan ayrıldıktan bikaç yıl sonra, bir yabancı ülkenin başkentinde, nehir kıyısındaki eski kitapçıları gezerken, yine yarısı kesilmiş bir fotografta, bir kadının omzunda bir kesik erkek eli görünce... İşte o

zaman, belleğimdeki acıyı yeniden duydum; sanki bileğim daha yeni kesilmiş de kanıyor gibi...

Dünyanın birbirinden uzak iki ayrı yerinde ve ayrı zamanında aynı şey varsa, o şey dünyanın başka yerlerinde ve zamanlarında da vardır diye düşündüm. Benim canımdan çok sevdiğim karım fotografımızdan nasıl beni kesip atmışsa, başka bir ülkede başka bir kadın da sevdiği erkeği fotograflarından kesip kendisinden ayırmıştı ama, adamın kesik elini omzundan ayıramamıştı. Öyleyse dünyanın başka yerlerinde ve zamanlarında da omuzlarında böyle kesik el taşıyan ve o elin ağırlığından, sıcaklığından kurtulamayan kadınlar –çokaz sayıda da erkekler– ve kesik ellerinin acısını hep duyan insanlar vardır. İşte bu mantıkla o günden sonra, gittiğim, dolaştığım, gezdiğim heryerde, eski kitapçılarda, antikacılarda, sokak sergilerinde ve benzeri yerlerde, omzunda yada boynundaki kesik elimden yada kolumdan kurtulamamış kadınların fotograflarını aramaya başladım. Böylece dünyanın biricik kolleksiyonuna sahip oldum. Şimdilik kolleksiyonumda yüzyirmiüç kesik elli fotografım var. Arıyorum, ölene dek daha da bulurum. Bulduğum her kesik elli fotograftaki o kesik elde, kendi kesilen elimin acısını yüreğimin en derininde duyarım. Kesilen yerim hep kanar durur ve bu dünyada ençok sevdiğim o kadın, omzundaki kesik elimin sımsıcak değinisinden ölmeyince kurtulamayacaktır.

Aksaray, 19 Ekim 1989

Tunus Gözlü Kız

Bulutların üzerindelerdi. Yürüyorlardı. Yürüyenleri karşılayan kızlar vardı. Karşılayıcı kızlar yer gösteriyorlardı. Ama gösterdikleri yerde yer yoktu. Kendilerine yer gösterilenler, bulutların üzerine oturuyorlardı. Üzerlerine oturulan bulutlar, gövdenin ağırlığıyla heryanı yumuşacık koltuk biçimini alıyordu.

Adam, elindeki biniş kartına baktı: A8. A'lar pencere yanı olurdu. Ama burda pencere yoktu. Tavan da, döşeme de yoktu. Hiçbişey yoktu bulutlardan ve gökyüzünden başka. Yer gösteren kızlardan biri Adam'a, İngilizce,

– Hoşgeldiniz gökyüzüne! dedi.

Adam teşekkür etti. Çıplak bulutların üstünde de İngilizce konuşulmasına şaştı.

Merakını yenemeyip Adam da İngilizce sordu!

– Affedersiniz, kimsiniz?

Kız,

– Yolcuların Hurileriyiz... dedi.

Besbelli Adam yanlış biyerdeydi.

– Nereye gidiyoruz? diye sordu.

Huri,

– Cennete elbet... dedi.

Adam,

– Yine yanlış binmişim öyleyse, dedi, herzaman şaşırırım gideceğim yeri.

Geriye dönüp dönemeyeceğini sordu kıza. Hayır, artık dönüşü yoktu.

– Ya herhangi biyerde aktarma?

– Doğru gidiyoruz... dedi Huri.

Sekiz numarayı buldu. A pencere yanıydı ama, olmayan pencere yerinin yanına bir kız oturmuştu. Varsın otursun... "Yanlış oturmuşsunuz, orası benim yerim." demedi. Nasıl olsa pencere yoktu. Kızın sağma bulutların üstüne bıraktı kendini. Yaylanan bulutların içine gömüldü. Bulutlar yaylanınca yanındaki kız da bikaç kez yaylandı...

Rüzgârın önünde sürükleniyordu bulutlar ve rüzgârın hızı doğrultusunda yalpalayarak ilerliyordu. Bulutlar, arkasından iten rüzgâra uyarak bir o yana bir bu yana yöneldikçe, üzerlerine yansıyan güneş ışınlarına göre renkleniyordu. Solunda oturan kızı kucaklamış olan bulut, bir pembemsi, bir mavimsi, bir altınımsı oluyordu. Kıza baktı yan gözle. Güzel, Tunus gözlü bir güzeldi. Bacaklarında kot pantolon, ayaklarında sivri topuklu siyah iskarpin vardı. Kot pantolonunun paçasıyla iskarpin arasında görünen o bir parçacık siyah ipek çorap, bütünüyle çıplak bir bacaktan daha kışkırtıcıydı. Üzerinde fildişi renkli bol bir ceket vardı.

Tunus gözlü kızla ilgilenmeden ilgileniyordu. Kadifemsi bir teni vardı kızın, esmerin koyusuyla sütlü kahverenginin açığı... Teninin kadifemsiliği insanın bakışını okşuyordu. İri dalgalı kıvırcık saçları koyu kumraldı, ama uçlarına doğru saçları sararıyordu. Tunus gözlü kız özgün güzelliğinin öylesine ayırdındaydı ki, elleri sık sık saçlarındaydı ve incecik parmaklarıyla saçının kıvrımlarını daha da kıvırcıklaştırıyordu.

Adam, Tunus gözlü kızla ilgilenmemek – hayır, ilgilenmiyor görünmek – için, kitabını çıkardı çantasından, gözlüğünü takıp okumaya başladı, ne okuduğunu anlamadan.

Tunus gözlü kız da Fransızca bir gazete açtı. Durmadan sayfaları çevirdiğine bakılırsa, gazeteyi okumuyor, seyrediyordu.

Bulutlara çıktığında Huri, bu yolculuktan dönülemeyeceğini söyleyince canı sıkılmıştı. Oysa şimdi yanında Tunus gözlü kız oldukça, dönmek istemiyordu. Cennete değil, daha da kötü biyere gidebilirlerdi. Kız, sayfalarını çevirip durduğu gazeteye bırakıp çantasından çıkardığı bir dergiyi karıştırmaya başladı.

Tunus gözlü kızla konuşmak istiyordu. Ama yanlış yorumlar diye, daha doğrusu, yanlış yorumlamaz da doğru yorumlar diye, konuşamıyordu. Tunus gözlü kız, oturduğu buluttan, bir öndeki yada bir arkadaki buluta sıçrayacakmış gibi, ürkek bir çöl ceylanının sinirliliği içindeydi.

Arkalardan bir ses duyuldu:

– Kaç saatte varırız?

Başka bir ses yanıtladı:

– Üç saat bir çeyrek.

Bulutlardan sıyrılıp çıkmışlardı. Şimdi boşlukta uçuyorlardı ve boşluğa gömülmüş oturuyorlardı.

Kendisinin ve arkadaşlarının Huri olduğunu söyleyen yer gösteren kız, cennete gidiyoruz diye yoksa kendisiyle alay mı etmişti... Alay edildiyse bile hiç bozuntuya vermemişti.

Zaman zaman, değişik renkte bulutların içine dalıyorlar ve başka bulut yığınlarına çarpıyorlardı. Oturdukları boşluk sallanıyordu.

– Saatiniz kaç?

Bunu soran Tunus gözlü kızdı.

Ne denli apak dişleri vardı. Dudaklarının kan kırmızı ruju, dişlerini daha da aklaştırmıştı.

Saati yok da mı sormuştu, yoksa o da konuşmak için saati bahane mi ediyordu.

Kol saatine bakınca kızın neden sorduğunu anladı. Saatini, buranın saatine göre ayarlamamıştı. Bu elektronik

saatlerin nasıl ayarlanacağını bilmiyordu. İki saat ileri gösteren kol saati 6,45 olduğuna göre, iki saat indirerek,

– Beşe çeyrek var... dedi.

Tunus gözlü kız gülünce, kan kızıl dudaklarının arasından apak dişleriyle, ortası beyaz ve taçyaprakları kızıl çiçek gibi göründü ağzı.

Adam, açıklamak zorunda kaldı:

– Bizim oranın zamanını gösteriyor saatim.

– İki saat ileri mi? diye sordu kız.

– Evet, dedi Adam, güneşin bizden sonra doğduğu yerdekiler bize yetişemezler. Kız gülümsedi. Siz de mi cennete gidiyorsunuz? diye sordu Adam.

Yarı ciddi, yarı şaka yollu sormuştu.

– Ben orda yaşıyorum, onbeş yıldanberi... Siz ilk mi gidiyorsunuz?

– İlk... diye yanıtladı Adam. Sonra ekledi: Kendimi sizin yanınızda buluncaya dek, nereye gittiğimi bilmiyordum. – Çekine çekine sordu. – Öğrenci misiniz?

– Evet, Güzel Sanatlar Fakültesi... Doktoramı yapıyorum. Çocuklarınız var mı?

– Üç kızım var.

Adam, üç kızının da, Tunus gözlü kızın annesinden bile yaşlı olabileceğini düşündü.

– Ne iş yapıyor kızlarınız?

Adam, yalan söylüyordu:

– Büyük kızım kitap restoratörü. Kitaplıkta eskimiş yıpranmış tarihsel kitapları onarır. Ortanca kızım piyano akortçusu, küçüğü de nota kaligrafıdır...

Bu yalanları hiç düşünmeden, birdenbire ve ardarda nasıl sıralayabildiğine kendisi de şaştı.

Konuşmaları kesilince Adam kitabını, Tunus gözlü kız da dergiyi okuyor yada okur gibi yapıyorlardı. Birara

Adam gerçekten kitaba dalmıştı ki, sol elinin üstüne bir serçe konmuş gibi duyumsadı. Kızın eliydi. İncecik parmakları, gerçekten küçük bir kuşun pençesi gibiydi.

Tunus gözlü kız, adamın eline parmaklarıyla dokunarak bişey gösteriyordu:

– Bakın, bakın!..

Gösterdiği, yanından geçtikleri bir bulut yığınıydı.

– Renkleri... dedi kız.

Adam da,

– Evet, renkleri... dedi.

Güneş batmak üzereydi.

Yönleri değiştikçe, yanlarındaki bulutların renkleri de değişiyordu; her uçuk rengin her tonu... Tunus gözlü kız, besbelli bu güzelliği Adam'la üleşmek için onun eline dokunmuştu. Veeee... elini, Adam'ın elinden çekmemişti.

Hava kararda. Karanlık boşlukta lambalar yandı. İçinde oldukları boşluk ışıdı ve dışarısı geceydi.

Tunus Gözlü kızın eli bu kez Adam'ın omzundaydı. Yumuşakça dürterek ona başka bir güzelliği gösteriyordu.

– Yıldızlar, yıldızlar... Yerdeyken böyle görünmüyorlar.

Adam, Tunus gözlü kızı daha da sevindirmek için, boşluğun karanlığına fırlayıp, en yakınlardaki yıldızlardan bikaçını alıp getirmek, ona vermek isterdi. Ama bu güzel deliliği yapamazdı. Çünkü, ilkokuldanberi, yetişilemeyecek uzaklıkta gezegenler olduklarını, herkese olduğu gibi, ona da öğretmişlerdi ne yazık ki...

Kız, Adam'a iyice sokularak,

– İşiniz nedir? diye sordu.

– Sirklerde çalışırım... dedi Adam.

Doğru değildi ama, yalan da değildi. Çocukluğundanberi – ilk sirke gittiği gündenberi – sirkte çalışmak

istemişti. Biliyordu, artık çok çok geç... Olsun. Her gece yatağa girdiğinde, uykuyla uyanıklık arası zamanlarda sirkte çalışıyordu.

Tunus gözlü kız gülümseyerek,

– Aslan terbiyecisi olduğunuzu söylemeyin, inanmam... dedi.

– Neden?

– Hiç öyle bir görünümünüz yok da... Aslanlar sizi dinlemez gibi geliyor insana...

Tunus gözlü kız, bunca kısa zamanda nasıl da anlamıştı Adam'ı.

– Palyaçoyum... dedi Adam.

Tunus gözlü kız öyle sevindi, öyle sevindi ki... Nerdeyse oturduğu boşluktan gecenin karanlığına düşecekti. Ellerini çırparak,

– Ben palyaçoları çok severim... dedi.

– Neden?

– Çünkü... – Durdu bisüre. – Tam bilemiyorum nedenini... Ama severim işte... Yaşları hiç belli olmaz palyaçoların; belki ondan... Biliyor musunuz, çocukluğumda ben bir palyaçoya âşıktım. Annem babam hâlâ söyler; o zamanlar beş yaşında filanmışım, o palyaçoyla evleneceğim dermişim... Anımsıyorum. Öyle severdim ki... Sık sık sirke giderdim onu görmek için... Televizyonda da gösteriler yapardı. Boyalı yüzüyle öyle genç, öyle genç görünürdü ki... Capcanlı bir adamdı. Atlayıp zıplardı, düşer kalkardı. Beni çok güldürürdü. Onunla olsam, hep güleceğim sanırdım. Sonra bigün...

– Ne oldu? diye sordu Adam.

– Onu yüzünde palyaço boyaları, üstünde palyaço giysileri olmadan gördüm, gerçek yüzüyle... Öyle yaşlı, öyle yaşlıydı ki... Onun, benim palyaçom olduğuna inan-

madım. Babam tanıştırdı. Sordum kendisine; gerçekten o palyaço muydu... Evet, oydu...

– Öyle görünce... Artık sevmediniz, değil mi?

– Aaaa... Tersine... Daha çok sevdim. Çünkü boyanıp palyaçolaşınca gençleşiyordu. Her insan ya genç ya yaşlıdır. Oysa palyaçolar hem yaşlı hem genç. Yani aynı zamanda iki kişi birden... Gözlerinin alt kapaklarına bir damla gözyaşı çizerdi hep, gözyaşı orda donmuş gibi... Öyle gülerdim, öyle gülerdim ki... Yüzünü beyaza boyamışsa, siyah yada kırmızı bir damla gözyaşı... Yok, yüzünü koyu renk boyamışsa, donmuş beyaz bir damla gözyaşı.

Adam, belli etmemek için, kâğıt mendili elinde gizleyerek gözlerini sildi.

Bisüre sustular. Adam kitabını açtı yine. Tunus gözlü kız, incecik parmaklarını saçlarına sokup, kıvır kıvır saçlarıyla oynadı. Çantasından çıkardığı rujla dudaklarının boyasını tazeledi. Kendine özenmesinden güzelliğini kullanmasını da bildiği belli oluyordu.

Kolundan tutup, Adam'a aşağıları gösterdi:

– Bakın, bakın! Işıklar... Geldik... Kentin ışıkları... Ne güzel değil mi?

– Çok güzel...

– Beni arar mısınız, adresimi versem?..

– Lütfen... Elbette...

Kalemini çıkardı.

– Kâğıdınız var mı?

Adam'ın uzattığı not defterine adını, adresini yazdı:

Leila Ben Salaha
Paradise Straat 71

– Beni arayın ama... Palyaçoları çok severim.

Adam'ın elini tutup sıktı ve bir zaman bırakmadı. Adamın kanına bir Tunus sıcaklığı yayıldı Tunus gözlü kızın kuş pençesi parmaklarından.

Hurilerden biri uyarıda bulundu. Bulutları yere inmek üzereydi. Yere inecek olan bulut, yolda kopa kopa çok azalmıştı, nerdeyse hiç kalmamıştı. Bir boşluk üstünde yere iniyorlardı.

Güvenlik bakımından duruncaya dek kimse yerinden kımıldamamalıydı.

Alçalıyorlardı. Kentin ışıkları yaklaşıyor, gökyüzünün ışıkları uzaklaşıyordu.

İndiler. Yerdeydiler. Tunus gözlü kız nerdeydi? Taa, uzakta... Adam, kalabalıkta onu zorlukla görebilmişti. Ama niçin Adam'dan böyle uzaklaşmıştı? Bu, Adam'ın kabahatiydi. Kendisine bunca yakınlık göstermiş olan kızdan ayrılmaması gerekirdi. Hızlanarak kıza yaklaştı. Yürüyen merdivendeydiler. Sonra uzun bir salondan geçtiler. Tunus gözlü kız geyik adımlarıyla yürüyordu, incecik belini ve kalçalarını dalgalandırarak... Tunus gözlü kızın yanına geldi, sokuldu, gülümsedi. Ama Tunus gözlü kız, bişey söylemedi, yabancısamıştı. Pasaport denetim salonuna gelince Adam yerini değiştirip başka bir sıraya girdi.

Pasaport denetiminden geçti Adam. Tunus gözlü kızı aradı. Gördü kızı. Yürüyen kemer önünde bagajını bekliyordu. Kızın yanına gitti. Önce kızın çantası geldi. Tunus gözlü kız çantasını alıp el arabasına koydu. Gidiyordu. Adam yanına sokulup,

– Bana hoşçakal demeden mi gidiyorsun? dedi.

Tunus gözlü kız Adam'a bisüre yabancı yabancı baktıktan sonra kesik kesik,

– Size mi? Niçin? Kimsiniz? diye sordu.

Tunus gözlerinde, Adam'ı hiç görmemiş, tanımamış gibi şaşkın bakış vardı.

– Sizinle yol boyunca hep konuştuk ya...

Kız,

– Yanılıyorsunuz, dedi, benzettiniz.

– Nasıl olur... Ben palyaço... Hani sizin çok sevdiğiniz palyaçolardan... Hani boyandıkları zaman hiç yaşlanmayan... Hem yaşlı, hem genç olan... Bana adresinizi de verdiniz ya...

– Bağışlayın, ben size adresimi filan vermedim ki...

Birilerinden yardım istercesine çevresine bakındı, sonra el arabasını sürüp gitti. Adam, arkasından bakakaldı. Kız, cam bölmenin öte yanına geçti. Orda karşılayıcıları vardı. Önce onlara coşkuyla el salladı, sonra sarılıp öpüştüler. Bir delikanlı, kızın elinden aldığı el arabasını sürdü. Tunus gözlü kız delikanlının koluna girmişti.

Adam da yürüyen kemerden bavulunu aldı. Bisüre olduğu yerde kımıldamadan durdu. Nasıl olurdu bu? Yol boyunca Tunus gözlü kızla konuşmamışlar mıydı? Üstelik Adam'ın cep defterine kendi eliyle adresini de yazmıştı. Cebinden not defterini çıkarıp, adres yazılı sayfayı aradı. Bikaç kez sayfaları çevirdi. O sayfayı bulamadı.

"Demek, o benimle hiç konuşmamış! Demek o, defterime adresini de yazmamış! Demek o, bana palyaçoları sevdiğini de söylememiş!.."

Tunus gözlü kızın yanına gidip, bir de kendisine allasmarladık demesini istediği için çok utandı. İçinden geçirdiklerini, tasarladıklarını, uydurduklarını öylesine gerçek, öylesine yaşanmış sanmıştı ki...

Ama niçin Tunus gözlü kıza, palyaçoyum diye yalan söylemişti; niçin böyle bir yalan söylemeyi gereksinmişti?

Eeee, herkesin içinde birazcık palyaçoluk vardır da ondan... Herkesin alt gözkapaklarında donmuş birer damla gözyaşı vardır da ondan...

*

Bana bu öyküyü bağışladığın için sana teşekkür ederim Tunus gözlü Leila. Aslında sen bana bir öykü değil, bir uçak yolculuğu boyunca dünyaları bağışladın. Cennet diye çıkılan her dünya yolculuğunun sonu cehenneme varsa da, sana yine de teşekkür ederim.

Den Haag (Carlton Beach Hotel, 121) 14 Aralık 1988

Heryerde Yalnızlığım Var

Bu yaşıma dek hiç yakışıklı erkek sevmedim, hani şu erkek güzeli denilenlerden... Bir arkadaşım var, bir zamanlar çılgınlar gibi tutkun olduğu adamın yakışıklılığını anlatmak için "resim gibi" derdi. Ben bu resim gibi yakışıklılardan hiç hoşlanmadım. Sevdiğim adamın yakışıklı olup olmadığının ayırdında bile olmuyorum. Bunu, ancak şimdi otuzdokuzuncu yaşımın doğum gününde ayrımsadım. Şöyle bir düşündüm de, bugüne dek sevgilim olan erkekler içinde hiç yakışıklısı olmamış. Bunun bir nedeni olacak elbet. Bir de genç erkeklere ilgi duymuyorum. Gençlerden niçin hoşlanmadığımı anlamak için ille de ruhbilimci olmak gerekmez. Bunun nedenini bildiğimi sanıyorum. Babam yaşlıydı. Altmışdört yaşındayken ben doğmuşum. Ben ilkokula başladığım yıl babam ölmüştü. Baba olarak hep yaşlı bir sevimli adamı anımsarım. Aşırı sevilen bir yaşlı baba imgesi ve sonra çok küçük yaşta babasız kalmış olmam yüzünden, yaşlı erkeklere daha yakınlık duyuyor olmalıyım. Derler ya, erkekler eşlerinde annelerini ararlarmış. Ben de sevdiğim erkekte, yedi yaşımdayken yitirdiğim o yaşlı babamın koruyuculuğunu, sevecenliğini aramaktayım.

Belki de bütün bunları kendim uyduruyorum. Çünkü, benim gibi yaşlı erkeklere yakınlık duyan bir arkadaşım var, benden beş altı yaş küçük, onun babası sağ, üstelik daha orta yaşlı sayılır. Böyleyken onun sevgilisi de yaşlıca biri. Bigün bana,

– Biliyor musun, biz niçin yaşlılara ilgi duyuyoruz? diye sordu.

– Hayır, bilmiyorum... dedim.

Açıkladı. Çünkü, yaşıtlarımız olanlar yada bizden bikaç yaş büyük olanlar, bize tıpkı erkek arkadaşlarına olduğu gibi hoyratça ve kaba davranıyorlarmış; hatta biraz da sulu... Oysa yaşlı erkek, çok deneyimli olduğundan, bir genç sevgilinin değerini, genç erkeklerden daha çok biliyormuş. Kadını daha ciddiye alıyor, ona saygılı davranıyormuş. Bu saygınlık da bizim hoşumuza gidiyormuş.

Hiç düşünmemiştim bunu. Bu da doğru olabilir.

Şimdiki sevgilimle tanışalı nerdeyse yedi yıl olacak; bu yedi yılda bana en küçük bir özensizlik göstermedi. Biyerden geçeceksek, kesinlikle beni önden geçirir, yavaşçacık elini sırtıma koyarak bunu öyle incelikle yapar ki... Yürürken hep benim solumdadır. Koluna girmemden hoşlanır. Koluna girmişsem, zaman zaman sol eliyle elimi okşar. Biyerde oturuyorsak, elini öyle bir güzellik ve incelikle omzuma atar ki, korunduğumu ve güven altında olduğumu duyumsarım.

Bütün bunlar doğru ama, benim yaşlı erkeklere ilgimin salt bunlardan olduğunu sanmıyorum. Her niçin olursa olsun yakışıklı olmayan ve yaşlı erkekleri seçiyorum.

Bir yıl sonra kırk yaşımda olacağım. Korkunç bişey bu! Bir zamanlar kırk yaş bana öyle uzaklardaydı ki, belki bin yıl...

Geçen gün sevgilime,

– Hâlâ güzelim ama, ben hiç yaşlanmayacağım... demiştim. Büyük bir ciddilikle,

– Hem de çok gençsin... Elbet yaşlanmayacaksın! dedi.

Bir genç erkek olsaydı, benim bu aptalca sözümü gırgıra alırdı. Üstelik beni avutmak için söylemediği de belliydi.

Benim gibi yaşlı sevgilisi olan arkadaşım, sevdiği adamın, babasından iki yaş büyük olduğunu söyledi.

– Evlenmeyecek olduktan sonra sorun yok... dedim.

Sonraları, bu sözüm üzerinde çok durup düşündüm: "Evlenmeyecek olduktan sonra..." ne demek bu?

Sevgilim yaşlı diye ben onunla evlenmez miyim? Evlenirim. Evlenmesine evlenirim de, işte o zaman bizim ailede kıyametler kopar. İki çocuklu dul ablam, ağabeylerim, en başta annem, yakın uzak bütün akrabalar ayağa kalkar. Onlara tek başıma karşı koyabilir miyim? "Ben kırk yaşında bağımsız bir kadınım!" diye meydan okurum. Onlar da bana "Zamanında onca kısmetin çıktı, hiçbirini beğenmedin de, şimdi yaşlı bir herife mi kaldın..." derler. Evet, çok iyi biliyorum, "Baban yaşında herife" diyeceklerdir. Hiç de babam yaşında değil. Babam sağ olsaydı bugün doksanaltı yaşında olacaktı. Oysa sevgilim benden otuzdört yaş büyük...

Onbeş yıldanberi tek başıma bir evde yaşıyorum. İyi bir işim ve kazancım var. Bağımsız bir kadınım. Bu yaşımdan sonra ailem bana karışamaz. Ama yine de onları darıltmak istemem doğrusu... Hele solunum darlığı çeken annemi... Sevgilimden de vazgeçemem. İlle de evlenmemiz gerekmiyor ya... İşte evliymiş gibi yaşıyoruz.

Ben boşu boşuna kuruntulara mı kapılıyorum? Sevgilimin yedi yıldanberi bana evlenme önerisinde bulunduğu yok ki... Belki o da kendisini bana göre yaşlı bulduğundan evlenme önerisinde bulunamıyor.

İlk sevdiğim erkek de yaşlıydı. Ben o zaman onaltısındaydım. O, ellidördünde evli bir adam. Çocukları da vardı. Ah, nasıl tutkundum ona. Hiç de yakışıklı değildi. Niçin onu sevmiştim? Aradan bunca yıl geçtikten sonra bunun nedenini anlayabiliyorum. Herşeyi bildiği için

o adamı sevmiştim. Çok kültürlüydü. Dünyayı gezip görmüştü. İki yabancı dil biliyordu. Giyimi, davranışı, konuşması başkalarına benzemiyordu. Bana öyle uzaklardaydı ki, kendisini sevdiğimi belli bile edememiştim. Ama beni çocuk yerine koymasına çok üzülürdüm. Buyüzden ağladığım bile olurdu.

Ondan sonraki de yakışıklı olmayan yaşlı biriydi. Sonrakilerin hepsi de öyle... Evlenmek hiç aklıma gelmiyordu. Çünkü kendime çok güveniyordum. Küçüklüğümdenberi "Güzelsin, aman ne zekisin, çok akıllısın..." diye öyle şımartmışlardı ki, nasıl olsa, istediğim ve sevdiğim ve beni seven birisiyle evlenebileceğime inanıyordum. "İstediğim ve sevdiğim ve beğendiğim biri..." Hele beğenmek öyle önemli ki benim için...

Hâlâ güzelim... Ama otuzdokuz yaşında bir güzel! Yani? Yani, yaşına göre güzel. Ne diye aptalca bir alçakgönüllülük göstereyim. Çevremdekilere göre elbet zeki ve kültürlüyüm. Sürekli okurum bikez. Sonra olabildiğince kültür ve sanat etkinliklerini izlerim. Yine de kendimi yetkin ve yeterli bulduğumu söyleyemem. Ama şunu çok iyi biliyorum; güzel bir kadın hem de kültürlüyse, güzelliği iki kat artar.

Benimle ilgilenen, bana yakın olmak isteyen hâlâ çok erkek var. İlgilerine yanıt versem, hemen evlenme önereceklerini biliyorum. Ama bu yakışıklı ve yaşıtım yada benden bikaç yaş büyük adamları bitürlü sevemiyorum.

Yedi yıldanberi sevdiğim erkekle evlenmek istiyorum. Nice çağcıl bir kız olursam olayım, geleneklerimizden kurtulup da "Benimle evlenir misin?" diye soramam ki ona... Yedi yıldanberi bu öneride bulunmasını ondan bekliyorum. Dediğim gibi, yakışıklı değil, genç de değil, ama konuşurken bir başka güzelleşiyor ve gençleşiyor; öyle

çekici oluyor ki... Sesiyle gözleri benden bile genç, bir de coşkusu... Ona yaklaştıkça çekiciliği daha da artıyor. Yedi yıldanberi kendinden bıktırmayan bir adam... Yaşamı pek de özgün değil, ama konuşmaları, düşünceleri öyle özgün ki... Benim asıl beğendiğim yanı, özgün olmak için yada gösteriş için özgün değil. Hiçbir yapay yanı yok. Özgünlüğü doğal ve kendiliğinden. Sanki açıkladığı düşüncelerinin özgünlüğünün ayırdında değilmiş gibi...

Saçları iyice aklaşmış. Yüzü kırışmış. Son üç yaz, onbeş günlüğüne, bir aylığına onunla birlikte dinlencelere gidiyoruz, deniz kıyılarında biyerlere... Birlikte kalıyoruz. Yatakta onun çıplaklığını yakından görüyorum. Kumsalda da onu mayolu olarak uzaktan seyrediyorum, inceliyorum: Yaşlı olmayan bir yaşlı adam... Yere öyle sağlam bir basışı var ki, kimse onu yerinden oynatamazmış gibi.

Haftanın biriki gecesini benim evimde geçiriyoruz. Bu yaşında ondaki isteğe ve coşkuya şaşıyorum. Örneğin ben mutfakta salata yaparken yada banyodayken yada masamda bişeyler yazarken, ayaklarının ucuna basarak sessizce gelir, birden arkamdan iki eliyle beni sarar ve öper. "Ay, korktum!" diye haykırırım. Gerçekten de korkarım. Ama bu birden bana sarılmasının verdiği korku beni öyle mutlu eder ki...

Evde ikimizden başkası yok. Yine arkamdan gelir, iki eliyle gözlerimi kapayarak "Bil bakalım, ben kimim?" diye sorar. İkimizin de birbirimize taktığımız özel sanlarımız vardır. Söylerim. O zaman el çırparak "Bildin, bildin... "diye haykırarak sarılıp beni öper. O denli ciddi bir adamın bu coşkulu şakalarından öyle mutlu olurum ki... Bu yedi yılın onunla birlikte olduğumuz herzamanı bir balayı havasında geçti ve hep de böyle geçeceğine inanıyordum.

Onun evde olmadığı geceler "Ah şimdi olsa da arkamdan birden sarılıp beni korkutsa..." diye özlemini duyarım.

Bir gece eve geldiğinde, kadın erkek konuklarım vardı. İçeri girdiğinde konuklardan haberi yoktu. Daha girişte, ağzımı açmama zaman bırakmadan kucaklayıp beni öptü. O sırada konuklar evin girişine gelip de bizi öyle öpüşürken görünce öyle utandım ki... "Ne azgın adamsın!" dedim yüksek sesle. Konuklar kahkahalarla güldüler. O da alkışladı, ama konukların kahkahalarını mı, yoksa kendimizi mi alkışladığını anlayamadım.

Evet, konuşurken gençleşiyor, güzelleşiyor. Sustuğu zamanki yaşıyla konuştuğu zamanki yaşı arasında onbeş-yirmi yıllık bir ayrım var. Öyle zamanlarım oluyor ki, onun coşkusu karşısında kendimi yaşlı duyumsuyorum. Ondan önce yaşlanacakmışım korkusuna kapılıyorum.

Bir güzel yanı da, yaşlıların çoğu gibi, gençlik taslamaya kalkmayışı. Bir gece şöyle demişti:

"Benim elli, hatta altmış yaşımda bir erkek olmadığımı, yaşlı olduğumu bilmelisin. Seni düş kırıklığına uğratmak istemem."

Ben ondan, olduğundan daha üstün şeyler beklemiyorum ki... Benim korkum, onun benden bende olandan daha çoğunu umup da benim bunları ona verememem.

Yedi yıldanberi her onunla oluşumda, o ilk birlikte oluşumuzun coşkusunu duyuyorum. Bana bu coşkuyu veren o.

Herşey güzel de... Ah yine de... Kendi kendimi yiyip duruyorum. Ne biçim adam bu? Bana hiç açmadığı, hep kapalı tuttuğu biyanı var. O yanını kapatıyor sıkı sıkı. Oysa ben ona kendimi bütünüyle açıyorum. O biyanıyla

hep kapalı bana. Ne yapılsa kırılamayan çetin bir ceviz gibi. Bende hep içinde ne var merakı uyandırıyor.

Yedi yıldanberi birlikteyiz. Konserlere, sergilere, tiyatrolara, gezmelere, dinlencelere, heryere hep birlikte gidiyoruz. Ama bugüne dek beni daha evine bile götürmedi. Evini benden gizliyormuş gibi geliyor. Gizlemese, bunca zamandır beni evine götürmez miydi? Niçin evini benden gizliyor? Sezinliyorum ki salt evini değil, eviyle birlikte kendi içini de benden gizliyor. "Beni evine götürsene..." yada "Niçin beni evine götürmüyorsun?" diyemiyorum. Ben söyledikten sonra evine götürmesi neye yarar... Benden sakladığı bişey var, ama ne? İçimi kemiren bir kuşku... Önceleri evli olabileceğini düşündüm. Evli olmasa bile birlikte yaşadığı bir kadın vardır. Niçin, niçin bana anlatmıyor herşeyi... Benim ona anlatmadığım hiçbişeyim kalmadı. Aptallıklarımla, yanılgılarımla, hatta suçluluklarımla bütün geçmişimi anlattım ki, beni tam olarak tanısın, o da bana açılsın... Kendisini hiç anlatmıyor değil, ama ta içinden biyanını benden gizleyerek. Onun benden sakladığı gizinin ne olduğunu ancak evine gidince öğrenebileceğim sezgisi var içimde. Ama evine götürmüyor ki... Ağzından söz kapmaya çalışıyorum. Zaman zaman söylediklerinden parçaları birbirine ekleyerek gizinin ne olduğunu bulmaya uğraşıyorum. Onun çevresinden insanlarla konuşarak, ortaklaşa tanışlarımızdan bilgiler edinerek şunu öğrenebildim: Evli değildi. Yaşamında benden başka kadın da yoktu.

Bunu öğrenince rahatladım, ama merakım daha da artmıştı. Çünkü, benim evimde baş başa içip de çok sarhoş olduğumuz bir gece, evinde yalnız yaşamadığını ağzından kaçırmış, bütün üstelemelerime karşın kiminle yaşadığını söylememişti.

Ne korkunç olasılıklar aklıma geliyordu. Hatta sevdiğim erkeğin bir cinsel sapık olabileceğini bile düşündüğüm zamanlar oldu. Evinde bir erkekle birlikte mi yaşıyordu? Öyleyse iğrenç bişeydi! Günlerce bu kuşkularla kahroldum. Bir sapık erkeği sevmeye razı olabilir miydim? Açık açık razı olamayacağımı söyleyemediğim için kendimden utandım. Bir zamanlar sevi konusunda "ya hep, ya hiç!" diyen ben, şimdi, sevdiğim erkeği, tek benimle de olsun diye bir başka kadınla, hatta bir erkekle paylaşmayı bile göze alıyordum. Ne denli aşağılandığımın ayrımındaydım. Günlerce ağladım.

Kendi konuşmalarından, onu tanıyanların söylediklerinden elde ettiğim ip uçlarıyla, bu kaygımın da yersiz ve boşuna olduğunu öğrendiğim zaman öyle mutlu olmuştum ki...

Evinde karısı yoktu, sevgilisi yoktu, bir erkek yoktu; ama benim görmemi istemediği bişey vardı. Neydi o şey?

İşinde olmadığı, bana da gelmediği günler evine kapanıp kalıyordu. Telefon ederek evinde olduğunu anlıyordum. Evinde başkası yoksa, bir insan tek başına günlerce ne yapar o evde?

Ah, nasıl seviyorum. Bütün gece ve gündüz birlikte olduktan sonra evine giderken,

– Ne olur, evine gidince bana telefon et... derdim. Yada o aynı sözü bana söylerdi. Doyamazdık birbirimize de, birlikte olmadığımız zamanlarımızda da seslerimizin birleşmesini isterdik.

Bu sevinin bir hastalık mı olduğunu kendime sorduğumda, yine kendime şu yanıtı verirdim: Bütün olağanüstü büyük seviler hastalıktır.

Benden sakladığı evindeki o şey? Çok yaşlı ve hastalıklı annesi mi vardı? Belki de deli bir kadın yada yatalak...

Ama niçin saklasın bunu? Neler neler kuruyordum. Aşırı bir hayvan sevgisi örneğin, belki köpeği yada kedileri... Neler saçmalıyordum...

Onurumun kırılmasını da göze alarak bunu kendisine sormaktan başka umarım kalmamıştı. Bir gece deniz kıyısında bir içkili gazinodaydık. İçimi kemiren soruyu sormaya yüreklenmek için iyice sarhoş olana dek içtikten sonra pat diye sordum:

– Bunca zamandır niçin beni evine hiç çağırmadın?

Düşünceye daldı, bisüre sonra,

– Çünkü, dedi, seni yitirmek istemiyorum.

– Senin evine gelmemin beni yitirmenle ne ilgisi var?

– Var, dedi, senden önceki sevdiğim kadınlardan hangisi evime geldiyse beni bıraktı. Seni hepsinden çok sevdim. Senin de benden ayrılmanı istemiyorum. Yine de bigün bana bu soruyu soracağını biliyor, korkarak bu ânı bekliyordum.

O geceki üstelemelerimden sonuç alamadım. Ne demek istediğini de anlayamadım. Açık açık beni evine götürmek istemediğini söyledi, ama nedenini söylemedi. O geceyi benim evimde birlikte geçirecektik. Oysa beni evime bırakıp gitti. Ben de birlikte olmamız için üstelemedim. Bu olay, yedi yıllık birlikteliğimizin ilk burukluğuydu.

Ne olursa olsun ondan vazgeçemeyeceğimi o gece bikez daha anladım. Yatağıma girer girmez telefon ettim. Telefonda bişey söyleyemedim, salt ağladım için için. O da, okşayıcı yumuşaklıktaki sesiyle çok sevdiğini söyleyerek beni avutmaya, yatıştırmaya çalıştı.

Yine konuşmalarımızdan yakalayabildiğim ipuçlarıyla başkalarından duyduğum parça pürçük bilgileri birbirlerine ekleyerek şunu öğrendim: yaşamını sağlamak için yapmakta olduğu işinin dışında, bu işinden daha çok

değer verdiği bir işi daha vardı evinde. Ama bu işinin ne olduğunu kimse bilmiyordu. Zaman zaman evine günlerce kapanıp o gizli işini yapmaktaydı. O işi herneyse, onu herkesten gizli tutuyordu, hatta benden bile... Evinde bişeyler yazıyordur diye düşündüm ama, yazı yazdığını gizlemesi anlamsız olurdu.

O sarhoş olduğum geceden sonra, beni evine götürmesini artan bir istekle üsteledim.

– Ama sonra beni bırakırsın; ayrılığına dayanmam çok zor olur... diyordu.

O beni bırakmadıktan sonra ne diye ben onu bırakayım, bunca sevdiğim adamı... Her ne olursa olsun onu bırakmayacağıma söz verdim. Gerçekten de ondan ayrılamazdım. Onu, daha önceleri hiçkimseleri sevemediğim kertede çok seviyordum ve şuna inanıyordum ki, onu da benim sevdiğim kertede başka hiçkimse sevemez.

Evinde durmadan çalıştığı işin ne olduğunu sordum. Bunu anlatmanın nerdeyse olanaksız olduğunu söyledi. "Sen anlayamazsın!" dememek için "Anlatması olanaksız gibi bişey..." diyordu.

– Sen yine de anlat, anlamaya çalışırım... diye karşılık verdim.

– Yonutçuluk diyebiliriz belki... Yonutçuluk gibi bişey bu benim çalıştığım şey...

– Yani yonut yapıyorsun...

– Tam yonut denilemez.

– Atelyen var mı?

– Evimin heryeri atelye sayılır.

– Öyleyse evin yonutlarla dolu.

– Yooo... Bitek yonut üzerinde çalışıyorum yıllardanberi.

– Bitek?

– Evet... Doğrusu bu benim yaptığıma doğrudan yonut da demlemez. Daha çok kuyumculuğa benzer bişey. İğneyle kuyu kazar gibi, deli pösteki kılı sayar gibi, bir kılın kırka yarıldığı çok ince ve çok incelikli bir iş... Benden önce hiç yapılmamış, kimsenin bilmediği bir sanat bu. Buyüzden adı bile yok bu sanatın. İlk ben yapıyorum. Biraz şiir gibi, biraz resim gibi, biraz yonut gibi, biraz müzik gibi, daha çok hepsi gibi de hiçbiri değil.

– Niçin kimselere göstermiyorsun?

– Nedenleri çok... Önce, benden başkası onu sevmez. Anlamazlar da... Sonra da onu çok seviyorum ve herkesten kıskanıyorum.

Sonunda, beni evine götürüp, yaşam boyu üzerinde çalıştığı, çok sevdiği için herkeslerden kıskandığı, kimsenin anlayıp sevemeyeceği, daha adı bile konulmamış olan o şey herneyse, onu bana göstermezse, kesin olarak ondan ayrılacağımı söyledim. Bu sözüm doğru değildi. Her ne olursa olsun ondan ayrılamayacağımı biliyordum.

– Evime gelince nasıl olsa beni bırakacaksın. Ama değil mi ki bu denli çok istiyorsun, isteğini yerine getireceğim.

Sözleştiğimiz gün evime geldi. Benim arabama binip yola çıktık. Öyle coşkuluydum ki, anlatmamam. Evinde nasıl bir yonut göreceğim diye meraktan çıldırıyordum. Çok büyük bir çıplak kadın yonutu imgeliyordum.

Kentin merkezinden aşağı yukarı yüz kilometre uzaklıkta, konutların iyice seyrekleştiği bir kırsal yerdeydik. Tek katlı evi, geniş ve bakımsız bahçedeki birbirine dolanmış ağaçlar, çalılar, otlar, kamışlar arasında, dışardan görünmüyordu. Dış kapıyı anahtarıyla açıp o herzamanki koruyucu inceliğiyle belimden tutarak önce beni içeri soktu. Yüreğimin çarpıntısını duyuyordum. Salona geçtik.

– Ne içersin? diye sordu.

Onun sevdiğini bildiğim için,

– Çay içelim... dedim.

Çay yapmak için mutfağa gitti.

– Evini gezebilir miyim? diye seslendim.

Mutfaktan yanıtladı:

– Aaa elbette... Burası senin de evin.

Benim de evim olan evin heryanını gezip dolaştım. Salona baktım. Odalara girip çıktım, hatta banyoya, tuvalete bile... Burası hiçbir olağanüstülüğü bulunmayan sıradan bir evdi işte. Eşyaları ne değerli, ne de özgündü. Bir orta tabaka aydının evi... Bol kitap, duvarlarda resimler ve vazolarda çiçekler. Ama herşey yerli yerinde ve derli topluydu. Evin en göze çarpan özelliği yazı masalarının çokluğuydu. Her odada, hatta yatak odasında, hatta girişte bile... Salonda iki yazı masası vardı. Ama yonuta benzer bişey göremedim.

Karşılıklı çay içerken dayanamayıp sordum:

– Hani nerde?

– Ne nerde?

– O söylediğin şey, yonut gibi, kuyum gibi, şiir gibi dediğin...

– İşte burda. Bu evin heryerinde.

– Göremiyorum.

– Görünmez ki... O, benim yalnızlığım. Yaşamım boyunca yalnızlığımı besleyip büyütüp çoğaltarak daha da güzelleştirmeye çalışıyorum bu evde. O hergün daha da güzelleştirmeye çalıştığım dünya güzeli yalnızlığımı başka hiçkimseyle bölüşmek istemiyorum. Onu herkesten kıskanıyorum. Göremezsin, çünkü yalnızlığım hiçbir maddeye yansıyamayacak kertede güzeldir; sese, boyaya, yazıya, alçıya, bezeklere yansıyamayacak kertede güzel...

Onu salt kendim için somutlaştırıyorum. Salt ben görebilirim, salt ben dokunabilirim. Salt ben konuşabilirim onunla ve salt ben sevişebilirim onunla...

İçimden, ne olduğunu anlayamadığım bişeylerin kopup aktığını duyumsadım. Boşalmış gibiydim. Elim ayağım çekildi. Yedi yıldanberi sevdiğim bu adamın bir deli olabileceğini hiç düşünememiştim. Ama düşünmem gerekirdi. Çünkü, gerçek yaşamda bu denli yetkin, eksiksiz bir insan olamazdı.

Oturduğum koltukta yerçekimi doğrultusunda akmış gibiydim. Parmağımı oynatamıyor, ağzımı açamıyor, hatta ağlayamıyordum. Ama o coşkuyla anlatıyordu. Bu evdeki yalnızlığını, yaşamının enaz altmış yılında kendisi her saniye didinip çalışarak yaratmış yalnızlığı, kendi yarattığı yapıtıymış. Şimdi de hiç durmadan onu daha da güzelleştirmeye çalışıyormuş. Yalnızlığını hiçkimseyle bölüşmek istemiyormuş.

Kendimi zorlayarak,

– Niçin? diye sordum.

– Çünkü, dedi, beni yalnızlığımdan daha çok seven dünyada hiçkimse yok. Yalnızlığım beni hiç karşılık ummadan seviyor. Üstelik beni, ben nasılsam, öylece seviyor. Herzaman bağışlayıcı oldu. Sevdiğim ve sevildiğimi sandıklarımın beni her bırakışında, her vazgeçilişimde ona sığındım; her ihanete uğrayışımda da... O beni, kendisini bırakmış ve kendisine ihanet etmiş olduğum için hiç suçlamadı. Bir anne gibi korudu; hayır, anneden de öte, çünkü yanılgılarımı hiç yüzlemedi, hiçbişeyi başıma kakmadı.

Yalnızlığından, canlıymış, bir insanmış gibi söz ediyordu. Anlattıkça coşuyordu. Deneyimlerine göre sevgililer, giyindikleri giysiler gibi, zamanla birbirlerini

eskitiyorlarmış. Oysa yalnızlığı ve yalnızlığıyla ilişkileri hiç eskimiyor, zamanla daha da yenileniyormuş. Yalnızlığıyla hiç çatışmazmış. Öyle coşmuştu ki, hiç onda alışmadığım yüksek sesle,

– Nasıl olur da burda yalnızlığımı görmezsin, dedi, bak heryerde yalnızlığım var; kitaplarımın sayfalarında, o sayfalara yazdığım notlarımda, bütün bu yazılı kâğıtlarımda, aynalarda, vazolarda, resimlerde ve parmaklarımın dokunduğu elektrik düğmelerinde, kapı tokmaklarında, bardaklarda... Sonra, seslemleri tek tek vurgulayarak şöyle dedi: Hiçbir sevgili, beni yalnızlığımdan daha çok sevemedi. Beni o denli çok seviyor ki, hastalandığım zaman, o da benimle, benim hasta olduğum kadar hastadır. Ben ölünce, o da benimle birlikte ölmüş olacak.

Aynı havaya ben de girmiş olacağım ki,

– Yalnızlığını benden çok mu seviyorsun? diye sordum.

– Evet. Seni kandıramam. Genç olsaydım, yalnızlığımı yüzüstü bırakıp seninle birlikte olurdum. Çünkü gençliğimde, benden bıkılınca yada ben bıkınca yeniden ona dönmek, ona sığınmak zorunda kalacağımı bilmiyordum. Ama şimdi biliyorum, deneye deneye öğrendim.

Kırık bir sesle,

– Ben gideyim artık... dedim.

– Bu gizimi öğrendikten sonra, beni bırakacağını biliyordum. Buyüzden seni yalnızlığımla tanıştırmak istemiyordum... dedi.

Ben bu adamı öyle sevmiştim ki, örneğin hasta ve yatalak annesiyle, başka bir kadınla, metresiyle, çok sevdiği herhangi bişeyle, hatta bir eşcinsel olan eşiyle bile onu paylaşmaya razı olabilecektim; ama yalnızlığıyla onu paylaşmaya razı olamazdım. Çünkü o, bütünüyle yalnızlığınındı.

Ayağa kalktım. Birden yabancılaşmıştık. Elimi uzattım. Daha önce hiçbir zaman öpüşmeden, böyle el sıkışarak ayrılmamıştık. Uzattığım elimi sıktı. Sonra sarıldı. Öpüştük. İkimizin de dudakları buzdan sarkıt soğukluğundaydı. Beni evime bırakmak istedi. Çok üsteledi. Kendi başıma gitmek için direttim. Herzaman benim istediğimi yapmak ve istemediğimi yapmamak inceliğini göstermiştir. Elimi öpüp arabama bindirdi. Birbirimize el salladık. Arabamda giderken öyle ağlıyordum ki, önümü göremiyordum, arabanın camına sağanak çarpıyormuş gibi...

Eve gelince çırılçıplak soyundum. Yatağıma uzandım. Ona telefon ettim. Ağlayarak,

– Seni çok seviyorum. Seni yalnızlığınla paylaşamayacağımı anladım... dedim.

Onun sesi de ağlamaklıydı.

– Böyle olacağını biliyordum... dedi.

Sonra yatağımda yalnızlığıma sarılıp yattım. Ondan çok şey öğrenmiştim. Bundan sonra ben de yalnızlığımı durmadan güzelleştirmeye çalışacaktım.

Bir daha onunla hiç görüşmedik.

Onu öyle seviyordum ki... Seviyordum değil, onu öyle çok seviyorum ki... O, benim paylaşılmaz yalnızlığım.

Aksaray, 17 Haziran1989
Eskişehir (Büyük Otel, 217) 4 Eylül 1989

Bir Eski Yaşam Maratoncusunun Sevi Molası

Kendi kendisiyle konuşuyordu.

Kendisine, kendisi sordu:

– İnsan ençok ne zaman yalnızdır?

Kendisi, kendisini yanıtladı:

– Genellikle ölürken. Çünkü kimse yardım edip onu ölümden kurtaramaz. Ama asılacak, kurşuna dizilecek, elektrikli sandalyede, giyotinde yada kılıçla başı kesilerek öldürülecekler daha da yalnızdır.

Kendisi,

– İnsanın daha da yalnız olduğu zamanlar vardır... dedi.

– Ne zamanlar? diye sordu kendisine.

Kendi sorusunu kendi yanıtladı:

– Bir insanın, büyük salonlarda, alanlarda binlerce kişiye söylev çekip de, yığından coşkun alkışlar aldığı zamanlar, en yalnız olduğu zamandır. Kalabalık ne kerte çoksa, alkışlar ne kerte coşkunsa, söylevcinin yalnızlığı da o kerte yoğundur. Çünkü, alkışlayan eller, söylevci onaylamayacakları bir söz söylerse yada aradan zaman geçince, alkışladıklarını boğmak için de uzanabilir.

– Bu saydıklarından daha da yalnız olduğu zamanlar vardır insanın... dedi kendisine.

Kendisi,

– Evet, dedi, bir de yaratırken. İnsan yaratırken en yalnızdır. Yaratırken insan, ölürken olduğu gibi yapayalnızdır.

Kendisine kendisi dedi ki:

– Bence bu yalnızların en yalnızı maratoncular dır. Çünkü onlar, zamanların ve mesafelerin yalnızlarıdır.

Kendisi, kendisinin bu düşüncesine karşı çıktı:

– Maraton nice uzun koşu olsa da bir sonu vardır. Sona varan maratoncu yalnızlıktan kurtulur; sona varamayıp yarı yolda kalanlar da...

Kendisi, sözünü kesip,

– Ben, dedi, yaşam maratoncusundan söz ediyorum. Yaşam maratonunun sonu ölümdür, ancak ölümle son bulur. Ölene dek yaşam maratoncuları, kendi katı ve sert yalnızlıklarını yara yara onun içinden koşmaya yargılıdırlar. Çünkü yaşam maratoncusunun yalnızlığı hava gibi, su gibi ayrımsanmadan kolaylıkla içinden geçilebilecek bir ortam değil. Yaşam maratoncusu, kendi yalnızlık dağının granitinin içinden onu yara yara, kendini söke söke koşacaktır ölümüne.

Bunu söyleyen kendisi de bir yaşam maratoncusuydu.

Kendisi, kendisine sordu:

– Yaşam boyu hiç mola vermeden mi koşuyorsun?

Kendisi yanıtladı kendisini:

– Zaman zaman sevi molası verdiğim oluyor. Yine bir sevi molası vermek istiyorum. Örneğin, işte bu gece...

Yüksek tavanlı, tavanında işlemeli kartonpiyer süslemeleri olan bir eski zaman evinin geniş banyosunda, kesme camdan aynanın karşısında tıraş olurken kendi kendisiyle işte böyle konuşuyordu. Çoktanberi bir sevi molası vermek istiyordu. Bütün yaşam maratoncuları gibi çok yorgundu. Yorgunluktan ölümün kollarına düşüp de yarışı bırakmadan önce bir sevi molasında dinlenmeliydi.

– Daha önce hiç sevi molası vermiş miydin?

Soruyu soran kendisini, kendisi yanıtladı:

– Evet... Hem de bikaç kez... Her sevi molasını kendime son durak sanmıştım. O son durakta yarışı bitirecektim.

– Neden bitirmedin? diye sordu kendisine.

– Çünkü, dedi kendisi, her son durak sandığım, son durak değilmiş. O sevi molaları, beni maraton yarışımda geciktirmekten başka bişeye yaramadı. Geciktiğim zamanı, geri kaldığım mesafeyi kapatmak için, eskisinden daha hızlı koşmak zorunda kaldım. Ama içimde hep o son durağı bulacağım bir sevi molası umudu var.

Sevi molası verebilmesi için, son durak olacak bir sevi gerekiyordu. İşte o gece içinde böyle bir umut vardı; nedeni bilinmez bir umut... Sevi molası verdirebilecek bir son durak için hiçbir zaman bu denli umutlu olmamıştı.

Kentin en lüks otellerinden birinde gece yemeğine çağrılıydı. Yemekte kalabalık olmayacaktı, sekiz on kişi... O yemekte kimlerle karşılaşacağını bilmiyordu. Ama nedense içinde, o yemekte kendisine sevi molası verdirebilecek bir son durak bulacağı umudu vardı. Kesme camdan aynanın karşısında, yüzünün derisini kazır gibi tıraş olması bundandı. Yüzü pırıl pırıl olmalıydı. Ama birden... Hep böyle olur işte... Ne zaman sakal tıraşı olurken özen gösterse yüzünü keser. Kantaşıyla akan kanı durdurmaya çalıştı. Ne terslik...

Aynada yüzünü inceledi. İki kaşının arasında iyice belirginleşen çizgiden, alt gözkapaklarının şişliğinden, çene altından sarkan gıgısından, göz kenarlarındaki kırışıklıklardan, ağzının iki yanında derinleşen çizgiden memnun kalmadı. Ama ak saçlarından hiçbir yakınması yoktu. Tersine, bu ağarmış saçlar hoşuna bile gidiyordu. O saçları ağartıncaya dek az uğraşmamıştı. Kolay olmamıştı bu saçların ağarması... Kulağında uzamış kılları

cımbızla yolarken dilini çıkardı. Aynadaki yansıması da dilini çıkardı. Yüzüne değişik gülünç biçimler vererek aynada kendisini seyretti.

Yatak odasına geçti. Tuvalet masasının önüne oturdu. Limon kolonyasıyla ıslattığı pamukla yüzünü, boynunu, kulaklarını, ensesini ovuştura ovuştura sildi. Temiz iç giynekleri, yeni çorap giydi. Dolabı açıp gömlek, boyunbağı seçti. Bunları yaparken, bikez daha söyleyemeyeceği kendi uydurduğu şarkılar söylemekteydi. Bu gece, en sevdiği giysisini, yeni ayakkabılarını giymeliydi.

Aynanın karşısında özene bezene saçlarını taradı. Yine aynada kendisine dilini çıkardı. Yüzünü gözünü oynattı.

Öyle hazırlanmıştı ki, sanki bu geceki yemekte sevi molası vereceği o son durağı kesinkes bulacakmış gibi...

Sokağa çıktığında kendisini diri-dinç duyumsadı, boyu uzamış, omuzları genişlemiş, göbeği inmiş gibi geldi.

Yemek zamanına daha vardı. Zamanı yolda geçirmek için yayan gidecekti otele. İçinden kabarıp taşan güzellikler, yoldan gelip geçenleri de güzelleştiriyor, herkesi güzel görüyordu. Oysa başka zamanlar, tanımadığı bu yoldaki insanlar ona ne çirkin gelirdi. Çirkinlerin hepsi de güzelleşmişti. Arada ıslık çalıyor, arada yüksek sesle kendi kendine konuşuyordu, ne söylendiğini bilmeden... Kendi kendine konuştuğunu ayrımsayınca, bir gören oldu mu diye çevresine bakınıyordu.

Otelin kapısına sözleşilen zamandan on dakika geç varmıştı. Biraz gecikmek iyidir diye düşündü. Önce yürüyen merdivenle, sonra da asansörle çatıya çıktı. Çağrıyı yapan ordaydı. Masada ikisi kadın onbir kişiydi. Onu karşıladılar.

Gözlerinde yıldızlar çakan, dudaklarında yıldızlar yansıyan, saçlarında yıldızlar yalazlanan, tırnaklarında ve dişlerinde yıldızlar parlayan kadın,

– Yanıma oturun, size yer ayırdım... dedi.

Yıllardanberi tanırdı o genç kadını; güzeldi, zekiydi, kültürlüydü.

O ölümcül yaşam maratonu içinde sevi molası verebilmesi için umduğu son durak, yoksa bu genç kadın mıydı? Bu gece onu bulacağına değgin içindeki umut boşa çıkmayacaktı belki de... Evdeki o özene bezene hazırlanışı! İçindeki o ne olduğu bellisiz kıpır kıpır umut! Yoldaki o coşku, o sevinç! Yollarda herkesin, gözüne güzel görünmesi!..

Evet, yıllardır tanırdı da, hep uzaklardaydı o genç kadın, erişemeyeceği kertede uzaklarda...

Çatının terasındaki masada oturuyorlardı. Oturdukları yerin tavanı göktü. Gökteki yıldızlar, gök tavanını süslemek için özellikle çakılmış gibiydi. Elini uzatsan tutacakmışsın gibi yakında görünen yıldızlar kimbilir kaç ışık yıllarınca uzaktı onlardan. Saçları, dudakları, gözleri, tırnakları, dişleri yıldızlı yanındaki güzel ve genç kadın da öyleydi; yani hemen tutulacakmış gibi olup da, yanı başındayken erişilemeyecek kertede uzaklardaydı. Gökteki yıldızlar nasıl ışık yıllarınca uzaklardayken yakındaymış gibi görünüyorduysa, kadın da yakındaymış gibi görünürken erişilemez uzaklıklardaydı.

Daha çocukluğundanberi, hep erişemeyeceği yerlerdekilere uzanmak isterdi. Nasıl olsa erişebileceği yerdeki çiçeklere uzanmak içinden gelmezdi. Papatyalar, gelincikler, ebegümeci çiçekleri güzeldi, ama oldukları yerde... Elimizin altındaydı onlar. Oysa o yüksek ağaç dallarındaki manolyalar... O hep erişilmesi zor manolyaların, erguvanların özlemini çekerdi. Hatta zor değil, olanaksızları severdi. Aşırı tutkusu, ille de erişilemeyecek uzaklıklardaki güzelliklerdeydi, yani yıldızlarda... Yıldızları, yerlere seril-

miş çakıl taşları gibi bir deniz kıyısında bulsaydı, onları da bu denli tutkuyla sevmezdi.

Gözleri, saçları, dudakları, tırnakları, dişleri yıldızlı genç ve güzel kadının da kendisi gibi, gözünün erişilemeyenlerde olduğunu bilmiyordu. Aynı türdendiler ama, ikisinin arasında yine de bir ayrım vardı. O güzel kadında erişilemeyen, hep erişilemediği sürece sevgi ve hayranlık uyandırıyordu. Erişilemeyecek sandığına erişince, o eriştiği şey artık elinin altındaki sıradan herhangi bişey olduğu için çekiciliğini yitiriyordu. Sıradan şeyleri sevemezdi. Onun sürekli sevebilmesi için, sevdiği adam, hiç sıradanlığa düşmemeliydi. Örneğin o güzel kadının ilk aşkı... Kendisinden çok yaşlı, evli, çocuklu bir erkekti. Üstelik ne çok şey biliyordu. O daha genç kızlığa adımını yeni atmak üzereyken sevdiği erkek, yaşıyla, deneyimleriyle, görgüsüyle, öyle uzaktı ki... İşte bu erişilmez uzaklık genç kızı çıldırtıyordu. O, en uzaktakini yakalamalıydı.

Sürekli yaklaşmaya çalıştı. Aradan yıllar geçtikten sonra, başardı da... Adam, bir zamanlar çocuk yerine koyduğu kızın tutkunu olmuştu sonunda. O kızla birlikteliği için hertürlü özveriye hazırdı. Ama hayır... O erişilmez sandığı, artık kızın avucundaydı. O eriştiği zaman, eriştiğinden vazgeçiyordu. Bir zamanlar hayran olduğu o erkeğin, kendisinden gerilerde biyerlerde kaldığını, sığlığını, sıradanlığını görmüştü. Onun sevebileceği, ne denli uzaktaysa, o denli yetkindi. Yetkin sandığı şeyi ellerinin arasına alınca, eksikliklerini, yanlışlarını, hatta çirkinliklerini görüp ondan soğuyordu.

Şimdi yemek masasında yanında oturan adam da biçok nedenlerle, uzaklardaki bir erişilmezdi.

İkisi de uzaklardakilerin tutkunuydu.

Konuşuyorlardı. Gevezeleşmişlerdi. Hep gülüyorlardı. Vara yoğa gülüyorlardı. Adam şunu biliyordu: Bir kadınla bir erkek olura olmaza, en sudan şeylere, en gülünmezlere bile içtenlikle ve dolu dolu gülebiliyorlarsa, bu, sevi başlangıcının göstergesidir.

Adam, yeni bir erişilmeze mi uzanıyordu? Ah, hep böyle olur işte. Bu güzel ve genç kadın, sevi molası vereceği son durağı olabilir.

Çocukluğunda adam... Bir yatılı okul öğrencisiyken... Nasıl şaşırtıcı bir çağrışım bu? Hem de böyle bir zamanda, nasıl bir ilişkiyle çocukluğundaki kavgalarını anımsamıştı? Nasıl olsa dövebileceği kendinden güçsüzlerle hiçbir zaman kavgaya girişmezdi. Kendisinin dövemeyeceği sanılanlarla da, kavgadan hiç çekinmezdi. Dövemeyeceklerini dövebilmek... Erişemeyeceğine uzanmak...

Gözlerinde, saçlarında, dudaklarında, tırnaklarında, dişlerinde yıldızlar yalazlanan kadın yanındaki adama "kuş" diyordu, adam da "kuş" diyordu, ikisi de gülüyordu.

Adam yanındaki kadının elini tutarak "bulut" diyordu. Kadın da "bulut" diyor, sonra ikisi de gülüyordu.

Kadın adama sokularak "balık" dese, adam da "balık" diyordu.

Erkek "evet" dese kadın da "evet" diyor; kadın "hayır" derse, erkek de "hayır" diyordu. Ve boyuna gülüyorlardı.

Bu ne güzel bir uyumdu böyle... Adam düşündü ki, daha önceleri, yaşam maratonunda sevi molası vermesi için son durak sandıkları hiç de böyle değildi. Örneğin onlara "kuş" dese, onlar "balık" derdi. Onlar "çiçek" dese, kendisi "dal" derdi. Kendisi "deniz" dese, onlar "gök" diyordu.

İkisi de öyle mutluydu ki, ikisi de öyle sarhoştu ki, ikisi de öyle gülüyorlardı ki ve ikisi de aynı şeyleri düşünüp aynı şeyleri söylüyorlardı ki...

İkisinin de böyle çok içmesi, böyle çok konuşup gülmeleri, üstlerindeki toplumsal baskıdan kurtulup salt kendileri olarak kalmak içindi belki de...

Gecenin geç saatinde kalktılar. Birlikte otelden ayrıldılar. Arabaya bindiler. Kadının eli, adamın avucundaydı.

– Seviyorum... dedi.

– Ben sizi yıllardanberi seviyorum... diye yanıtladı kadın.

Öpüşürlerken adam, daha önce hiç öpüşmemişçesine, yaşamında ilk öpüşün tadını aldı. Saçlarını okşarken, avuçları kadının saçlarından dökülen yıldızlarla doldu. Kadın "seviyorum" derken, gözlerinde, dudaklarında yıldızlar uçuşuyordu.

Ertesi gün buluşmak üzere sözleştiler.

Son durağını bulduğuna kesin inanan maratoncu, gecenin o geç saatinde evine girmedi. Çünkü, mutlulukla, sevinçle ve güzelliklerle öyle doluydu ki, evine sığamayacaktı. Sarhoştu da... Yollara vurdu kendini. Yürüyor muydu, uçuyor muydu, ayırdında değildi. Aradabir, bişeye çarpıp tökezlediği oluyordu. Ayaklarına bir sert bulut çarpmış olabilirdi. Şarkılar söylüyordu. İlk ve son kez söylendiği ve söyleyenden başka dinleyeni olmadığı için de, dünyanın en güzel şarkılarıydı bunlar. Kendisi de bir daha yineleyemezdi bu sevi şarkılarını.

Tanyeri ağarırken, sabahın ilk mavilikleriyle evine girdi.

O geceden sonra günlerce kendi kurdukları masal dünyasında yaşadılar. Birlikte geçirdikleri zamanın süresini bilemediler; belki biriki ay, belki biriki yıl, belki

de biriki yüzyıl... O ilk gecenin aralarındaki uyumu hep sürdü. Kadın "kuş" demişse adam da "kuş" diyordu. Adam "çiçek" demişse kadın da "çiçek" diyordu.

Bigün, bir küçük orman içinde el ele gezmişler, bir tepedeki bir dinlenme evine gelmişlerdi. Bir gölgedeki masayı seçtiler. Çevrelerindeki ortancalar pembe pembe gülüyordu. Yemeklerini, içkilerini ısmarladılar. Aşağılardaki ormanın değişik yeşilleri yeğni yeğni dalgalanıyordu. Daha ilerde de deniz görünüyordu.

Adam,

– Biliyor musun, dedi, sanki senden önce hiç âşık olmamış gibiyim, seni sevdiğim kadar kimseyi sevmedim.

Bunu söyler söylemez de, çok kalıplaşmış bir söz söylediğini ayrımsadı.

Kadın,

– Her son sevgi öyle sanılır, dedi.

Adam, bir şaşkınlık geçirdi. Şaşkınlığını belli etmemeye çalıştı. Ama düşündü: Kadın, bir gerçekliği, bir doğruyu söylüyordu. Öyleyse adamı şaşırtan neydi? Yoksa doğru olandan mı ürkmüştü?

Kendisini neyin şaşırttığını önce anlayamamıştı. Düşününce niçin şaştığını anladı. Her son sevgi, öncekilerden büyük sanılıyorsa – ki öyledir – bundan sonra onların da başka sevgileri olacak demektir. Oysa adam, saçları, dudakları, gözleri, tırnakları ve dişleri yıldızlı kadını yaşam maratonunun son durağı sandığı, böyle olmasını umduğu için "sen en büyük sevgimsin." derken, bundan sonra kendileri için daha büyük sevinin olamayacağını anlatmak istemişti.

– Ne düşünüyorsun? diye sordu kadın.

Adam,

– Hiç... dedi.

– Hiç, düşünülemeyen bişeydir, dedi kadın.

Adam, kendisi "çiçek" deyince kadının da "çiçek" demesini, kadın "balık" deyince kendisinin de "balık" demesini, kendisi "kuş" deyince kadının da "kuş" demesini, aralarında uyum sanmıştı. Oysa hiç de öyle olmadığını o gün orda anladı. Kadın "çiçek" derken karanfili anlıyorsa, adam gülü anlıyordu. Adam "balık" derken uskumruyu anlıyorsa, kadın istavriti anlıyordu. Kadın "kuş" derken serçeyi anlıyorsa, adam güvercini anlıyordu.

Yine konuşuyorlardı. Zaman zaman birbirlerine evet yada hayır diyorlardı. Ama evet ve hayırdan ikisi de ayrı ayrı şeyleri anlıyordu.

Kadın görmüştü ki, o erişilmez sandığı adam da ötekiler gibi sıradan biriydi, erişemeyeceği biri değildi; herhangibir adamdı.

Adam görmüştü ki, o erişilmez sandığı kadın da erişilebilirdi.

Adam, kadına baktı. Kadının saçlarında, dudaklarında, gözlerinde, tırnaklarında, dişlerinde parlayan o eski yıldızlar yoktu artık. Ne olmuştu? O yıldızlar ne zaman sönmüş yada dökülmüştü?

Kadına,

– Ben yine koşmalıyım... dedi.

Adamın bir yaşam maratoncusu olduğunu bilmeyen kadın.

– Nereye? diye sordu.

Adam,

– Son durağıma... dedi.

Kadın, adamın bir taşıta yetişmek istediğini sanıp,

– Niçin telesiyorsun? dedi.

Adam.

– Çünkü, dedi, geciktiğim zamanı kapatmak için, daha hızlı koşmam gerekiyor.

Kalktılar. Aşağı doğru ormandan indiler. Birbirlerini öpüp ayrıldılar.

Adam, şimdi o yüksek tavanlı, tavanında işlemeli kartonpiyerden süslemeleri olan eski zaman evinin geniş banyosunda, kesme camdan aynanın karşısında, yeni bir sevi molasına hazırlık için tıraş olurken yine kendi kendisiyle konuşuyor.

Kendisine,

– Belki bu son duraktır... diyor.

Kendisi, kendisini yanıtlıyor:

– Kimbilir, belki de...

Ama birden... Hep böyle olur işte. Ne terslik... Ne zaman tıraş olurken böyle özen gösterse yüzünü keser.

Yüzüne değişik biçimler vererek aynada kendini seyretti. Dilini çıkardı. Aynadaki kendisi de kendine dilini çıkardı.

Nesin Vakfı, 13-14 Nisan 1989

Her Gece Aynı Cinayet

Geceleri uyumadan önce onu niçin kurşuna dizdiğimi tam olarak bilmiyorum. İntikamımı almak için olabilir. Beni aşağılamış olmasının öcünü almak için de olabilir. Çünkü, ancak öldürerek ondan öcümü alabilirdim. Aşağılanmamın hem öznesi, hem tanığını ortadan kaldırmak için de olabilir. O zaman, beni nasıl aşağıladığını kimselere anlatamaz. En büyük korkum, bana söyleyip yaptıklarını, başkalarına anlatmasıydı.

Her gece uyumadan önce onu öldürmemin nedeni, olayı başkalarına anlatmasını önlemek de olabilir. Kimsenin duymasını istemiyorum. Ben de kimselere anlatamıyorum. Utanıyorum. Beni o biçimde aşağılamasını ne sindirebiliyorum, ne unutabiliyorum. Üstelik, zaman geçtikçe öfkem daha da büyüyor. Onu öldürmekten başka umarım yoktu.

Benim gibi insan, nasıl elini kana bular? Benim gibi bir insan! Nasıl oluyor benim gibi bir insan? Askerliğimi yaparken atış talimlerinde hep karavana atardım. Bikez olsun, hedef tahtasını bile vuramadım. Çünkü tüfeğin kabzasını göğsüme dayayınca titremeye başlar, parmağım tetiğe değince de gözlerimi yumardım. Bu ödlekliğim yüzünden komutanlarım bana bar bar bağırırlardı. Ne yapayım, elimde değil... Top, tüfek, tabanca, bomba, kılıç, savaş mavaş, bunlar bana göre değil...

Şimdi ben her gece yatağa girdiğimde, o uykuyla uyanıklık arasındaki, biraz uykumda biraz uyanıklığımda bir adamı kurşuna diziyorum. Elimde bir makineli tüfek... Gerçek yaşamımda makineli tüfeği elime almış değilim.

Askerdeyken uzaktan görmüşümdür. Geceleri hangisiyle ateş ettiğimi bile bilmiyorum; hafif makineli tüfek mi, ağır makineli tüfek mi, yoksa filmlerde gördüğüm makineli tabanca mı? Ama onu kurşunladığım kesin... Onu neyle kurşunladığım önemli mi? Elimde, onu kurşunlayıp öldüreceğim bişey işte... Tıpkı çocukların, bir tahta parçasını, herhangi bişeyi, oyunlarında tabanca olarak kullanmaları gibi...

Her gece mi her gece, uyumadan, uykunun derinliklerine iyice dalmadan önce bu cinayeti işliyorum.

İsteyerek işlemiyorum bu cinayeti. Ama yine de öldürüyorum onu. Uykuya dalmadan önceki o zaman içinde, kendi kendimle didişip duruyorum. Kendi kendime "Bu gece olsun onu öldürmeyeyim..." diyorum. Kesin karar da veriyorum öldürmemek için... Salt bir gece öldürmesem, bir daha onu hiç öldürmeyeceğimi, böylece cinayet işlemekten kurtulacağımı biliyorum. Ama olmuyor. Çünkü, beni aşağıladığı o sahneyi yeniden yaşıyor ve onu öldürmedikçe, ne yapsam uyuyamıyorum. Kaç gece sabahladım buyüzden. Sonunda, sabaha karşı kurşunlayıp öldürdüm de uykuya dalabildim. Artık onu öldürmemeye çalışmamın boşuna olduğunu biliyorum.

Yatağıma girince sinirlerim çok gergin oluyor. Gerçek bir cinayet öncesinin bütün sinirsel gerginliğini yaşıyorum. Çünkü gerçekten işlenen bir cinayetle, benim o yarı uykuluyken işlediğim cinayet düşü arasında hiçbir ayrım yok. Onu gerçekten kurşunlayıp öldürme olanağım bulunmadığı için, yani umarsızlıktan ve olanaksızlıktan onu ancak düşsel olarak öldürebiliyorum; olanak ve fırsat olsaydı onu kesinkes gerçekten öldürürdüm. Olanak? Nedir bu cinayet işleme olanağı? Önce, cinayeti işledikten sonra yakalanmamak... İşte bu, benim için olası değil.

Çünkü, çok beceriksiz olduğumu biliyorum. Sonra ben çok korkağım. Cinayet işleyecek olanın, bundan korkmaması da gerekir. Tavuk kesemem diyenler vardır. Ben tavuk kesilirken, bakamam bile...

Onu gerçekten öldüremeyişimin, bu olanaksızlıklar dışında, asıl nedeni daha başka... Diyelim, herşeyi göze alarak, beceriksizliğimi ve korkaklığımı da yenerek onu öldürdüm. Beni yakalayıp, onu neden öldürdüğümü soracaklar. Bunu söyleyemem ki... Beni aşağıladığı için öldürdüm desem, bu kez de, ne yaptı, nasıl aşağıladı diye soracaklar. Benim için bunu açıklamak, ölmekten daha zor. Nasıl aşağılandığımı açıklamak, kendi kendimi bikez daha aşağılamak olacak. Yapamam, dayanamam buna...

Onu öldürdükten sonra kendimi de öldürmeyi düşünmedim değil. Belki en doğrusu da bu olacaktı. Ama nasıl kendimi öldürebilirim! Kendime kıyamadığımdan değil, öldüremem işte...

Beni salıverdikleri zaman, herkes bana, niçin onbeş gün gözaltında tutulduğumu sormuştu. Karım da, çocuklarım da, arkadaşlarım da, bu onbeş gün, benim nerde olduğumu bilmiyorlardı. Sivil polislerin beni alıp götürdüğünü görenler, bunu söylemişler. Ama nereye götürüldüğümü kimse öğrenememiş. Babam da, karım da emniyet müdürlüğünün, sıkıyönetim komutanlığının eşiğini aşındırmışlar. Gitmedik, sormadık, başvurmadık yer bırakmamışlar. Savcılığa, valiliğe, İçişleri Bakanlığına dilekçeler, telgraflar yağdırmışlar. Ama hepsi boşuna... Kimse bilmiyormuş nerde olduğumu.

Eve geldiğimde, onbeş günlük sakallıydım... Karım, beni görür görmez ağlamaya başlamıştı. Çocuklar da önce hortlak görmüş gibi oldular, yabancısadılar, sonra sonra alıştılar. Evimdekiler de, işyerimdekiler de, komşular,

tanıdıklar da, hepsi aynı soruyu soruyorlardı: "Niçin gözaltına aldılar?"

Yanıtlamak istemiyordum. Çünkü, niçin gözaltına alındığımı ben de anlayamamıştım. Beni gözaltına alanlar da bunu bilemedikleri için, beni onbeş gün tutarak öğrenmeye çalışmışlardı. Ne onlar öğrenebildi, ne ben... Araştırdıkları şuydu: Gözaltına alınmamın nedeni? Sonuna dek bunu öğrenmeye çalışsalardı, benim yaşamım boyunca gözaltında tutulmam gerekecekti. Bu nedeni bulma başarısını gösterememenin üzüntüsü içinde beni onbeş gün sonra salıverdiler. Neden gözaltına alındığımı soranlara ne diyebilirdim ki... "Önemli bişey değilmiş..." diyordum. "Bir yanlışlık olmuş" diyordum. Yada "Hiçbişey..." diye saçmalıyordum. Oysa beni salıverirlerken, bana "Bir yanlışlık olmuş" dememişlerdi.

Bu yanıtlarıma kimse inanmıyordu. Ben de inanmıyordum. Önemli bişey varmış da, ben saklıyorum sanıyorlardı. O zaman da "İşkence yaptılar mı?" diye soruyorlardı.

"Hayır, kesinlikle..." diyordum sertleşerek, kimileyin de bağırarak... İşkence konusunun açılmasını hiç istemiyordum.

Gerçeği söylemediğimi, bişeyleri sakladığımı anladıkları bakışlarından belli oluyordu.

Orada geçen onbeş günümü, hiç yaşamamışım saymak, yaşamımdan kazıyıp silmek, yok etmek istiyorum. Ama her gece uyumadan önce ben o cinayeti işledikçe, o onbeş günün yaşamımdan kazınıp silinmesi olanaksız. Zamanın her acıyı sağalttığını, herşeyi unutturduğunu biliyorum elbet. Her gece uyku öncesindeki o cinayeti işlemesem, o aşağılanmamı ben de unutacağım, zaman benim de acımı sağaltacak. Ama her gece onu kurşuna

dizdikçe, unutmak şöyle dursun, üstelik öcüm de, öfkem de mayalana mayalana artıyor.

Karım bambaşka bir insan olduğumu açık açık söyledi. Bunu ben de biliyorum. Başkalarının bakışlarından, davranışlarımdan, değiştiğimi ben de anlıyorum. Eskiden olduğu gibi konuşkan, güleç, devingen biri değilim. O aşağılanmamı bitürlü kafamdan silip atamıyorum ki... İçine kapanık, suskun, uyuşuk biri oldum. Aşağılanmamdan duyduğum utançtan kurtulamıyorum. Ne yapmalıyım? Elimde olsa, ailemi, işimi, çevremi, hatta ülkemi de bırakıp, izimin imimin bulunamayacağı çook uzak biyerlere gider, kendime orda yepyeni bir yaşam kurmaya çalışırdım; belki böylece o aşağılanmamın utancından kurtulurdum. Ama yapamam ki... Ben hiçbişey yapamıyorum onu geceleri kurşuna dizmekten başka...

Ben bu adamı her gece öldürüp duracak mıyım? Ben her gece aynı cinayeti işlemeye yargılı mıyım böyle? Ben bir lanetli miyim?

Gözaltından salıverildiğim günün gecesi, cinayetimin başlangıcı olmuştu. Akşam yemeğini evimde yemiştik. Karım, niçin konuşmadığımı sormuştu. "Hiç..." demiştim. Bu "hiç"ler beni kurtarıyor. "Aşağılanmış bir insan olarak seninle konuşmak içimden gelmiyor" diyemezdim ki karıma... Bunu söylesem bile, o zaman da nasıl aşağılanmış olduğumu soracaktı. Yani yanıtı verilemeyecek bir soru...

Çocuklar yattı. Biz de yatacaktık.

"Ben ayrı yatakta yatmak istiyorum," dedim.

Karım şaşakaldı.

Ondört yıllık evliliğimizde, aynı evde bulunuyorsak, karımla ayrı yattığımız hiç olmamıştır. İkimiz de evliliği herşeyi üleşmek diye anlıyorduk. Ama şimdi?

Karım, niçin ayrı yatmak istediğimi sormadı. Hemen dönüp gitti. Gözyaşlarını görmemem için gittiğini anladım. Bendeki bu değişimi anlamıyordu. Ona, nasıl aşağılandığımı, kirlenip pislendiğimi anlatamazdım ki... Aynı yatağa girip onun güzelliğine dokunamazdım bu kirliliğimle... Üstümden hiç çıkmayacak bu aşağılanmanın pisliği! Oysa karımı çok seviyorum, çok da özlemiştim onu. Ama onu öpmeye bile kendimde hak görmüyordum.

Karım, yüzüme bakmadan, yatağımın hazır olduğunu söyledi. Beni öpmeden gitti. Bir derin boşluk duyumsuyordum kendimde; o zamana dek hiç bilmediğim bir acı... Karım darılmıştı. Ondan sonra da, hiç dışa vurmadan bana hep dargın kaldı.

Eve geldiğimde bol bol sabunlanarak yıkanmıştım ama, yatağa girince hiç de o onbeş günlük aşağılanmanın pisliğinden arınmamış olduğumu anladım. Pislik, ta en içime dek işlemişti. Böyle bir pisliği ancak kan arıtabilir.

Bitürlü uyuyamıyordum. Çocukluğumdanberi, uyku tutmayan geceler, futbol oynadığımı imgelerim. Başım yastıkta, yorganın altında futbol oynarken uyuya kalırım. Öğrenciliğimde çok kötü oynadığım – yani oynayamadığım – için arkadaşlarım beni futbol maçlarına almazlardı. Çok kızardım onlara. Ama oynayamadığım da bir gerçekti. Ben de, yatakta uyku önceleri, olağanüstü başarılı futbol oynadığımı düşlemlerdim. O yarı uykumda, bana futbol oynatmayanların kalesine goller yağdırırdım. Gol üstüne gol...

Bu çocukluk imgelemi, yaşamım boyunca sürmüştü. Gözaltında tutulduğum o onbeş günün geceleri bile, futbol oynadığımı düşlemlemiştim.

Yalnız yattığım evimdeki o ilk gecede de yine futbol oynadığımı düşlemleyerek uykuya dalmak istedim. Saatlerce futbol oynadım, bisürü gol attım, ama yine uyuyama-

dım. İşte ilk cinayetimi o gece işledim. Gözümün önüne yaşadığım o aşağılanma sahnesi geldi. Karşımdaydı. Daha doğrusu ben onun karşısındaydım. Dimdik duruyordu. Giysi giydirilmiş bir yonut gibiydi. Gözleri iki namlu ağzı gibi üstüme dikilmişti. Bakışları mermi gibi gövdemi delip geçmekteydi. Elleri arkasındaydı. Elinde kamçı, sopa, değnek, cop gibi bişey vardı, ama ne olduğunu göremiyordum. Arkasındaki elinde bişey tuttuğunu, o şeyi bacaklarına vurarak çıkardığı sesten anlıyordum. Saat gibi belirli aralıklarla tekdüze bir ses çıkıyordu: Pat pat pat pat...

Ayaklarında çizme mi vardı, yoksa bana mı öyle geliyordu, bunu pek kestiremiyorum. Gövdesi iriydi ama, o duruşuyla kendini daha da irileştiriyordu; bulunduğu odanın duvarlarından, tavanından taşacak gibiydi. Kendine sığmayan bir adamdı.

O elindeki şeyle bacaklarına vurarak çıkardığı pat pat sesleri gittikçe büyüdü. Yani bana öyle geliyordu. Pat patlar rap raplaştı, tekdüze ayak sesleri oldu: Rap rap rap rap...

Rap rapların altında çiğneniyordum.

Hiçkimse nasıl aşağılandığımı bilemeyecek.

O sahne öylece gözümün önüne geldi. Saçımdan tırnağıma öfke kesildim. Öfkem içime sığmıyordu. Elimde, mermilerinin hiç tükenmediği bir makineli tabanca yada makineli tüfek yada dahaca bulunmamış ve adı konulmamış bir silah vardı. Şimdi ben onun karşısında değildim, o benim karşımdaydı. Ne olduğunu bilmediğim elimdeki silahın namlusunu ona çevirdim. İki namlu ağzı olan gözleri, iki sümük damlasına döndü. Yüzünün dik çizgileri aşağı aşağı aktı. Kendini taşıyamadı, dizlerinin üzerine çöktü. Yaşamım boyunca ilk acımadığım oydu. Tetiğe bastım. Askerliğimde olduğu gibi korkudan gözlerimi

yumarak değil, ne olacağını görmek için dikkatle bakarak tetiğe bastım. Kurşunla taradım. Dinamitle uçurulmuş bir alan yonutu gibi devrildi. Delik deşik gövdesinden karaya yakın koyulukta kanlar fışkırıyordu.

Gergin sinirlerim yumuşadı. Rahatladım. Uyuyakalmışım.

Ertesi gece yatağa girdiğimde, dün gece işlediğim cinayetten sonra rahatça uyuyabileceğimi sanıyordum. Çünkü öldürmüştüm. Artık yoktu. Ölmüş olduğuna göre sorun kapanmış, öfkem dinmiş, öcüm alınmış olmalıydı. Ama hiç de öyle olmadı. Yine bitürlü uyuyamıyordum. Futbol oynama düşlemim de boşunaydı. Yine karşımda onu, elimde de silahı buldum. Yeniden kurşunla taradım, bu kez daha da çok kurşunladım. Ayağımla yerdeki başına vurdum. Başı, kan gölünde yüzüyordu.

Nasıl bu denli acımasız olabildiğime şaşıyorum.

Artık geceleri yatağıma girdiğimde, o uykuyla uyanıklık arası zamanda futbol oynamıyorum. Her gece onu kurşunla tarayarak öldürüyorum. Bir gökdelen biçimine girmiş karabasan gibi çökerek yere yığılıp yayılıyor. Ancak ondan sonra uyuyabiliyorum. Onu her gece öldürüyorum.

İlk cinayetimi işlediğimin ertesi günü, artık değişeceğimi, yine eskisi gibi güleç, konuşkan, sıcak, devingen bir insan olacağımı, yine karımla aynı yatakta yatacağımı sanmıştım. Ama hiç de öyle olmadı.

Bu düşsel cinayetimin, bir gerçek cinayetten hiç de ayrımı olmadığını biliyor ve bunun azabını çekiyorum. Her gece bir insanı öldürmek kolay mı, imgelemimde bile olsa... Ben onu gerçekten öldürmek istiyorum. Önemli olan benim bu cinayet niyetim. Bu bir cinayettir! Onu gerçekten öldüremiyorsam, bu benim yüreksizliğimden, korkaklığımdan yada başka bişeyden...

Her gece, hem de aynı cinayeti işlemek zorunda mıyım? Sıktığım kurşunların iri gövdesinde açtığı deliklerden fışkıran koyu kara kızıl kanı üstüme sıçrıyor. Ellerim kanlı. Onun kanında bile aşağılanmamın kirleri yıkanıp arınmıyor, daha da çok kirleniyorum ve daha da çok öfkeleniyor, öçleniyorum.

Nereye gitsem, nereye kaçıp saklansam kurtulamıyorum bu cinayeti her gece işlemekten. Savcıya gidip suçumu itiraf etsem, hiçbir savcı beni anlayamayacak. Deli olduğumu sanacaklar. Bir savcının beni anlayabilmesi için aynı aşağılanmalara uğramış olması gerekli.

Her cinayetimden sonra öfkemin ve öcümün daha da artarak, daha kanlı cinayetleri işlemeye sürüklendiğim ve buyüzden kendimi ağır suçladığım, katillikten kurtuluşumun olmadığını sandığım o günlerde bigün, birden bir umut belirdi. O günkü gazetelerde onun ölüm haberleri ve ölüm ilanları vardı, hem de boy boy, sayfa sayfa...

"Acısını ve yokluğunu hiçbir zaman unutamayacağımız, iyiliksever ve mümtaz insan..."

"Büyük insan, değerli büyüğümüz..."

".....hakkın rahmetine kavuşmuştur. Tanrıdan rahmet, kederli ailesine başsağlığı dileriz."

".....vefatını teessürle öğrenmiş bulunuyoruz. Merhuma Allahtan rahmet diler, kederli ailesine..."

".....ebediyete intikal etmiştir."

"Ailemizin büyüğü, sevgili babamız... vefatı dolayısıyla..." ".....kaybetmiş olmanın derin üzüntüsü içindeyiz. Ailesi ve yakınlarının acısını paylaşır, başsağlığı dileriz. Allah rahmet eylesin."

"Acı kaybımız... Değerli varlığımız, oğlumuz, kardeşimiz, ağabeyimiz..."

"Çok değerli eşinin ölümünü teessürle bildirir..."

"Memleketimizin medar-ı iftiharı... irtihal-i dar-ı beka eylemiştir."

"Yeri doldurulamayacak büyük kayıp..."

"Biricik büyüğümüz... acımız sonsuzdur."

Yaşamım boyunca böylesine sevindiğim zaman olmamıştır. Sevincimden uçuyordum. Öldüğü için değildi sevincim; onu artık geceleri öldürmekten, elimi kana bulamaktan kurtulacağım için seviniyordum. Çünkü o, bu kez gerçekten ve kendiliğinden ölmüş, beni de her gece kendisini öldürerek cinayet işlemekten kurtarmıştı. Böyle büyük bir sevinci, dünyada benden başka birinin tatmış olabileceğini sanmıyorum. Ölmüş bir insanı, öldürmek gereği kalmamıştı. Eskisi gibi bir insan olacaktım.

Ayrıca gazetelerdeki onun ölüm ilanlarıyla çok sarsıldım. Beni aşağılamış olduğu için her gece kurşuna dizdiğim adamın, bu denli önemli, büyük, iyiliksever, yeri doldurulmaz biri olduğunu ilanlardan öğrenince bir pişmanlık, bir utanma duygusuna bile kapıldım; keşki öldürmeseydim gibilerden, hiç değilse her gece öldürmeseydim.

Ölüm ilanlarının gazetelerde boy boy çıktığı günün gecesi, yatağıma girdiğimde, katillikten kurtulacağım umudunun boş olduğu ortaya çıktı. Yine uyuyamıyordum. Yeniden, futbol maçları imgeleyerek uyumaya çalıştım. Olmadı. Ölmüş bir insanı öldürmek istemiyordum. Cinayet işlememek için kendimle amansız bir savaşıma girdimse de başaramadım. O ölmüş adamı, önce dirilttim, sonra her geceki gibi kurşuna dizdim. Sonsuz bir erince kavuştum, sonra uyumuşum.

Her gece onu diriltip, sonra kurşunlayarak öldürüyorum. Doğrusu şu ki, o böyle her gece öldürülmeyi, hatta daha da çoğunu hak etmişti. O, ölü gövdesinin kendi

kanında yüzmesine layıktır. Ama ben? Ben katil olmayı, cinayet işlemeyi, hem de bir adamı öldürüp öldürüp dirilterek, diriltip diriltip yeniden öldürmeyi, böyle bir cinayeti işlemeyi hak edecek, bunlara layık olacak hiçbir kötülük yapmadım ki... Öldü, ama yine elimden kurtulamayacak. Onun, aşağılayarak bana yaptığı kötülükten çok daha büyük kötülüğü, yaşadığım sürece öcümü almak için beni cinayet işlemek zorunda bırakmasıdır. Bu aşağılanma öyle bir derin iz ki ruhumda, o izi ölüm bile yok edemiyor.

Evet öldü. Ama benim elimle her gece yeniden öldürülmekten kurtulması, benim de cinayet işlemekten kurtulmam için tek kurtuluş yolu var: Benim ölmem...

Bilmiyorum, ben öldükten sonra onu her gece öldürmek zorunda kalacak daha başkaları da var mı?

Amsterdam (Hotel Roomer Visscher, 257) 23 Ekim 1988

Çok Güzel Şeyler Oldu...

Ona göre en tehlikeli yaş, babasının öldüğü yaştı. O yaşa da gelmişti. Bunu kendisi de, evdekiler de biliyor, ama kimse açıkça konuşmuyordu. Açıkça konuşulmasa da yaşlı adama eski günlerdekinden daha çok özen gösteriliyordu. Örneğin evde yalnız bırakılmamasına çalışılıyordu. Kısa süreler için yalnız bırakmak zorunu olursa, evin içinde çok dolaşmasın diye, gereksinebileceği herşey yakınına konuluyordu. Adımları eski uzunluğunda değildi. Her adımı ayak boyuydu. Üstelik sarsak sarsak yürüyordu. Zaman zaman bacağı uyuşuyordu. Çay bardağını tutan eli titriyordu. Bu fizik güçsüzlüğüne karşın, bütün yaşamında olduğu gibi, her işini hâlâ kendisi yapmak istiyordu. Yardım edilmek istenince de kızıyordu.

Evde yalnızken biyere çarpıp takılıp düşmesinden çok korkuluyordu. Ev düzayak değildi. Çekme katı vardı. Onun yatak odası çekme katta, banyo alt kattaydı. O yaşına karşın hergün banyo yapardı. Banyo kapısını içerden kilitlememesi söylenince çok kızıyordu. Aşağı kattan bir odayı yatak odası olarak kullanmaya da razı olmuyordu. Huysuz bir çocuk gibi olmuştu. Yaşlılığı bitürlü benimsemek istemiyordu.

Korkulan ve beklenen olay günün birinde oldu. İyi ki evde yalnız değildi. Sabahtı. Uyanmış, yatak odasından çıkmış, herzamanki gibi girdiği banyonun kapısını arkadan kilitlemişti. Aradan bikaç dakika geçti, banyodan bir gürültü duyuldu, kayarak düşen bir insanın çıkardığı gürültü... Evdekiler banyonun kapısına koşup seslendiler. İçerden yanıt gelmedi, ama banyo musluğundan akan

suların sesi duyuluyordu. Kapıya hızlı hızlı vurdular, içerden ses alamadılar. Banyo kapısının buzlu camından baktılarsa da içerisini göremediler.

Zaman yitirilmemeliydi. En yakında ele geçirilen şömine maşasının sapıyla vurularak banyo kapısının camı kırıldı. Kapının kilidi içerden açılınca korkunç görünümle karşılaştılar. Banyo küvetine uzanmış, başı sola çarpık yatıyor. Üzerine musluktan kaynar sular dökülmekte...

Banyoyu dolduran buğu, açılan kapıdan salona yayıldı.

Önce musluğu kapadılar. Yaşlı adamı ellerinden ayaklarından tutup salondaki divanda hazırladıkları yere yatırdılar, üstünü örttüler. Doğal olarak akıllarına ilk gelen doktordu. Ama hangi doktor? Baygın mıydı? Biyeri çatlamış, kırılmış mıydı? Beyin kanaması yada yürek durması mı?

*

Ben de, evdekiler de başıma geleceği biliyor gibiydik, gibi değil, biliyorduk. En korktuğum şey, düşerek biyerimin kırılmasıydı. Tanıdıklarımdan kimi yaşlılar düşerek ölmüş yada sakat kalmışlardı. Daha kötüsü de olabilirdi elbet... Bu korku hep içimde olduğu için, banyo küvetinin tabanına, plastikten üstü pürtüklü bir altlık da koydurmuştum. Böyleyken... Nasıl oldu da... Sağ ayağımı kaldırmış, tabanımı ovalıyordum. Musluktan sıcak su akıyordu. Vücudum sabunluydu. Sabundan durulanmış olsaydım ayağım kaymazdı. Başım çok şiddetli çarptı küvetin kenarına.

Bisüre... Ama nice sürdü, bilemiyorum. Hiçbişey anımsayamadım. Anımsayamıyordum. Sonra yavaş, yavaş kendi kendimin, yani var olduğumun ayırdına vardım.

Bu, herzamanki var oluşum gibi değildi. Kendime egemen olamıyor, kıpırdanamıyor, devinemiyordum, ama yine de vardım, çünkü kendi dışımda sesleri duyabiliyor, düşünebiliyordum. Demek ölüm böyle oluyordu. Belki de artık vücudumla değil, ruhumla yaşıyordum; çünkü vücuduma, organlarıma sahip değildim. Açık kalmış musluktan üstüme akan suyun sesini duyuyordum, ama suyun sıcaklığı bana acı vermiyordu.

Bir bulut göründü. Tanıdık bir buluttu. O bulutu nerden tanıdığımı çıkaramadım önce. Sonra, sonra anımsadım. Kaç yıl olmuş o bulutu tanıyalı? Şöyle kırk yıllık...

Uçaktaydık. Sol elimle onun sağ elini tutuyordum. Başını sol omzuma dayamıştı. Köpür köpür kabarmış saçları, kulağımı, yanağımı gıdıklamaktaydı. Bu güzel durumumuzu bozmamak için kulağımı kaşımıyordum. Birlikte geçirdiğimiz günlerin tatlı yorgunluğu içindeydik. İşte o bulutu tam o sırada görmüştüm uçağın penceresinden bakınca. Akşamüzeriydi. Az sonra hava alacakaranlıklaşacaktı. Güneşin kızıllığı vurmuştu o buluta... Uçak penceresinin çerçevesi içine yerleştirilmiş soyut bir resim gibiydi. Aldan en uçuk pembeye dek kırmızının bütün tonları işlenmişti o buluta. Öyle bir buluttu ki, nerede, ne zaman görsem hemen tanıyabilirdim. O artık benim için tanıdık bir buluttu. Hızla yaklaştık, bulutun içine girdik. İçine girince, bulutun rengi de, güzelliği de, büyüsü de kalmamıştı.

İşte şimdi, kırk yıl önce tanıştığım o bulutu yine gördüm. Uçaktayken, hızla buluta doğru koşmuştuk. Bu kez bulut bana koştu, koştu, kendimi bulutun içinde buldum. Bulutun içinden bulut giysili kızlar çıktı. Çevremi saran kızların üstünde buluttan başka bişey yoktu. Üstlerindeki

bulutun yer yer yırtıklarından kızların parlak ve sıcak çıplaklığı görünüyordu. Kimisinin beli, kimisinin sırtı, kimisinin göğüsleri, bacakları, kalçaları açıktı. Beyazı, sarışını, esmeri, zencisi, sarı ve kızıl derilisi vardı. Saçları da renk renk ve biçim biçimdi. Onlar da, ben de yerçekiminden kurtulmuştuk; deniz içinde yüzer gibi, bulutun içinde dans eder gibi deviniyorduk.

– Siz kimsiniz? diye sordum birine.

– Sorgu melekleriyiz... yanıtını verdi.

İşte o zaman gerçekten ölmüş olduğumu anladım. Ölüm, hiç de bize anlatılanlar gibi korkunç, kötü bişey değilmiş.

Yerçekimsiz sorgu melekleri çevremde dans eder, bale yapar gibi devinirlerken zaman zaman bulutlaşıp yitiyorlar, zaman zaman buluttan canlanıp yine kızlaşıyorlardı.

– Ben öldüm mü? diye sordum.

– Hâlâ anlamadın mı?

Yanıtın hangisinden geldiğini anlayamadım.

İçinde bulunduğum bulutun dışındaki sesleri, bizim ev insanlarının konuşmalarını da duyuyordum. Banyo kapısının arkasından bana seslendiklerini, yanıt veremediğim için camı kırıp kapının kilidini açtıklarını, sonra çığlıklarını, ağlaşmalarını, telefondaki konuşmalarını, hıçkırıklarını hep duymuştum. Ne var ki bu sesleri, yaşadığım zamanki gibi sürekli duyamıyordum. Sesler yükselip alçalarak, hızlanıp yavaşlayarak, uzaklaşıp yaklaşarak, bir gelip bir gidiyordu. Zaman zaman da hiç duymuyordum.

Demek, ölüm böyle oluyormuş! Ben ki sağlığımda ruhlara inanmazdım, oysa şimdi bir ruh olmuştum, ruhlar dünyasındaydım. Heryanı çıplak kızlarla dolu bir buluta sarınmıştım. Yaşayanların seslerini duyuyor, ama onlara "Üzülmeyin, ben burada çok mutluyum!" diyemiyordum.

Bir ses geldi sorgu meleklerinin birinden ama hangisinin sesi olduğunu anlayamadım. Çünkü sorgu melekleri bir bütün olarak görünmüyorlardı. Örneğin uzun saçların örttüğü çıplak bir omuz bulutun içinde yiterken, buluta gömülmüş bir çıplak bacak görünüyordu. O sesi açık seçik duydum. Şöyle diyordu:

– Dünyada yaşadığın en güzel zaman bölümü hangisiyse, o zamanı burada bikez daha yaşayarak anlat bize!

Uzun yaşamım boyunca yaşadığım en güzel zaman bölümü? Yaşadığım zamanlarda rüyalarımda başıma gelen bişey oldu. Örneğin bir rüyamda ilkokuldaki bir arkadaşımı görmüş, uyanınca çok şaşırmıştım. Çünkü o çocuğu bütün yaşamım boyunca ne görmüş, ne anımsamış, ne de başkalarından ona değin bişey duymuştum. Nasıl oluyordu da yaşamımda hiçbir izi, imi, anısı olmayan o çocuğu yetmiş yıl sonra rüyamda görebiliyordum! Hem de bütün ayrıntılarıyla; ak tenli çilli ve sivilceli yüzü, sallana sallana adımlarını pat pat atışı... Bilinçaltımın neresine sıkışıp kalmış da, yetmiş yıl sonra oradan çıkıp rüyama giriyor!..

O çocuk yada biri, bilinçaltımın bu türlü oyunları beni öyle şaşırtır ki, o türlü rüyalarımdan uyanınca artık uyuyamam. Yaşamımda hiç mi hiç yeri olmayan bir insanı yıllar, yıllar sonra nasıl rüyamda görebiliyorum.

Sorgu melekleri "Dünyada yaşadığın en güzel zaman bölümünü burda bikez daha yaşayarak bize anlatacaksın!" dediklerinde, tıpkı rüyalarımdaki o bilinçaltı oyunu yinelendi. Sağlığımda aynı soru sorulmuş olsaydı, pekçok güzel zamanlarımı anımsayabilirdim, ama o bulutun içindeyken birden anımsadığım zaman bölümünü, hiç anımsayamazdım. Çünkü o olayı sanki hiç yaşamamışım gibi unutmuştum. Böyleyken birden anımsadım ve o zaman

bölümünü orada yeniden yaşayarak sorgu meleklerine anlattım. Ben anlatırken, bizim evdekilerin sıcak su akan banyo musluğunu kapattıklarını, beni küvetten alıp salondaki koltuğu yatırdıklarını, üstümü örttüklerini ayrımsıyor, ağlamalarını, hıçkırıklarını, seslerini, telefonda konuşmalarını da duyuyordum.

*

Üstünde çıngıl çıngıl sesler çıkaran çok renkli kumaştan bir giysi var. Sanki eteklerinde küçücük ziller, çıngıraklar varmış gibi, belki de gerçekten var. Konsolosluğun büyük salonundayız. Kalabalık. Şık giyimli kadınlar ve erkekler var. Pekçoğunun elinde içki bardağı. Kimisinin elinde kürdana batırılmış köfteler, zeytinler, kanepeler... Garsonlar içki ve meze tepsilerini dolaştırıyor.

Böyle yerlerde insanların suratlarına sırıtkan bir maske takıp incelikli ama yapay konuşmalarından nefret ediyorum. Aynı şeyi kendim de yapmak zorunda kaldığım için kendimden de nefret ediyorum.

– Artık çıkalım buradan... diyor.

Ben buraya onun yüzünden gelmiştim. Gitmek için can atıyorum.

Erkenden ayrıldığımızı ayrımsamasınlar diye görünmemeye çalışarak sokağa çıkıyoruz. Koluma giriyor. Yaşarlığını, canlılığının sıcaklığını duyuyorum. Sokak lambalarının ışıkları asfaltta yansıyor.

Ağırlığını bana daha da yaslayarak soruyor:

– Nereye gidiyoruz?

– Nereye istersen...

– Sen söyle!

Bu herzamanki tartışmamızdır. Soruyorum:

– Herzamanki yerimize gidelim mi?

– Olur... diyor.

Onun "olur" deyişini çok seviyorum. "L" harfini incelterek söyleyişinden yabancı olduğu belli oluyor. Kimi seslerde bile kösnülce bir çekicilik var. Örneğin "L"yi incelterek her "olur" deyişinde içimden onu öpmek geliyor. Uygun koşuldaysak, yolda bile olsak öpüyorum da...

Bozuk kaldırımlı yokuştan inerken onun sıcak ve yumuşak ağırlığını göğsümde daha çok duyumsuyorum. Sık sık gittiğimiz o yere gidiyoruz. Yüksekte bir bahçedir burası. Set set denize doğru alçalır. Karşı kıyının ışıklarıyla gökteki yıldızlar birbirine karışmış.

– Kapalı yerde oturmayalım, diyor.

Bahçede daha özgür olacağız. Geniş dallı bir ağacın şemsiyesi altındaki masaya oturuyoruz. Bahçede bizden başka kimse yok. Hava serince. Başımızı yukarı kaldırınca, yaprakların arasından yıldızları görüyoruz.

O denize karşı oturuyor, ben ona karşı...

Garsona sık sık yanımıza gelip gitmemesi için bütün istediklerimizi birden söylüyoruz. En sevdiği midye dolması, karides, çiroz salatası, roka.

Altı aydır görüşemediğimiz, üstelik bu gecenin geç saatinde birbirimizden ayrılmak zorunda olduğumuz için, ikimizde de kararsızlık, acemilik, telaş var. Buyüzden olacak, konuşacak konu bulamıyoruz yada konuşacaklarımızın çokluğundan boğulmuş gibi hiçbişey söyleyemiyoruz. Konuşamadıkça daha çok içiyoruz. Niçin bu denli seyrek görüşebiliyoruz? Niçin bu denli çabuk dönüyor? Niçin herzaman birlikte olamıyoruz?

– Çünkü birbirimizi anlayamıyoruz, diyor.

Çok canım sıkılıyor. Oysa onu çok iyi anladığıma inanıyorum ve onun da beni dünyada en iyi anlayabilecek insan olduğunu sanıyorum.

İlk kez değil ki bu, sık sık benim canımı sıkacak şeyler söyler. "Birbirimizi anlamıyoruz" derken "Beni anlamıyorsun, anlayamazsın da..." demek istediğini biliyorum. Bu sözünde bir küçümseme, hatta aşağılama bile var.

Konuşmamız üç dört tümcede bitiyor, sonra bir suskunluk, sonra içkilerimiz, sonra yine biriki tümce... Bana ilk aşkımı soruyor. İlk aşkım hangisiydi? Ayrıca ilk aşktan ne anlıyor? Bir konu açılsın da konuşma kesikliği kalmasın diye mi soruyor bunu? Beni daha mı yakından tanımak istiyor? Son mektubunda "Sevgili Sultan, seni çok seviyorum" diye yazmıştı.

– Ama sen de anlatacaksın... diyorum.

– Olur! diyor.

Ah o "olur"... Dayanamıyorum, yerimden kalkıp öpüyorum. Öpmelere doyumsuzum. Öpüşüyoruz, öpüşüyoruz... Üstümüzde kımıldayan yaprakların arasındaki yıldızlardan başka bizi gören yok.

Yanına oturuyorum.

– Ama önce sen anlatacaksın... diyor.

Hangisiydi benim ilk aşkım? Belki ilk değil ama, bana en acı verenini, beni ençok yıkanını anlatıyorum.

Filmlerde böyle sahnelerde doğa da figüranmış gibi kullanılır çoğunlukla... O gecemiz de öyle oluyor. Acıklı ilk aşk anımın sonunu anlatırken gök ağlamaya başlıyor. Yağmurdan ıslanıyoruz. Garson koşarak geliyor.

– Kapalıya geçmek ister misiniz?

O yanıtlıyor:

– Hayır. Masamızı şu sundurmanın altına çekin!

Kapalı yerin terasının altı sundurmaydı. Garsonla komi, masamızı sundurmanın altına çekip gidiyorlar.

Parmaklarımı sokup saçlarını köpürtüyorum. Saçları yağmurdan ıslanmış. O çiçekli giysisi de ıslak.

– Hadi şimdi de sen anlat!

Önümüzde yağan yağmuru seyrediyoruz. Işık vuran kesimde yağmur iplik iplik akıyor. Ağaçların yapraklarından sular damlıyor. Yıldızlar yitmiş.

O zaman daha onyedi yaşında. Benim ilk aşkıma göre ne denli erken... Okul tatilinde, başka bir ülkedeki teyzesinin yanına gidiyor. Orada bir film rejisörüyle tanışıyor. İlk aşkı o film rejisörü.

O anlatırken yüreğimi bir kıskaç sıkıyor.

– Şimdi nerede? diye soruyorum.

Dünyanın en büyük sinema pazarında çalışıyormuş. Hâlâ film yapıyormuş. Onbeş yıl geçmiş aradan. Hâlâ mektuplaşıyorlar... Bunu duyunca yüreğim burkuluyor.

Niçin ben hep böyleyim? Niçin kendimi gizleyemem bitürlü! Niçin hep içim dışıma vurur! Niçin çocukluğum hiç büyümez!

Yüzüme vuran çocukluk üzüncümü anlamış olmalı ki yüzümü iki avucunun arasına alıyor. Yüzümü yüzüne yaklaştırıyor. Öpüşüyoruz. O zamanın en güzel anını elimden bikez daha kaçırmamak için sarılıyorum, hem de o mutluluğun avuçlarımdan akıp gideceğini bilerek...

Yağmur diniyor. Yapraklardan yerdeki su birikintilerine düşen damlaların sesi duyuluyor.

Saatin en gereksiz olduğu bu zamanda saatine bakıyor. Demek, gitme zamanı...

Garsonu çağırıyorum. Garson, taksi isteyip istemediğimizi soruyor.

– İstemez, diyor.

Sarhoşluğun en güzel sınırında sarhoşuz. Bir elim belinde yokuşu çıkıyoruz. Yağmur sonu sokaklarında kimseler yok. Sokak lambalarının aydınlığından kurtulunca sarılıp öpüşüyoruz. Belki de yaşanmamış zamanlarımı,

gecikmiş olarak yaşıyorum. Yokuşu tırmandıktan sonra birden yine yağmur başlıyor. Sanki yağmur değil, gecenin içinden çizgi çizgi ışıklar dökülüyor. Saçlarından sızan sular boynundan göğsüne akıyor İkimiz de sırılsıklamız. Dünyada hiçkimse bu kerte güzel ıslanmamıştır. Yağmurdan kaçmıyoruz, koşmuyoruz, korunacak biyere sığınmıyoruz. Ağaçlıklı bir yoldan yürüyoruz bir zaman... yanımızdan bikaç araba geçiyor. Taksiye binip gidecek diye bir korku var içimde.

– Şuraya sığınalım mı? diyor.

Elimden tutup beni de arkasından koşturuyor genel kitaplığın kapısına doğru... Öyle ıslanmışız, artık korunacak biyerimiz kalmadı ki...

Genel kitaplığın geniş kapısı bol ışıkla aydınlatılmış. Kapının üstündeki saçağın altına giriyoruz. Yağmurdan korunuyoruz. Ama ışıkta kalmak istemiyoruz. Işığın dışına çıkıp kuytu karanlıkta çayıra oturuyoruz. Yağmur daha da şiddetleniyor. Gökten yağmur mu yağıyor, üstümüze çiçekler mi dökülüyor, hiç ayrımında değilim.

Gecenin bu saatinde, hele bu yağmurda, bu karanlık kuytu yere kimseler gelemez.

İnsan tasarısının varsaydığı cennet bu yaşadığım zamandan da güzel olamaz. O bana yaşadığım ilk aşkı mı sormuştu? Ant olsun ki, yaşadığım ilk aşk işte budur. Suların içine uzanmıştık.

Konuşulanları duyuyorum. Ama ben konuşamıyorum. Kapı zilini de duyuyorum. "Doktor geldi" diyorlar. Koşuşmalar oluyor. Bileğimi tutup nabzımı sayan doktor olmalı. Kolumdan yaptığı iğneye tepki gösteremiyorum.

*

– Gözlerini açtı! diye sevinç çığlığı attılar.

Kalabalık ev insanları, yaşlı adamın yattığı karyolanın çevresinde toplanmışlardı. Kimisi sevinçten el çırpıyor, kimisi yaşlı adamı öpüyordu.

Çok şaşılası bir durum vardı. Yaşlı adam oldum olası ters, soğuk ve asık yüzlü, somurtkan biriydi. Yüzü gülmezdi. Hiçbişeyi beğenmez, sanki herşeyden ve herkesten tiksiniyormuş gibi bir görünümü vardı. Oysa şimdi? Gülümsüyordu işte! Gülümsemek, ona ne de yaraşıyormuş... Ne olmuştu da böyle güler yüz takınmış, böyle güzelleşmişti?

– Ne oldu? diye sordular.

Gözlerini açtıktan sonra ilk kez konuşan yaşlı adam mutlu gülümseyişiyle

– Çok güzel bişey oldu... dedi.

O çok güzel şeyin ne olduğunu sık sık sordular ama hiçbir zaman, hiçkimseye o çok güzel şeyin ne olduğunu anlatmadı.

– Beni yalnız bırakın! dedi.

Odayı boşalttılar.

Yaşlı adam gözlerini yumdu. Kimbilir, belki ilkyaz çiçekleri dökülür, yağan o yağmur yine yağardı; yağmurun kayganlaştırdığı o ten ılıklığını kendi teninde belki yine duyumsardı.

Gözlerini yummuş, yüzü gülümsüyordu.

İzmir (İzmir Palas, 404) 30 Mart 1989

Sırça Yüzük Kırıkları

Merhumun terekesi? Böyle mi diyecekler öldüğünde?.. Bir ölüden geriye kalanlar? Yada bir ölünün kalıtları... Nasıl olacak bu iş?

Kendisinden geriye neler kalmışsa bir bir sayıp saptayıp, bunları ad ad bir kâğıda mı yazacaklar? Ummuyordu böyle yapacaklarını. Çünkü, kendisinden geriye kalacakların değerlerini anlayabileceklerini sanmıyordu ki... Onlara göre, bunca kalıtın hiçbirinin yazıya geçirilecek bir değeri yoktu... Bakıp bakıp şaşacaklar; şaşıp şaşıp bakacaklar. Hepsi de çerçöp denilecek şeyler. Merhumun niçin bunları kutularda, vitrinlerde, deri ciltler içinde, süslü cam kaplarda sakladığına anlam veremeyecekler. Buyüzden onları suçlayamazdı. Hiçkimseye yararı olmayacak bitakım şeyler bırakacaktı ölümünden sonra.

Bütün bu çerçöp sanılacak şeylerin, dünyanın en değerli varlıkları olduğunu nasıl anlayabilirlerdi? Evet, değerliydiler, ama kime göre? Bu şeylerin sahibi olan kendisine göre değerliydiler, hem de baha biçilmez değerdeydiler.

Ölümünden sonra kimler gelip de araştıracak, saptayacaktı ondan geriye neler kaldığını? Üç kişi mi, beş kişi mi? Çocukları mı? Torunları mı? Boşandığı eşleri mi? Kan bağı olan akrabaları mı? Evlilik bağı olan yakınları mı? Borsadaki senetler gibi değerleri inip çıkan kimisi iyi günün, kimisi kara günün dostları mı? Sağlığında gülüp eğlendikleri arkadaşları mı? Yoksa... Sağlığında yüzlerini hiç görmediği bitakım resmî kişiler mi?

İyi ki önceden ölmüş olacaktı da, onları –her kimlerse– kendisinden geriye kalanları sayıp saptarlarken

görmeyecek, o sırada orda bulanmayacaktı. Yoksa... Onların arasında olsa, o döküntüler ortaya serilince çok utanırdı. Ölmüş olmanın bir yararı da işte buydu: İnsanın sağlığında çok değer verdiği şeylere, ölümünden sonra başkalarının hiç değer vermeyişini, onları küçümsemelerini görmemek... Ölünce, yaşarken bizim için çok kutsal olan gizlerimizin, andaçlarımızın, armağanlarımızın, herkesin içinde ortaya dökülüşünü, o en değerli şeylerimizin aşağılanarak biyana atılışını görüp de utanmıyoruz hiç olmazsa...

Ondan geriye kalanları saptayacak olanlar kimler olacaksa, bunca yıl yaşamış böyle bir adamdan geriye kala kala bunlar mı kalmış diye çok şaşacaklar. Kırık dökük şeyler, eski püskü şeyler, entipüften şeyler, üzerleri yazılı çizili kâğıt parçacıkları, üzerine yazılmış aşevi kâğıt peçeteleri, yazılı cıgara ve ilaç kutuları... Bütün bunları çöp kutusuna atacaklar. Hayır, bunu yapamazlar. Çünkü, bu değersiz sandıkları, gerçekten de hiçbir parasal, özdeksel ve tarihsel değerleri olmayan şeyleri öyle iyi korunmuş yerlerde bulacaklardı ki... Örneğin oymalı bir kutuda, fildişi bir başka kutuda, gümüş işlemeli bir kutuda, altın kaplama bir başka kutuda, sanat değeri üstün bir kavanozda, süslü ve çok güzel işli bir deri kap içinde...

Bir köşesi işli bir beyaz mendil bulacaklar örneğin. Kullanılmış, bikaç kez yıkanmış küçücük bir mendil, ütü çizgileri silinmemiş daha... Mendilin yanında kurutulmuş üç kırmızı karanfil... El işlemeli bir örtü, ama koyu kırmızı şarap lekesiyle kirlenmiş... Bu örtüyü silkeleseler, üstünden toz toz kırk-elli yıl dökülecek... Oymalı bir küçük kutuda, bir demet kumral saç... Yürek biçiminde küçücük bir metal kutu. Kullanıla kullanıla iyice küçülmüş serçe parmağı boyunda kalmış bir kurşunkalem. Bir sabun ku-

tusu, içinde kullanılmış sabun. Üstelik kahverengi bagalit sabun kutusu kırık da... Kırık kutuyu açınca, o kullanılmış sabundan yirmi yıl öncesinin kokuları yayılıyor. Bir fincan içinde sırça kırıkları. Bu kırıklara özenle bakılınca, bir yüzüğün parçaları olduğu anlaşılıyor; ebrulu sırça yüzük kırıkları... Kitap sayfaları arasında kurutulmuş güller, zambaklar, laleler, leylaklar ve adı bilinmeyen çiçekler, yapraklar. Üzerine anlamsız çizgiler karalanmış, biçimler çizilmiş kâğıt peçeteler. Kullanılmış uçak. tiren biletleri, müze yada park için iki kişilik biletler... Ve bir dolu zarf, içlerindeki mektuplarla... Demet demet mektuplar... Dosyalar dolusu notlar... Yazıların mürekkepleri iyice silik, kimisi zor okunuyor, kimisi hiç okunmaz olmuş. Elli-altmış yıl öncelerinin otel başlıklı mektup kâğıtları... Tiyatro biletleri, hepsi de iki kişilik... Konser çağrılıkları... Yılbaşı kutlama kartları... Zamanın rengini almış yazılı kâğıtlar... Dokununca pul pul dökülen yazılı kâğıtlar. İğneye batırılmış kahverengi tüylü bir tırtıl. Ne olduğu anlaşılamayan kemiğe benzer şeyler... Ve fotoğraflar, fotoğraflar, fotoğraflar... Pullar... Bikaç değişik düğme... Zamanın rengine boyanmış gazete kesikleri... Bir kadın saç tokası... Bir yelpaze...

Bunların değerlerini anlamaları olanaksız. Değerleri yok ki, anlaşılsın. Ama her birinde bir yaşamın bir zaman bölümü işlenmiş.

Akrabaları mı, yakınları mı, dostları mı, arkadaşları mı, yoksa hiç tanımadığı bitakım resmî kişiler mi? Hiçkimsenin işine yaramayacak kıvır zıvır hepsi de... En iyisi çöp kutusuna atmak, hatta yakıp yok etmek... Toz yuvası bunlar. Boşuna yer tutmamalı evin içinde.

En değerli varlığı saydığı bütün bu şeyleri, ölümünden sonra, başkalarının görüp küçümsemesine, belki

de kendisiyle alay etmelerine, o şeyleri çöp kutusuna atmalarına izin vermeyecekti. Çünkü, zamanında önlemini alacaktı ve bunların hiçbirini hiçkimse bulamayacaktı. Hepsini de ölümünden önce yakmış olacaktı. Yaşadığı sürece, onları yakmaya kıyamazdı... Çünkü onlar, tastamam kendisiydi. Onları yakıp yok etmek kendini yakıp yok etmek olurdu. Ama ölümünden az önceki zamanda yakıp yok etmeliydi bütün bunları. Ölüm buna izin verecek miydi? Ya apansız baskın verirse ölüm...

Ölüm bir baskınla gelir de uzun yaşamı boyunca biriktirdiği onca değerli varlıklarını yakmaya zaman bulamadan giderse bu dünyadan, o zaman kendisinden geriye kalanları saptayacak olanlara karşı çok utanacaktı. Ölümünden sonra olacakları bilemeyecekti ama, bu utancı şimdiden sağlığında duyuyordu. O değerbilmezler, kendisi için dünyanın en değerli olan bu şeylerini atacaklardı.

Yakabilirse... Yakmaya zamanı elverirse, onların büsbütün yitip yok olmalarına gönlü elvermiyordu. Bütün o yakacağı şeylerin – ki değerleri dünyaya değerdi – küllerini şimdiden hazırlayacağı çok güzel bir vazo içine koyup saklayacaktı. Kendisinden geriye kalanları saptayacak olanlar, vazonun güzelliğine hayran kalacaklardı, ama içindekinin ne külü olduğunu ayrımsayamayacaklardı bile... O küllerin, uzun bir yaşamın mutluluklarından ve acılarından, kahkahalarından ve gözyaşlarından, sevinçlerinden ve üzünçlerinden, aldatmalarından ve aldatılmalarından, umutlarından ve düş kırıklıklarından arta kalmış bir yaşam özeti olduğunu anlayacaklar mı? Bütün bunları, ondan başka hiçkimse bilemeyecekti ki... İyi ki de bilemeyeceklerdi; yoksa adamın çağ gerisinde kalmışlığıyla, enayiliğiyle alay ederek çok gülerlerdi.

Yakmak, en iyisi yakmaktı. Kendisinden geriye, bir vazo içindeki, ne olduğu, neyin külü olduğu bilinmeyecek şeyden başka bişey kalmamalıydı. Ama ölüm bu insafı gösterip, bütün yaşamını yakmak için gereken zamanı ona vermek cömertliğini gösterecek miydi! Ölüm, ölüm bile olsa ona buncacık bir iyiliği yapacak mıydı!

*

Sevgilinin yaşadığı kente ilk gelişindi. Hava kararmıştı. Otele yerleşir yerleşmez sevgiline telefon ettin. Hemen evine gelmeni istedi. Adresini biliyordun, yine de geliş yolunu anlattı sana. Taksiye bindin. Sürücüye adresi söyledin.

Çok coşkuluydun. Bu coşku, salt sekiz aydır uzak kaldığın sevgiline kavuşacağın için değildi; bunun ötesinde sevgilinin yaşadığı ortamı görecektin; odasını, salonunu, yatak odasını, mutfağını, çalışma odasını, masasını, duvarlardaki resimleri, vazolarını, yastıklarını, minderlerini... Hangi ortamda nasıl yaşadığını görecektin. Evine ilk gidiyordun. Üzerinde çalıştığı masa, giysi dolabı, rafları, kitapları, çiçekleri, halısı... Bütün bunlar, sevgilinin yapısını, oluşumunu ortaya koyacaktı. Çünkü insan, içinde yaşadığı ortam ve mekândan sıyrılınca, insan biçiminde herhangibir yaratıktır. İnsanı, herhangilikten kurtaran, içinde yaşadığı ortamın özellikleridir; okuduğu kitaplarıyla, vazosundaki çiçekleriyle, su içtiği bardağıyla, tabağıyla, kalemiyle, kısacası bütünleştiği eşyalarıyla insan, herhangilikten kurtulup kendi olabilir.

Sevgilini, yaşadığı mekânın içinde, kullandığı eşya ile bütünleşmiş olarak, onlarla birlikte yaşarken görmek, böylece onu daha yakından tanımak istiyordun.

Üçüncü kata çıktın. Kapı açıldı. Kucaklaştınız. Öpüştünüz. Salona girdin. Eşyayı irdeledin. Demek, sevgilin

bu koltuklarda oturuyor. Bu masada çalışıyor. İşte şu iskemlesi... Duvarlarda, eskiden kalma yazı levhaları... Perdeleri... Saksılarında çiçekleri...

Şarap içtiniz. Sevgilin, akşam yemeği için dışarı çıkacağınızı söyleyince canın sıkıldı. Çünkü onun tabağını çanağını, bardağını sürahisini ve bütün bunları kullanışını görmek istiyordun. Bardak, kendi başına bir bardaktır; ama onu bir insan kullanınca bardak canlanır. Hiç olmazsa mutfağına girmek istedin. Sevgilin önüne geçti. Mutfağını göstermek istemiyordu. Yatak odasını görmene izin verir miydi? Hayır, oraya da giremezdin. Demek, bu gece evinde de kalamayacaktın... Tuvalete girmene sesini çıkarmadı. Tuvaletle banyo biyerdeydi. Bornozunu, havlularını, sabunlarını, losyonlarını, kremlerini ve biçok kutuları, şişeleri gördün...

*

Haaaa, o kırık sabun kutusu mu? Aynı otelde kalıyorduk, aynı odada. Sabaha dek uyumamıştık. Banyoya ilk o girip yıkanmıştı. Sonra ben girdim. Onun sabunuyla yıkandım. Benim, anılarımızın parçası olan küçük armağanlara tutkun olduğumu biliyordu. Kahvaltıya inmeden önce, ikimizin kullandığı sabunu kutusuna koyup bana verdi. Teşekkür olarak öptüm onu. Uçakta gelirken, çantamdaki sabun kutusu ezilip bir kenarı çatlamış... Bence daha da değerlendi böylece. Çünkü, her kırık, her çizgi, her iz, her sıyrık, her leke, bir özel yaşanmışlığın belirtisidir. O kahverengi biyanı kırık sabun kutusu, bana o güzel geçmiş gecemizi anımsatıyor; dünyalar değerinde bir geceydi; ama salt ikimiz için, hatta belki de salt benim için...

Dünyanın en ünlü müzelerinin çoğunu gezip dolaştım. Hiçbirinde bu kırık sabun kutusundan daha değerli olan bişey görmedim. Ama onun değerini bu dünyada

benden başka hiçkimse bilmeyecek; bu da onu, daha da değerli kılıyor, çünkü salt benim için, salt bir kişi için değerli olan şey, herkes için değil...

Ah o küçücük, bir köşesi işli apak mendil. Onu bana veren sevgilimi herkes inciye benzetirdi. Sesiyle, davranışlarıyla, konuşmasıyla inceliğin simgesi bir güzel kadındı. Ben ona "Kraliçem" derdim. Bir yağmurlu akşam, alandan geniş caddeye doğru kol kola yürüyorduk. Bir eli avucumdaydı. Bikaç kez hapşırdım. Çantasından, işte o ak mendili çıkarıp vermişti. Mendili kullanmaya kıyamadım. Sakladım.

O süslü kutu içindeki açık kumral sarı saç demeti mi? O saçlar, yirmibirinci yüzyıla elini uzatmış olan birinin içinde gizli kalmış ortaçağı yansıtır. O insan benim! Geçmiş zamanımın yeniden yaşanamayacak en güzel parçasının andacıdır o saç demeti... Ağladığı gecenin sabahında armağan etmişti bana. Daha önceleri çok istemiştim de vermemişti. Bir eşi benzeri daha olmayan böyle değerli armağanı aldığım zaman yüreğim duracak sanmıştım. Aradan uzun yıllar geçti, ne zaman o kutuyu açıp da o saç demetini görsem yüreğim hep o çılgın çırpınışlarla çarpar. Dünyanın en ünlü müzelerindeki hangi yapıt, hangi eşya, hangi mücevher seyircilerini böyle coşkulandırabilir.

Bu küçük kurşunkalem? Altı köşeli, yeşil renkli... Yaşadığı kente gitmek üzere ayrılacağımız sabahtı. Gardaydık. Tirene zaman vardı. Garın alt katındaki mağazaların vitrinlerine bakıyorduk. İkimiz de konuşacak söz bulamıyorduk. Bütün sözcükler bizi bırakmıştı. Bir çiçekçi dükkânı önündeydik. Vitrin camına yapıştırılmış bir yazıdan bişey not etmem gerekti. Arandım, kalemim yok. Çantasından çıkarıp o küçücük kalemi vermiş, "Sende kalsın..." demişti. Sonra perona çıktık. Banka oturduk. Tiren gelene dek

öpüşürken, dünyada salt ikimiz vardık ve başka hiçbir insan yoktu. Tiren geldi. Hiç konuşmadan ayrıldık. Penceredeydi. Gözden yitene dek el salladık. O küçücük kalem, bana yaşamımın o mutlu zaman parçasını anımsatır. Dünyanın o en değerli kaleminin değerini bilen benden başka kimse yok. O küçücük kalemin değeri de burdan geliyor.

O kurutulmuş çiçek mi? Adını bilmiyorum. Önemi de yok benim için. İstesem ona bir ad uydururdum, örneğin İbrişim çiçeği gibi... Adadaydık. Hava sıcak ve rüzgârlıydı. Sevgilim, rüzgârda saçları uçuşmasın diye ipek atkısını başına bağlamıştı da birden daha bir güzelleşmişti. Bir evin bahçe kapısı önünden geçerken, bahçe kapısının kemerine dolanmış bir sarmaşık çiçeğinin dalları bizi durdurmuştu. Sevgilim, pıtrak pıtrak sarkan o morumsu çiçeklerden bir top demet koparıp, başına bağladığı ipek başörtüsünün arasına sokmuştu. Vapurla dönüşümüzde o çiçeği bana vermişti. Moru uçmuş o kurutulmuş çiçekte ben yaşamımın bir güzel gününü dondurdum. Her bakışımda, bu kuru çiçekte, benden başka hiçkimsenin okuyamayacağı bir sevi romanı okurum.

Mavi kurdeleyle bağlanmış o telgraflar mı? Hepsi de ondan... Çoğu, doğum günümü kutlamak için gönderilmiş. Alın içlerinden birini de okuyalım. Zamanın rengi telgraf kâğıdını nasıl da soldurmuş. Okur musunuz lütfen: "Seni çok çok düşünüyorum, seviyorum. Eylülde geliyorum. Sevgiler."

Bakın, telgrafa bir iğneyle iliştirdiğim kâğıda şunları yazmışım: "10 Ağustos, saat 10,20. Postayı getirdiler. İçinden onun telgrafı çıktı. Bütün bu yorgun mutsuzluk batağında birden ve hiç umulmadan açan bir mutluluk çiçeği! Gerçek mi, değil mi, sahte mi değil mi, içten mi değil mi, inanarak mı kandırarak mı; bütün bunları

düşünmenin, boşuna kuşkulanıp da şu mutlu zamanımı zedelemenin hiçbir anlamı yok. Şu anda mutluyum. Bu kapkaranlık dünyamda, onun telgrafı renkli ışıklar saçarak, karanlıklarıma yıldızlar serperek uçup geldi ve beni mutlandırdı."

Hangi kralın, hangi imparatorun fermanı, hangi tarihsel belge, şu telgrafa eklediğim notumdan daha değerli olabilir benim için?

O sırça yüzük kırıkları mı? O yüzük o gün parmağındaydı. Ebrulu camdan yüzüktü. Ucuz bişey... Daha yeni almış. "Bak, ne güzel..." demişti. Eli avucumdaydı, parmaklarını okşuyordum. Sırça yüzük, parmaklarımın arasında kırılıverdi. Çok aradım tıpkısını, bulamadım. İşte o parçaları andaç olarak saklıyorum. O sırça kırıklarına baktıkça, bende tek yanlı olarak hâlâ tükenmemiş olan bir sevinin hiç soğumayan ısısını duyumsuyorum. Arkeolojik kazılardan çıkarılan hiçbir takı, bu kırık cam yüzük parçalarından daha değerli olamaz benim için.

*

Her buluşmalarında kadın, erkeğin evine gelmesini istiyordu. Üsteliyordu. Erkek, yıllar önce, sevdiği kadının evine geldiği o akşamı düşünüyordu. Sevginin fırtınalı denizinde dalgaların en yükseğe vardığı dönemdi. Erkek, sevdiği kadını, evi içinde, yaşadığı odaları içinde, eşyalarını kullanırken, mekânıyla bütünleşmişken görerek onu yakından tanımak istemişti. Ama o zaman kadın, erkeğin mutfağına, yatak odasına girmesine izin vermemişti. Yemeği bile dışarda yemişlerdi o gece. Oysa şimdi, aradan yıllar geçtikten sonra, üsteleyerek evine gelmesini istiyordu. Çünkü kadının artık gösterilmeye değer sandığı, iki katlı, büyük, geniş, kentin zenginlerin yaşadığı bölgesinde ve çok iyi dayalı döşeli evi vardı. Evinde, gittiği

her ülkedeki antikacılardan topladığı pahalı, değerli ve çok güzel ve çok zevkli eşyalar vardı. Bunların çoğu iki-üç yüzyıllıktı. Porselen yemek takımlarında; ceviz, meşe, abanoz oda takımlarındaki damgalarda, bunların yapılış tarihleri basılıydı. İnsanların kimlikleri gibi, eşyasının kimliği de damgalarla saptanmıştı. Duvar saati, ondokuzuncu yüzyıldan. Piyano, bu yüzyıl başının görkemini yansıtıyor. Kimi Çarlardan, kimi şu prensesin... Kitaplıklar Viyana'dan, kristaller Çekoslovakyalı... Vazolar Çin, halılar İran ve Türk... Ve özgün Mısır Lotusları... Onsekizinci yüzyıl Osmanlı hat levhaları...

Elinizin dokunduğu, bakışınızın değdiği herşey görkem, herşey değer ve bütün bu tarihsellik çok incelikli bir beğeniyle evin içine yerleştirilmişti. Tek tek eşyaların güzelliği kertesinde, eşyaların kompozisyonu da uyumluydu.

Müzeler herkes içindir. Tek kişilik müze olmaz. İnsan, evini müzeye çevirince, herkesin görmesini, beğenmesini, hayran olmasını isteyecektir ister istemez. Kadın da, evinin görkemli, zengin ve incelikli güzelliğini herkese –ama güzellikten anlayan herkese– göstermek ve onların hayran kalmalarını istiyordu. Göstermeyi ençok istediği kişi de, yıllar önceki üç odalı apartman katında yatak odasını, mutfağını merak edip görmek isteyen eski sevgilisiydi.

Üstelemelerine dayanamayarak adam, istemeye istemeye gitti, o görkemli evi gördü. Geceyi de orda geçirdi. Sevgilisi, evinin heryanını ayrı ayrı gezdirdi, ama gezdirmek için değilmişçesine bir incelikle... Kristal bardaklarda çay, su, şarap içti. Parisli "Art Nouveau" sandalyelerde oturdu.

O gün, yıllardanberi merak ettiği bişeyi de çözdü. Ona bir zamanlar altın zincirli bir taş armağan etmişti. Bu kolyeyi, gönül almak için bile olsa, bikez olsun sevgilisinin boynunda görmemişti. Bir zamanlar, işlemeli bronz

çerçeveli bir masa aynası armağan etmişti. Bu armağanı aldığında da hiçbir sevinç belirtisi göstermemişti. Bir zaman altın yaldız çizgili fincanlar armağan etmişti de, laf olsun diye de olsa, bir teşekkür bile etmemişti. Bir zamanlar, bir zamanlar, ne çok bir zamanlar... Adam, bir zamanlar sevgilisine, ne aptalca armağanlar vermiş olduğunu şimdi anlayıp utanıyordu. Bütün bunların ne anlama geldiğini, aradan onbeş yıl geçtikten sonra ancak anlayabiliyordu. O son kertede incelikli, süzülmüş, zor beğenir ve "harcıâlem" denilen, yani herkeslerin beğendiği şeylerden nefret eden, ancak özgün olanı, seyrek bulunanı, eskil değeri olanları sevebilen incelikli aydın bir hanımefendiydi. Herhangi bişeyi herkes satın alabiliyorsa, herkes sevebiliyorsa, herkes kullanıyorsa, o şeyden herkes anlıyorsa, bir kitabı herkes okuyorsa, öyle bişeyin güzel ve değerli olması olanaksızdı. Örneğin Ravel'in "Bolero"su güzel değildi herkes sevdiği için, ama "Sol El Konçertosu" şöyle böyleydi, ne de olsa daha az kişi sevdiği için... Adamın bu çok yalın gerçeği anlayabilmesi için, o seviye yıllarını adaması gerekmişti.

*

Sevgilim,

Sonunda evini gördüm. Gerçekten çok güzel bir evin var. Çok da zevkli döşemişsin. Gülegüle oturmanı, o görkemli evinde mutlu yaşamanı diliyorum.

Benim anlayışsızlığıma ver, çok geç de olsa öyle anladım ki sen, müzelik değeri olan güzel, tarihsel, zarif eşyaları seviyorsun. Ama en değerli eşyaları alıp evimize koysak bile, onlardan çok daha değerlileri müzelerde var. Louvre'dakinden, British Museum'dakinden, Ermitaj' dakinden, Topkapı Sarayı Müzesindekinden, Amsterdam

Ulusal Müzesindekinden daha değerli, daha güzel eşya kimin evinde bulunabilir?

Bu konuda senin gibi düşünmüyorum. Ben bu türlü değerli eşyaya sahip olmak istemiyorum; ama kullandığım eşyanın, ben kullandığım için, salt benim anlayabildiğim değeri olsun, onlar buyüzden değerlensin istiyorum. Kullandığım eşya, salt benim kişisel tarihselliğimi taşısın istiyorum. Bunlar, başkaları için hiç değeri olmayan herhangi şeyler olabilir; ama benim gözümde değer biçilemez değerdedirler. Onların değerini dünyada salt ben anlayabilirim. Başkaları için bunlar, çöp kutusuna atılacak şeylerdir. Örneğin senden kalmış bir küçücük kurşunkalem... Evimde düşürdüğün bir saç tokası, ki öpüp okşadığım saçlarını bağlıyordu bir zamanlar. Bir ânı saptadığı için salt bana göre bir değeri var.

Sevgilim, müzeler herkes içindir. Benim müzemse bir kişiliktir, salt benim için... İşte şimdi müzemdeyim, dünyanın en zengin, en değerli müzesinde... Değerini salt benim anladığım ve benim kişisel tarihselliğimi salt bana anlatan müze...

Şu yürek biçimi küçücük kutu... Şu firketeler... Telgraflar, mektuplar... Kahverengi kırık sabun kutusu... Zaman zaman o kutuyu açıp geçmişte kalmış bir sevi gecesinin anısını kokluyorum. O çiçek? Ada'da saçına taktığın hani...

O güzel vazo mu? Benim için dünyanın en zengin ve en değerli müzesinden arta kalacak olan külü, o vazoya dolduracağım.

Müzemden, kendimi kandırdığım günlerimin sevgilisine, sevgilerimle.

Den Haag (Flora Beach Hotel, 112) 16 Aralık 1988

Bana Boncuk Derdi

O kalabalık kentin en işlek caddesinin daracık yan sokaklarından birindeki yan yana ve karşılıklı küçük meyhanelerinin sürekli müşterileri onu tanır. Eski apartmanların bodrumlarından, kömürlüklerinden bozma bu küçük meyhanelerin en genişine bile ancak dört masa sığar. Sonradan açıldığı belli kapılarından bikaç basamakla meyhaneye inilir. Bu darlık ve sıkışıklık, sarhoş oldukça müşterilerin içtenliklerini artırır; birbirlerine sık sık sarılıp öpüşmelerine neden olduğu gibi, zaman zaman da kavga etmelerine neden olur.

O, gündüzleri ortada görünmez. Sanki gündüzleri yaşamıyordur. Ama hava karardıktan sonra, bu bozuk kaldırımlı dar sokağın küçük meyhanelerinden birinde geçirir gecelerini. Yalnız girdiği meyhanede hiç yalnız kalmaz. Onu tanıyan meyhanedeki erkekler başına toplanır, anlattıklarını ilgiyle dinlerler. Anlattıklarının uyduruk mu, doğru mu olduğunu bilemezler. İster uydursun, ister gerçeği anlatsın, ne önemi var, dokunaklı, insanın içini burkan güzel şeyler anlatıyor ya...

Kimin nesi olduğunu bilen de yok. Salt onun değil, bu küçük meyhanelerin sürekli müşterilerinin çoğunun da geçmişi yoktur. Geçmişleri olmadığı için gelecekleri de yoktur. Dün ne yaptıklarını da, yarın ne yapacaklarını da bilmezler. Tek bildikleri, dünden ve yarından kopuk olarak yaşamakta oldukları "şimdi"leridir. Bilinmeyen geçmişleriyle bilinmeyen geleceklerinin kesiştiği yerdeki "şimdi"lerini dolu dolu yaşarlar. Yaşar yaşamaz da o "şimdi"yi hemen unutup daha sonraki başka bir "şimdi"ye

geçerler. Onlar için dün ne yaptıkları unutulmuştur; yarın ne yapacakları "kısmet"tir. Ama o kadının bir ayrıcalığı var: Geçmişinden kalmış bitek anısı var ki, her "şimdi" sinin içinde, hep o anıyı yaşıyor. O tek anısından başkaca geçmişi de yok, geleceği de... Geçmişinin hiç unutamadığı o tek anısı bir sevi olayıdır. O seviyi en ince ayrıntılarına dek anımsar. Dinleyenlerden kimisi de epçok buyüzden inanmazlar ona. Örneğin "O gün 20 Aralıktı, günlerden cuma... Saat akşamın altısı..." diye başlar anlatmaya. Yada şöyle: "Yarı spor giyinmişti. Krem beyazı benekli o vişneçürüğü fularını takmıştı" diye sürdürür sözlerini.

Bunca yıl öncesinin bir olayı bu denli ayrıntılarına dek nasıl anımsanabilir diye anlattıklarından kuşkuya düşenler olur. Yalanlarına inandırmak için bu denli ayrıntılara indiğini söyleyenler de var.

Anlattıklarına inanmayanların eleştirilerine yada alaylarına çok sert tepki gösterir. Sanki iki kişiliği vardır. Geçmişinin unutamadığı tek anısını anlatırken tam bir hanımefendi havasındadır. Bambaşka bir kadın olur. Anlatış biçemi, davranışları, sesinin tonu bile değişir. Ama birisi anılarıyla alay etmeye kalkışırsa birden öyle bayağılaşır ki, en aşağılık sokak serserisinden kötü sövmeye başlar. Buyüzden ondan çekinirler.

Kaç yaşındadır? Elli de olabilir, yetmiş de... Belki ellisindedir de, çökmüş olduğundan yaşlı görünüyordur. Belki yetmişindedir de ufak tefek olduğundan yaşını göstermiyordur. Şöyle bir yıkanıp arındığı, bir derlenip toparlandığı, saçına başına düzen verdiği görülmemiştir ki gerçek yaşı belli olsun. Kendisini yıkmış insanlardan... Göründüğü gibi yaşlı olmasa gerek.

Bütün geçmişinde başka hiçbişey yaşamamış gibi, anlattığı tek anısı, kendisine "Boncuğum" diyen adamla

olan ilişkisidir. Bu ilişkiye pek öyle sevi denilemezdi. Çünkü, tek yanlıydı. Kendisine "Boncuğum" diyen adamı hiç sevmemişti. Hepsi hepsi iki yıl sürmüştü ilişkileri. Bu iki yılın ancak sekiz ayında birlikte yaşamışlardı. Birlikte yaşamak ne demek, bunu kendisi şöyle anlatırdı:

– Arasıra gelirdi eve, haftada iki gün filan... Daha çok akşamüzerleri... Geldiği zaman evde bulunmamı isterdi. Açıkça söylemezdi, ama bakışlarından, sesinin kılçıklanmasından anlardım. Yoksa yüzlemezdi hiç. Eve gelip de beni bulamazsa, soyunur, ev kılığını giyinir, herzaman oturduğu koltukta kitap okurdu. Kitap okurken radyoyu açardı. Radyoda konuşma yada sevmediği bir müzik varsa, teybe kaset koyardı. Müziği dinlemediğini çok iyi biliyorum; çünkü kaç kez, başka bir iş yapılırken müzik dinlenirse, müziğe haksızlık edildiğini söylemişti. İyi bir müzik, salt müzik olarak dinlenilmeliymiş. Ama o başka iş yaparken de müzik dinliyordu. O zaman müzik o yaptığı işe destek oluyormuş; balıkçıların hem ağ çekip hem bir ağızdan şarkı söylemeleri gibi, orak biçenlerin türküleri gibi... Evde içiyorsak "Boncuğum, bir şarkı söyler misin?" derdi. Ah öyle sıkılırdım ki onun bu isteklerinden... Söyleyeceğim varsa bile söylemezdim.

Meyhanedekiler de ona, yıllar önce onu seven adamın söylediği gibi "Boncuk" derlerdi. Gerçek adının ne olduğunu bile bilmiyorlardı. Aradabir ona "Boncuğum" diyenler de olurdu. Burada "Boncuk"la "Boncuğum"un ayrımı ortaya çıkıyordu. Artık onun "Boncuğum" denilecek yaşı çoktan geçmiş, "Boncuğum" denilecek güzelliği de kalmamıştı. O artık kimin olduğu bilinmeyen, hatta hiçkimsenin olmayan işte öyle bir boncuktu.

Sorarlardı: "Demek, eve geldiğinde seni bulamazdı... Sen ne zaman dönerdin eve boncuk?"

– Ne zaman döndüğüm belli olmazdı ki... Erken döndüğüm de olmuştur ama, daha çok geceyarılarından sonra, hatta sabaha karşı... Gelmediğim geceler bile olurdu. Anahtarı kilide sokup kapıyı açmaya çalışırken, o açardı kapıyı. "Hoşgeldin Boncuğum!" derdi. Sesi sıcak bir buğu gibiydi; dudakları soğuk yanaklarıma değince o sıcak sesi gözyaşına dönüşecek gibi... Ben de tersine, somurturdum. Çünkü, kendimi ona karşı suçlu duyumsardım. Ee bütün günler geceler boyunca evde oturup onu bekleyemezdim ya... Ne zaman geleceğini bilsem, elbet o zaman evde olurum. Yanında anahtarı vardı ama, kapının zilini çalardı. Kapıyı açıp kendisini karşılamamı isterdi. Kapıyı açtığımda, beni evde bulduğu için gözlerinde sevinç ışıkları uçuşurdu. Kapıdan girer girmez, elindeki çiçeği bile bırakmadan "Boncuğum" diyerek sarılıp öperdi. Hiçbir zaman ona istek duymadım. Ama onu evde karşıladığım için görevimi yapmanın rahatlığı içinde ona yakın görünmeye çalışırdım. Eve her gelişinde çiçek, bir de benim çok sevdiğimi bildiği, çukulata kaplı badem yada fındık getirirdi. Getirdiği çiçeği almak bahanesiyle beni kucaklamasından kurtulurdum. Eve gelip de beni bulamazsa, getirdiği çiçeği kendisi vazoya koyardı. Ben eve dönmeden de yatmazdı. Ne zaman eve dönsem, koltuğunun yanında yanan lambadan, küçük masada duran ve arasına gözlüğünü koyduğu kitabından, ben dönene dek kitap okuduğunu anlardım.

Boncuk durmadan anlatırdı. Meyhanede çevresine toplananlar, anlattıklarını anlarlar mıydı, anlamazlar mıydı, hiç umurunda değildi. O, geçmişinden derin izi kalmış bu tek yanlı sevi olayını anlatmayı gereksiniyordu; bir ünlü adamın bir zamanlar kendisini ne çok sevmiş olduğunu, ama kendisinin bu tek yanlı seviye hiç karşılık

vermemiş olduğunu anlatarak övünmek istiyordu. Bütün yaşamı boyunca övünebileceği en önemli olay, o ünlü adamın onu çılgınlar gibi sevmiş olması, her kaprisine dayanması, Boncuk'un da onu hiç sevmemiş olmasıydı. Ancak bu övünmelerle yaşayabiliyor, ayakta kalabiliyordu. İçinde bulunduğu yaşam bataklığında onu ayakta tutabilecek bu övüncünden başka hiçbir dayanağı yoktu. O, yitirilmiş zamanın pişmanlığını, özlemini duymuyor, o yitik zamanı yeniden ele geçirmek istemiyordu. Onun istediği yitik zamanla övünmekti. Bütün dünyanın şunu öğrenmesini istiyordu: Şimdi erkeklerin değer vermedikleri bu Boncuk var ya, işte o Boncuk'u bir zamanlar şimdi herkesin tanıdığı o ünlü adam sevmişti de, Boncuk o sevgiyi bile karşılıksız bırakmıştı. Evet bunu bütün dünya bilmeliydi, Boncuk'un bütün dünyası... Yani bu daracık, bozuk kaldırımlı sokak üstündeki bitişik yada karşılıklı küçük meyhanedeki insanlar...

Meyhanedekiler anlattıklarıyla ilgilenmemeye başlamışlarsa, o meyhaneden çıkıp yandaki yada karşıdaki meyhanelerden birine girer. Bir gecede üç dört meyhane dolaştığı olur. Dinleyenleri bıktırmamak için hep aynı şeyleri yinelemez. O ünlü adamın kendisine olan tutkunluğu üzerine anlatacağı o kadar çok şey vardır ki... Boğula boğula öksürerek anlattıklarını dinlemek istemezlerse, çok sarhoş olduğu geceyarılarında çevresinde kimse kalmazsa, Boncuk yine anlatır; başı göğsüne ine kalka sayıklayarak, mırıldanarak kendi kendine anlatır:

– Eve döndüğümde onu öyle buruk görünce sevindirmek isterim. Ama öyle zor ki... Elimde değil, sevmiyorum çünkü... Soyunurum. Aynı yatağa gireceğiz. Yatak, mezar gibi gelir bana. Dönerim sırtımı. Arkamdan sarılır. Ama hiç zorlamaz... İsteklenirse aybaşı olduğumu

söylerim. Sonra birden anımsarım ki, on gün önce de aybaşı olduğumu söylemiştim. Hiç yüzlemez. Bu kez uzun sürdüğünü söylerim. Sabahleyin kalkarken, yüzümde bir tül gezercesine beni öptüğünü duyumsarım. Gözlerimi açmam, uyurmuş gibi yaparım. Kalkar. Çayı yapar. Tıraş olur. Banyo yapar. Kahvaltı sofrasını kurar. Kalkmamı bekler.

Dinleyenler, o ünlü adamın böyle bir kadını nasıl sevmiş olabileceğine şaşarlardı. Bu çelimsiz, ağzından cıgara düşmeyen, basık burunlu, kıtık saçlı kadının neresi sevilir ki... Savunanlar da olurdu: "Boncuk, gençliğinde böyle değildi ya..." "yok ama gözleri hâlâ güzel..." derdi biri...

Dinleyen erkekler, kendilerini o ünlü adamın yerine koyarlar, onunla özdeşleşirler, buyüzden de Boncuk'a içerlerlerdi. Bu aşırı yumuşaklığı için de o ünlü adama kızarlardı. Hepsi de "Ah, ben olsam..." diye içlerinden geçirirdi.

Merakla sorarlardı: Boncuk o adamı hiç sevmemiş miydi? Hayır, hiç sevmemişti. Peki ama, neden?

– Bunun nedeni olmaz ki... yada vardır da bilinmez. Onu sevmek için kendimi zorladığım bile oluyordu. Ama yapamıyordum. Belki de benden çok yaşlı olduğu için. Ben o zaman yirmidört yaşımdaydım, o da altmışsekiz... Kırkdört yaş var arada. Bir ressam arkadaşının tavan arasındaki geniş atelyesinde dans ediyorduk bir gece. İkimiz de sarhoştuk. Çok güzel bir gecemizdi. Doğrusu o zamanlar ona ilgisizdim diyemem. Dans ederken ilk orda, birlikte yaşamamızı önermişti. "Ama ben daha yirmidört yaşımdayım!" demiştim. O da bana ne dedi biliyor musun: "Ne var sanki bunda, ben de altmışsekiz yaşımdayım!" Ah, ikimizi de bir gülme tutmuştu. Öyle

gülmüştük, öyle gülmüştük. Dans edemedik gülmekten... Azkalsın yere yuvarlanacaktık. Şömineye yaslanıp öpüşmüştük. Ben hiç öyle gülmemişimdir başka zamanlar.

Boncuk bunları söylerken gülmeye başlamıştı. Gülerken ağzı açılınca çürük bikaç dişi ve dişsiz damağı görünüyordu. Öksürüğü de artmıştı. Göğsünden balgamlar sökülerek öksürüyordu.

O ünlü adamda hiç onur yok muydu? Nasıl olurdu da böyle bir kadına dayanılırdı. Kimilerine göre Boncuk atıyordu. Öyle bir adam!.. Üç dört günde bir, gazetelerde adı geçer, ona değgin haberler çıkar. Hem de onun ünü, öyle gelgeç ünlerden değil. Boncuk'u dinleyen erkekler, sanki kendileri aşağılanmış gibi oluyorlardı. Bir gece bunlardan biri dayanamayıp "Atıyorsun kaltak!" diye bağırmıştı. İşte o zaman Boncuk, anılarını anlatırkenki hanımefendiliğinden birden sıyrılıp bir sokak şırfıntısı oluvermişti. Belki de gerçek kişiliği buydu. İt kopuk takımının bile söylemekten çekineceği, hatta bilmediği öyle yakası açılmadık sövgülerle saldırıya geçmişti ki, adam bin pişman olmuştu. Bu saldırgan, atak, utanmaz kişilik onun pasaklı, pis görünümüne daha uygun düşüyordu. İlginç olanı şuydu ki, o gece "Atıyorsun kaltak!" diyenden başkaları Boncuk'u bırakıp, kendi havalarına girmişler, Boncuk'un yanında bir o kalmıştı. Uyuklayan adamın başı aşağı yukarı sallanıyor, Boncuk da başını bu adamın omzuna dayamış, hâlâ anlatıyordu:

– Neden mi hem onu sevmedim, hem ondan ayrılmadım? Ben de bunu sorardım kendi kendime. Hâlâ da soruyorum. Bir değil ki, biçok nedeni var. Herşeyden önce başka bir umarım yoktu. Birlikte yaşamamızı çoktanberi istiyor, ben de hep reddediyordum. Ama, eve çok geç geldim diye babamın beni dövdüğü o geceden sonra, artık

babamın evinde kalamazdım. Daha önce de ağabeyim dövmüştü. Annemle de aram açıktı. Annem, babamdan yana çıkıyordu. Ailem beni anlamıyordu. Oysa annemi çok severdim. Ona güzel bir yaşam sürdürmek isterdim. Yapamadım. Güzel bir gün göremeden öldü zavallı. İşte böylesine umarsızdım. Onunla birlikte yaşamayı kabul etmek zorunda kalmıştım. Şimdi düşünüyorum da, onu sevemeyişim bundan olacak. (Başını omzuna koyduğu adam horluyordu.) Benim umarsızlığımdan yararlanarak bana sahip olmak istediğini sanıyordum. Ama bunun da tam ayrımında olmadığımdan, yaşlı olduğu için sevmediğimi sanıyordum. Üstelik, yaşamı boyunca da benden vazgeçemeyeceğini, beni bırakamayacağını sanıyordum. Açıkçası, ben onu bir aktarma tireni, vapuru olarak görmüştüm. Belli bir zaman için o benim kurtarıcımdı. O benim güzel geleceğime bir basamak olacaktı. İlk fırsatta şanslı bir aktarma yapacaktım. Sanıyorum ki, bunu o da biliyordu. Ama şunu da söyleyeyim, bana olan tutkusundan yararlanıp onun duygularını sömürmek istemedim. Beni sevmesi belki de bundandı.

Horlayan adamın omzundan başını kaldırdı. Çıktı meyhaneden. Kendi kendine, kimi içinden, kimileyin de sesli sesli anlatarak yürüdü gitti:

– Ayrılamazdım ondan. Çünkü, ben onu sevmiyordum ama, o beni seviyordu. Bu ne demek, bilir misin? Seven bir insan... Düşünüyorum şimdi, seni seviyorum diyen bunca erkek içinden, beni gerçekten ve ençok seven hangisidir diye... Beni gerçekten tek seven oydu. Niçin mi beni severdi? Çünkü beni değiştirip istediği biçime sokabileceğine inanıyordu; kendi sevdiği biçime... Kendisini canlı insan yapan bir heykelci olarak görüyordu. İyi heykel yapabilmek için iyi çamur ister, iyi gereç ister. Benim

çamurumun, hamurumun, mayamın iyi olduğunu söylerdi. Demek, yanılmış işte! Geçmiş yıllarda yitirdiklerimi bana kazandırmak istiyordu. Yaptığım uygunsuzluklara göz yumması bundandı. Bigün hırçınlaşıp bağırmıştım yüzüne: "Sen bencilin birisin! Beni kendin için, kendi istediğin biçime sokmak istiyorsun..."

Yavaş yavaş onun istediği biçime göre değişmekte olduğumu duyumsuyordum. Belki de onu sevmememin gerçek nedeni buydu; beni bozup değiştirip yeniden yapmak isteyişi. Oysa ben kendimi beğeniyordum. Kim beğenmez ki kendini... Bugün de değişmek istemem. Ben, ben olarak kalmalıyım. Ama o, insanın her yaşta kendi kendini değiştirmesi gerektiğini söylerdi. Okumam için kitaplar alıyor, beni konserlere, sergilere, tiyatrolara götürüyordu. Bana öyle geliyordu ki, genç bir sevgilisi olduğunu herkese göstermek için beni oralara götürüyordu.

Bir gece yine gittiği o küçük meyhanelerden birinde Boncuk'un yineleye yineleye anlattıklarını dinleyenlerden biri, öyle bir adamı niçin bırakmış olduğunu sordu.

– Ben bırakmadım ki... Bana kalsa, ayrı yaşasak bile zaman zaman yine onunla, onun koruması altında olmak isterdim. Ama o bıraktı beni, hem de büsbütün... Niçin mi? Beni olduğumdan başka bir heykel yapmaktan artık umudunu kesmişti de ondan. Bunu bana hiçbir zaman açıkça söylemedi, ama ben sezinledim. Beni öylece yüzüstü bıraktı, ondan hiç beklemediğim, ummadığım biçimde. Benim ne olacağımı, ne yapacağımı hiç düşünmedi. Ona hiç yakışmayan bir davranış. Aktarma yapacağım tiren gelmeden beni bir sapa istasyonda bırakıverdi. Ne yaparsam yapayım, kendisine güvenebileceğim duygusunu vermişti bana. Çekilmez bir insan olduğumu biliyorum. Ama o dayanabilirdi bana bile. Sonradan ona gidip bunları

söylemek mi? Gidip sarılsaydım boynuna "Boncuğum" diye yine beni öperdi. Ama o zamanlar aklım bir karış havadaydı, şimdiki gibi... Sonra ne mi yaptım? Onunla birlikteyken de arkadaşlarım vardı. O da biliyordu. Hatta bir gece... Eve yeni gelmişti. Beni evde bulunca sevinmişti. Sarılıp "Boncuğum" diye öpmüştü beni. Çiçeği ve çukulata kaplı fındık paketini vermişti. "Hadi, soframızı kuralım..." demişti. Teybe bir müzik bandı koymuştu. Sofrayı hazırlamaya başlamıştı bile. Öyle keyifliydi ki... Onda hiç yaşlanmayan bir çocukluk vardı. Kendimi onun yanında yaşlı bulduğum zamanlar bile olurdu. Mutfakta salata yapıyor, durmadan bana bişeyler söylüyordu. Ama benim aklım, bu gece buluşacağım o kürk terzisi oğlanda olduğu için ne söylediğini bile anlamıyordum. Kürk terzisi oğlanla yemeğe çıkacaktık. Söz vermiştim. Masaya herzamanki gibi karşılıklı içki bardaklarımızı koyarken "Bana bardak koyma!" dedim. "Niçin?" diye sordu. Karşı karşıya, yüz yüze, dimdik, birbirimize bakıyorduk. "Çünkü, ben bir arkadaşımla yemeğe gideceğim," dedim. "Peki Boncuğum" diyerek masaya benim için koyduğu bardakları, tabakları kaldırdı. Öyle bir "Peki Boncuğum," demişti ki, bir yol silindirinin altında ezilmişim gibi duyumsadım kendimi. Onun bu yumuşaklığı mı, anlayışı mı, olgunluğu mu, sevgisi mi, herneyse işte o beni büsbütün çileden çıkarıyordu. Makyajımı yaptım, giyindim. Gidiyorum. Allasmarladık bile demedim. Kapıdan çıkarken, ne zaman döneceğimi sorduğunda, ah "Hiç dönmeyeceğim..." diyebilseydim. Dönmeyip de ne yapabilirdim? Nereye, kime gidiyorsun diye sormuyor. Hayır, gidemezsin de demiyor. Gece, sabaha karşı döndüm. O kürk terzisi getirmişti evin kapısına dek. Sarhoştum. Anahtarı kilide sokmaya çalışırken o kapıyı açtı. "Hoşgeldin Boncuğum"

dedi. Bir insanın bu denli iyi olması, karşısındakine en büyük kötülüktür. Sanırım, düşmanlarının çokluğu da bundandı.

Koltuğunun yanındaki lambanın ışığında, arasına gözlüğünü koyduğu kitap görünüyor. Küçük odaya geçtim. Onunla aynı yatağa girmek istemiyordum. Ben yatağa girdikten bisüre sonra onun ayak seslerini duydum, yatak odasında yalnız yatmaya gidiyordu.

Bir yaz denizde bir oğlanla tanışmış, arkadaş olmuştuk. Bunu kendisine söylediğimde "Çok iyi. Niçin eve getirmiyorsun arkadaşını Boncuğum?" dedi. Getirdim bir sabah. Hep birlikte kahvaltı ederken, kedi fareyle oynar gibi, oğlanla oynadı. Belki de böyle olduğu için sevmiyordum. Evden birlikte çıktığımız oğlan, "Sen onun metresi misin?" diye sordu. Gerçekten ben onun nesiydim? Metresi miydim? Onun metresi olamayacağım kadar yaşlı olduğunu söyledim.

Hiç güzel günlerimiz olmadı mı? Oldu elbet... Ama ben o günlerde yaşarken, mutluluğun doruğunda olduğumu bilmiyordum ki... En büyük anlaşmazlığımız cinsellik konusundaydı. Niçin ilişkide bulunmaktan çekindiğimi anlamıyordu. Ben de onun o yaşındaki azgınlığını bitürlü anlayamıyordum. Bir ruh hekimi gibi, incelikli ve dolaylı sorular sorarak cinsel isteksizliğimin nedenlerini bulmaya çalışırdı. Hatta beni bir uzman hekime muayene ettirmek bile istemişti. Kendimden memnun olduğumu söyleyerek reddettim. Benim bu cinsel isteksizliğimle onun yaşlılığı aramızda uyum bile sağlayabilirdi. Bunu açıkça söyledim kendisine. "Benim Boncuğum!" diye sarılıp öptü. Önceki öpüşlerine hiç benzemeyen sıcaklıkta.

O gün sokağa çıktık. Sokakta herzaman koluna girerdim. O da benim, kolundaki elimi avucuna alırdı.

Bana o gün bir takım günlük giysi, bir çift çizme, bir şemsiye, daha biçok şeyler almıştı. Benim zor beğenirliliğim, kararsızlığım ve titizliğim yüzünden mağaza mağaza dolaşmıştık, çok yorulmuştu. Hele bir iskarpin ve ona uygun çanta alacağız diye ne çok dolaşmıştık. Evimize döndüğümüzde, kapıdan girer girmez, daha soyunmadan, iki elimle boynuna asılıp "Ben yaşlı kocamdan çok memnunum." demiştim. Bu sözlerimde hiçbir sahtecilik yoktu. Gerçekten mutluydum. Onunla evlenmeye karar verdiğimi söyledim. O an öyle düşünmüş, düşündüğümü söylemiştim. Yanıt vermedi ama beni öptü. Gözlerine baktım. Bakışlarında mutlu bir çocuk vardı. Hatta ertesi gün kuyumcularda beğeneceğim evlilik yüzüğü aramıştım.

Meyhanedekiler, Boncuk'un arkasından konuşurlardı. Böyle sürünüp meyhanelerde siftineceğine, gitseydi ya bir zamanlar kendisine "Boncuğum" diyen o ünlü adamın yanına. Ne de olsa yardımı dokunurdu. Gitse ne yazar, adam bunu tanımazdı ki... Tanınacak surat mı kalmış kadında... Hele aradan bunca yıl geçtikten sonra... Olsun, gitmeliydi yine de... Eskisi gibi olmaz elbet... Artık buna eskisi gibi "Boncuğum" diyecek değil ya... Ama yardım eder hiç olmazsa... Sürünüp duruyor işte... Bir gece sokaklarda düşüp ölecek... Adam da çok yaşlı ama... Geçenlerde gazetelerde yazıyordu, yine hastaneye yatırmışlar. Ama çıktı hastaneden... Doksanında vardır. Belki daha da yaşlı...

Meyhanedekiler gülüşüyorlardı. Önce öksürükleri duyuldu Boncuk'un... Ciğerleri sökülür gibi öksürüyordu. Sonra basamaklardan inen ayak sesi... Ökçeleri aşınmış atkılı ayakkabıları...

Boncuk içeri girince hepsi sustu. Burda böyle bir suskunluk olağanüstü bişeydi. Tersine, o gece de Boncuk,

herzamankinden daha da gevezeydi. Ama onu dinlemeye gelen kimse yoktu. Boncuk içkisini ısmarladıktan sonra herzamanki gibi anlatmaya başlamıştı: "Bana hep Boncuğum derdi. Soğuk bir kış günü, şubatın beşi... günlerden perşembe..."

Meyhane tezgâhındakilerden biri sözünü kesip,

– Boncuk, dedi, o adam şimdi nerde, ne yapıyor, biliyor musun?

– Ne bileyim ben... Evi bırakıp gittiğindenberi görmedim, yıllar geçti.

– Sen hiç gazete okumaz mısın? Gazeteler sık sık onu yazıyor.

– Görüyorum gazetelerde aradabir...

– Bugünkü gazetelerde yine var. Al bak!

Gazeteyi Boncuk'un önüne koydu. Gazetenin birinci sayfasında o ünlü adamın resmi vardı. Haberde de, önceki gece ölen o ünlü adamın cenazesinin kaldırıldığı bildiriliyordu.

Boncuk bisüre gazetedeki o resme baka kaldı. Donmuş gibiydi. Garson içkisini masasına koydu. Biyandan içkisini içip, biyandan gazetedeki haberi okudu. Ünlü adamın gazetedeki özayaşamöyküsünde, yaşamındaki bütün önemli olaylara yer verilmişti. Orda elbet Boncuk'un yeri yoktu. Kalktı. İçkisinin parasını ödedi. Meyhaneden çıkarken kapı ağzındaki masada oturanlardan biri,

– Başın sağolsun Boncuk... dedi.

Boncuk, yanıt yerine,

– Onun yaşamındaki en önemli olay bendim... dedi.

Çıkıp gitti. Meyhane herzamanki havasını buldu.

Aradan bikaç gün geçtikten sonra Boncuk yine o dar sokaktaki meyhanelere uğramaya başladı. Ama o günden sonra, ona "Boncuğum" diyen adamın sevisine

değgin kimseye bişey anlatmadı. Nice sarhoş olursa olsun, belleğinde derin izi olan geçmişindeki o tek anısından bir daha hiçkimseye söz etmedi.

Ordaki meyhanedekiler ona yine Boncuk diye seslendiler ama, hiçbiri ona "Boncuğum" diyen adama değgin, ona ilişkin bişey sormadı. Boncuk o meyhaneler çevresinde, açıklanamayacak bir saygınlık kazanmıştı.

Boncuk çok kez tek başına, kimileyin de o çevreye yabancı bir erkekle o sokağın meyhanelerinden birine geliyor, orda herkes gibi şundan bundan konuşuyor, dünsüz ve yarınsız bir insan olarak, "şimdi"yi yaşadığı meyhaneden çıkıp gidiyordu.

Nesin Vakfı, Mayıs 1988
Aliağa (Otel Dönmez, 402) 8 Ekim 1989

Bil Bakalım Ben Kimim

Yaşlı hekim hastanın odasından çıktı. İçerdeki özel hemşire kapıyı kapadı. Kapı önünde merakla bekleşen kadınlı erkekli aileden sekiz on kişi hekimi ortalarına aldılar. Ünlü bir profesör olan yaşlı hekimin yüzünden sıkıntısı belli oluyordu. Profesör omuzlarını kaldırıp iki elini yana açtı. Bu davranışı ve umutsuz bakışıyla, hastanın durumunu soranlara, artık yapılabilecek hiçbişey kalmadığını anlatmış oldu. Hastanın yakınları da, sözün artık yetersiz kaldığı yaşamın o en zor yerine gelindiğini anladılar. Bu amansız yerde sözle bişey anlatılamazdı.

Hastanın yakınları konuşmadan soruyorlardı: Hiçbişey yapılamaz mıydı?

Hekim de konuşmadan yanıtlıyordu: Tıbbın da umarsız ve âciz kaldığı zamanlar vardır; işte şimdi olduğu gibi. Bugünkü tıbbın yapabileceği başka bişey kalmadı.

Hastanın yakınları yine bakışlarıyla soruyorlardı:

Hiçbir umut yok mu?

Hekim de bakışıyla yanıtlıyordu: Bişey söylenemez. Bundan sonrası için tek umut hastanın kendisinde...

Bu kez sesli olarak konuştu hekim:

– Hoşçakalın!

Hastanın yakınları hekimi saygıyla uğurladılar.

*

Çocukluğumda... Ne demek çocukluğumda? Yani ne zaman? On, onbir yaşımda filandım; belki daha da küçük... Demek, altmış yıldan çok olmuş. Babam beni kendi berberine götürürdü. Sonraları alıştım, kendim giderdim

o berbere. Başımı aynada görebilmem için berber altıma minder koyardı. Bundan çok utanırdım. Böyleyken o berbere gitmemin nedeni, berber aynasının yukarısında ve yanlarında duvara asılı camlanmış renkli ve basılı resimlerin olmasıydı. Berber saçımı keserken bu resimleri seyretmeyi çok severdim. Özellikle bu resimlerden biri çok daha güzel geliyordu bana. Aslında saçlarımı kestirmek hoşuma gitmezdi. Salt o resmi seyretmek için giderdim berbere.

Berber saçlarımı keserken, ben hep o resmi seyreder, resimden anlatılamaz bir haz duyardım. Resimden gözümü alamazdım. Saçımı keserken berber, başımı o yana bu yana eğip de resmi göremediğim zamanlar sıkılırdım. İkidebir başımı berberin elinden kurtarıp resmi görmeye çalışırdım. Resme öyle dalardım ki, tıraşın bittiğini bile ayrımsamazdım da berber sırtımı okşayıp "Hadi bakalım, tamam..." deyince koltuktan inerdim.

Sonra? Sonra zaman herşeyi iyice eskitti. Elbet ben de eskidim. Benden önce saçlarımı kesen o berber eskidi, dükkânda görünmez oldu. Sonra dükkândaki öbür berberler... Berber dükkânı da eskidi. Nice zamandanberi o berber dükkânının olduğu yerde, altı geçit olan bir büyük iş hanı var.

Ya o resim? Çoktan eskiyip yitmiştir.

Kendime çok şaşıyorum. O berberde tıraş olduğum günlerden sonra ordaki resmi de unutmuştum. Şu altmış yetmiş yıl içinde bikez bile anımsamadım. Nasıl oldu da, şunca yıllardanberi bikez olsun anımsamadığım o resim şimdi birden gözümün önüne geldi. Bilinçaltımın hangi kıvrımı arasına saklanıp orda gizli kalmış. Şimdi niçin, nasıl yıllarca gizlendiği bilinçaltımın kıvrımları arasından çıkıp bana görünüyor!

Resmin boyu, eninin iki katı vardı. Resimde salt kum görünüyordu. Heryanı kumdu. Belki de sonsuz bir çölün bir bölümü. Berber koltuğunda oturmuş seyrederken resimde görünmeyen güneşi duyumsuyordum. Duyumsamak değil bu, görmek. Ressam, güneşi çizmemişti. Ama ben ressamın çizmediği, resimde olmayan güneşi görüyordum. O resmi bunca çok sevmemin nedeni de buydu. Ne usta ressamdı ki, resmine yerleştirmediği güneşi, resmi seyredene gösterebiliyordu. Çerçeveyi silme kaplayan kum, resimde görünmeyen güneşin etkisiyle öyle ısınmıştı ki, sıcaklık, resmi seyredenin yüzüne yansıyordu. Öyle ki, en soğuk havada bile insan o çöl resmini seyrederek ısınabilirdi. Isısı, çerçevesinden taşıp dışarıya yansıyan sımsıcak çöl.

Berber koltuğunda resmi seyrederken, resimde görünmeyen güneşin nerde olabileceğini kestirmeye çalışırdım. Resmin dışında ama, neredeydi güneş?

Resmin sağ alt köşesinde bir portatif şezlong vardı. Şezlonga çıplak bir adam uzanmıştı. Adamın sırtı, resmi seyredene dönüktü. Şezlonga asılı apak havlular kumlara sarkmıştı. Şezlongla havluların ve çıplak adamın gölgeleri, resmin sağ alt köşesine doğru uzanmıştı. Çok koyu gölgelerin sınırı keskindi. Bu gölgelerin yönüne baka baka, resimde görünmeyen güneşin çerçevenin dışındaki yerini kestirmeye çalışırdım. İyi bir inceleme sonunda resimdeki dört yönü ve çıplak adamın hangi yöne dönük olduğunu, hatta saatin kaç olduğunu bile anlamak olasıydı. Gölgelerin uzunluğu, şezlongla çıplak adamın ve havluların uzunluğunun enaz iki katı vardı. Demek, resimde akşam yaşanıyordu. Berbere hangi zaman gitsem, sabah bile olsa, resimde hep akşam vardı. O görünmeyen güneş az sonra – belki yirmi dakika sonra – batacak, çöl kararacak, çıplak adam da gölgesiz kalacaktı. Ama böyle bir durum hiçbir

zaman gerçekleşmeyecekti. Güneş batıdan battığına göre, adamın sırtı güneydoğuya dönüktü.

Çıplak adam sınırları görünmeyen bir çölde, bir akşamüstü, sırtını güneydoğuya dönerek şezlonga uzanmıştı. Güneşin resimde görünmeyişi gibi, resmin dışında biyerde görünmeyen deniz de var mıydı? Deniz yada göl yada bir vaha yada bir gölet, hatta bir havuz... Şezlongdan sarkmış havlular, böyle bir olasılığı düşündürüyorduysa da, onca zaman seyrettiğim resimden su sesi, dalga çırpıntısı duymamıştım. Çerçevenin dışında bir güneşin varlığını duyumsadığım gibi, çerçeve dışında bir su kaynağı, deniz, göl, gölet varlığını duyumsamamıştım. Öyleyse ressam, resminin dışında biyerde güneş tasarladığı gibi, deniz yada göl, gölet tasarlamamıştı.

En iyi resim, ressamın çerçeve dışında tasarladığı şeyleri de seyircisine duyumsattığıdır. Ressam, bu çölün resimde görünmeyen biyerlerinde bir deniz tasarlamış olsaydı, ben bu çöl resmine bakınca denizin sesini kesinlikle duyardım.

Çöldeki kumların sarı, boz yada açık kahverengi olacağını sanırdım. Oysa bu resimdeki çöl masmaviydi. Resmin alt yanında maviler koyulaşıyor, üste doğru açılıyordu. Şezlongdaki çıplak adam olmasa, resmin bulutsuz bir gökyüzü mü, dalgasız deniz mi, yoksa bir çöl mü olduğunu anlamak zordu.

Berber dükkanındaki o resim parlak bir kâğıda basılmıştı. Belki de bir dergiden kesilip camlatılmıştı. Bu basılı resmin özgün tablosu çok büyük olmalıydı.

Ressamı kimdi? Ünlü biri miydi? Ne zaman yapmıştı? Bu resmin özgünü kimdeydi? Bir müzede mi, bir galeride mi, bir evde, bir zenginin özel kolleksiyonunda mı, bir eskici dükkânında mı, yoksa yitip gitmiş miydi biyerlerde...

O resmi seyredenler ondan benim aldığım hazzı duyuyorlar mıydı, benim gördüğüm resimde olmayan güneşi görüyorlar mıydı ve o resmin içinde yaşıyorlar mıydı?

*

Eskiyoruz. Ne yazık ki eskimemizi önleyemiyoruz. Onarılamaz, hiçbir onarımın tutmadığı bir eskime bu.

Bu kez çok ağır hastalığım. Ateşimi bitürlü düşüremiyorlar. Yaşadıklarımın rüya mı, gerçek mi olduğunu ayırt edemiyorum. Rüyayla gerçeği birbirine karıştırıyorum. Sanırım, ateşimin artmasıyla, uyanıkken de rüyalar, imgeler görüyorum da buyüzden gerçekle gerçekdışını birbirine karıştırıyorum. Yine de bir avuntum var; hiç olmazsa gerçekle gerçekdışını birbirine karıştırdığımın şimdilik ayırdındayım; bu da bilincimin yerinde olduğunu gösterir.

Yaşadıklarımın hangisinin rüyada, hangisinin gerçek yaşamda geçtiğini ayrımsamadığımı başkalarına söylemiyorum ve bunu anlamalarından çok çekiniyorum. Bana acımalarını istemiyorum da ondan...

İmgeyle gerçek... Gitgide gerçekle ilişkimin büsbütün kesilip imgeler içinde yitip gideceğimi sanıyorum.

İnsan sabahları kendi evindeki yatağında uyanınca nasıl aynı tavanı, aynı duvarları, aynı tuvalet masasını, aynı pencere ve aynı perdeyi görürse; işte bu tıpkılık yaşamın sürekliliği demektir. Her sabah uyandığımızda, kendimizi yattığımız yerden başka biyerde bulsaydık, işte o zaman bu, gerçek yaşam olmaz, imgeler dünyasında yaşamak olurdu.

İlkin yaşamım gerçekle imgeler arasında kopuk kopuktu. Sonraları o imgeleri yada rüyaları sürekli yaşamaya başladım. Başka başka rüyalar değil, hep aynı rüya içinde sürekli yaşıyorum.

Çocukluğumdaki berber dükkânında seyrettiğim o resmin içindeyim hep. Resimdeki şezlonga çırılçıplak uzanmışım. Oysa bunca yıldanberi o resmi hiç anımsamamıştım bu hastalığıma dek... Altımda ve yanımdaki apak havlular kumlara sarkmış. Sonsuz bir çölün herhangi biyerindeyim. Çölden başka hiçbişey görünmüyor. Masmavi kumlar... Mavi çölün biteviyeliğini bozan tek benim... Öyle bir mavilik içindeyim ki, yerçekimi olmasa, çölün nerde bitip gökyüzünün nerde başladığı belli olmayacak. Sağıma doğru mavilik koyulaşıyor. Hem görünmeyen güneşin sıcaklığı, hem kumlardan yansıyan sıcaklık derimi yakıyor.

Çöldeki o şezlongda çırılçıplak yarı uykudayım. Neyi rüyamda, neyi imgede, neyi gerçekte yaşadığımı ayrımsamıyorum.

*

Ayak seslerini duymamıştım; öyleyse ayakları çıplak olduğundan kumda yürürken ses çıkarmamıştı. Belki de ayak seslerini duymamam için, ayak uçlarına basa basa arkamdan sessizce gelmişti. Birden iki el gözlerimi kapadı. Bir kadın sordu:

– Bil bakalım, ben kimim?

Bu içten davranışına göre, sesinden tanımam gereken bir kadın olacaktı. İnce ve yumuşak parmaklarını gözkapaklarıma bastırıyordu. Yanaklarıma ve omuzlarıma çıplak kolları değiyordu. Sırtımda memelerinin değinişini duyuyordum ve meme uçları sırtımda devindikçe gıdıklanıyordum. Demek, o da benim gibi çırılçıplaktı. Kimdi bu kadın? Bu günbatımında mavi çölün mavi kumları üzerinde sevişeceğimizi düşledim. Öyleyse kim olduğunu, adını bilmeliydim.

Kim olduğunu sesinden tanıyabilmem için biraz daha konuşturmalıydım.

– Hiç tanımaz olur muyum, elbette sensin! dedim.

Onun yaşamımdaki tek önemli kadın olduğunu anlatmak istemiştim. Alaylı kahkahası mavi çölde dalga dalga eriyerek kumlarda yitti. Bu kahkahasından tanıdım onu. "Sımsıcak Buzdağı" dediğim kadındı bu. İlişkimizin başlangıcında hafife aldığım bu genç kadının, zamanla derinliğini anladığım için ona Buzdağı demiştim. Derinliğini saklayıp göstermeyen bir kadındı; tıpkı soğuk denizlerdeki buzdağları gibi, göstermediği yanı, görünen yanından çok daha büyük ve derinlerdeydi. Ama buzdağının soğukluğuna karşılık o sımsıcaktı, gençti ve çok güzeldi. İkimizin de sarhoş olduğumuz bir gece ona "Sen sımsıcak bir buzdağısın!" demiştim. Benim gibi yaşlı bir erkeğin böyle sımsıcak bir Buzdağı'na tutulmasının acıklı sonunu çabuk anlamıştım. Böyle bir mutluluğun bedelini göze alamadığım için "Sımsıcak Buzdağı"nı nice zamandır arayıp sormuyordum. Kendisinden korktuğumu da açıkça söylemiştim. Ama şimdi o, bu çöl yalnızlığında, hem de güneş batmak üzereyken gelip beni bulmuştu.

"Sen elbette Sımsıcak Buzdağı'sın!" diye haykırıp, gözlerimi kapayan ellerinden tutarak ayağa kalkmak, sarılışmak, öpüşmek ve mavi çöl kumlarının sıcaklığına sere serpe uzanarak çıplaklığımıza günbatımını örtmek... Ama ya o değilse? Biraz daha konuşturup sesinden tanımak için yineledim:

– Elbette sensin!

– Elbet benim, ama ben kimim?

Sesi değişmişti. İyi ki "Sen Sımsıcak Buzdağı'sın!" dememiştim.

Kimindi bu ses? Çoook uzaklardan tanıdık bir sesti, kırk yıl, elli yıl öncelerinden gençlik rüzgârlarımı estiren bir ses... Tanıdım. "Çiçeğim" derdim ona, öyle güzel, öyle

güzel bir çiçekti ki, ama kokusu yoktu. O benim "Dünya Güzeli Aptalım"dı. İnsan ayağı basmamış, erişilmez ve ulaşılmaz doruklardaki gözelerden fışkıran sular gibi arı duru bir kızdı; yaşamımın en genç ve umutlu yıllarını kendisiyle üleştiğim... Yaşamımın ilk ihanet hançerini saplayarak, bana olgunlaşmamın ilk adımını attıran... Yıllar yıllar sonra gelip de pişmanlıkla ağlaması bende hiçbir acıma duygusu uyandırmamıştı. Şimdi beni, batan günün çöl yalnızlığında nasıl bulabilmişti!

Çıplaklığı çıplaklığıma değen kadın, gerçekten benim o bir zamanlarımın "Dünya Güzeli Aptalım" mıydı?

– Konuş, bişeyler söyle ki tanıyayım seni.

– Ne konuşayım? Ne söylememi istersin?

Ah, bambaşka bir ses bu. Tanıdım. Kesin o. Yumuşacık, ılık, okşayan, içe sokulan, öpen sesi var. Buyüzden ona "Yumuşum" demiştim. Ben onu bir geceyarısından sonra tanımıştım. Yüzünü görmeden sesini duymuştum. Çalışma odamda masa lambasının ışığında çalışıyordum. Kapının açıldığını bile duymamıştım. Sol arkamdan, kapının olduğu yerden sesini duydum. İçe sokulan, ılık, yumyumuşacık bir ses... Dönüp baktım. Masa lambasının verdiği ışık konisinin dışındaki karanlıkta kaldığı için göremedim. Bu ses, evimdekilerden, hatta bu dünyada yaşayanlardan birinin olamazdı. Böyle bir sesin sahibi bilinmedik bir barış ve güzellik gezegeninden gelmiş olabilirdi ancak. Nasıl evcil, nasıl barışçıl bir ses!..

Yerimden kalkıp elektrik düğmesini çevirdim. Kıvır kıvır saçlı, ak tenli gencecik bir güzel kadın vardı karşımda. O gece orda ilk gördüğüm o kadının iki elini avucuma alıp "Senin adın Yumuşum!" dedim. Başka bir insanın sesiyle bambaşka bir insanın davranışının o güzel bedende birleştiğini çok sonraları anlayabilecektim. Sesiyle

davranışı bu denli birbirine karşıt başka insan görmemiştim. Çok yetkin ve güzel hamuru işlenmemiş olduğu için çok sığdı, yalınkattı. Aradan bunca yıl geçtikten sonra, bu günbatımındaki çöl yalnızlığıma niçin gelmişti? Bir avize kristali gibi işlenmek, bir elmas gibi yontulmak, bir kuyum gibi nakışlanmak için mi? Artık çok geç...

– Demek, geldin en sonunda... dedim,

– Evet, geldim... dedi.

Ama bu ses, Yumuşum'un değildi. Tanıdım. Bu, "Üzüm"ün sesi. Hani şu, ünlü kişilerin arkadaşı olmanın umurunda olmadığını söyleyen kız... "Arkadaşı" derken "sevgilisi" demek istiyordu. Sarı saçlarının çerçevelediği çilli yüzünü, sabah buğusunda dalındaki bir salkım üzüme benzettiğim için ona "Üzümüm" derdim. Üzümüm için İspanya'da çok şatolar kurmuştum. Beni imgesel şatoların mimarı olmaya özendiren kendisiydi. Bir deniz kıyısında çakılların üstüne yan yana yüzükoyun uzandığımız o gün, üzümüm için İspanya'da kurduğum şatolar birden yıkılıvermişti. Yıkılan şatoların altında ezilmedim. Çünkü, hep bahçelerinde dolaşmış, çayırlarında çimenlerinde gezinmiş, ama o imgesel şatonun içine hiç girmemiştim. Bu çok bilgiç küçük kadından uzaklaşmamın benim için mutluluk olduğunu sonradan anlayabilmiştim.

– Bil bakalım, ben kimim? diye sorusunu yineledi.

Yooo... bu Üzümüm'ün sesi olamazdı. Kimindi bu ses?

Tanımadığımı söylesem, küsüp kaçar gider diye korkuyordum.

– Lütfen bir daha sorar mısın?

– Ben kimim?

Kesin tanımıştım. Niçin bunca zaman yanılmış, hep başkalarının sesi sanmıştım Mürdüm'ün sesini... Ona

niçin Mürdüm dediğimi bilemiyorum, içimden öyle demek gelmişti. Bana "Keşki kırk yaş genç olsaydınız..." diyen kadındı. Onun için herşeyi yapabilirdim ama ancak yapabileceklerimi... Kırk yaş gençleşmek elimde değildi. Belki on yıl sonra bu isteğinden vazgeçmiş olacaktı ama, o zaman da güneş batmış olacağından kapkaranlık çölde mavi kumları göremeyecekti.

– Hadi ama artık!.. Söyle, ben kimim?

Bu buyurgan sesi hemen tanıdım. Hep komut verircesine konuşan Zehirli Kaktüs'tü bu. Göğsünün dikenleri sırtıma batmasın diye öne eğildim. Ellerinden kurtulmak, ayağa kalkmak için yekinince,

– Kim olduğumu söylemeden bırakmam! diyen çıplak kadın üstüme abandı.

Bu, sesinden bile yorulduğum o esmer güzeli Kara Kasırgam'dı. Öyle devingendi ki, ben oturduğum yerde ona bakarken yorulurdum. Bir saatte konuşulabilecek sözü onbeş dakikaya, bir günde yapılabilecek bir işi de bir saate sıkıştırmaya çalıştığından kasırga gibi eserdi. Onunla yaşanan üç gün, üç ay demekti.

Her konuştukça, elleriyle gözlerimi kapayıp "Ben kimim, bil bakalım..." diyen kadının sesi değişiyor, başka bir kadın sesi oluyordu.

İşte bu, sesiyle kösnül kışkırtıcılık uyandıran Çıtım'ın buğulu sesi... İşte bu, en umarsız, en dayanaksız kaldığım zamanlarda telefon edip sesine tutunmak istediğim, ama her sesini duyuşumda da uçurumun daha derinlerine beni düşüren bir zamanlarımın Tanrıça'sı... İşte o hep gülen Sırbişim'in sesi... Yitik mutluluğum Kraliçem'in, acısını bir çekirdek gibi gizleyip gülümseyişiyle örten sesi... Ah o Gülçekim'in sesi... İlişkimizin gelişmesinden duyduğu korku, sesinin titreşimlerinden belli olurdu.

– Bil bakalım, ben kimim!

Hemen tanıdım bu sesi... Ben ne zaman ona telefon etsem, hemen sesimi tanır, önce bir "ah" dedikten sonra adımı söylerdi. Adımdan önce o "ah" demesine bayılırdım. Ben o üç ayrı güzeli kendinde birleştirmiş olan kadına yaşadıkça âşık kalacaktım. Çünkü onunla birleşmemiz olanaksızdı ve bu olanaksızlık yüzünden aşkımız hep süreceği için mutlu görünüyordu. O muydu? Adımı söyletebilirsem ve adımı söylemeden önce "ah" derse elbet oydu. Onunla bu masmavi çölde... Evet, adımı söyledi, ama önce "ah" demeden...

Kimdi öyleyse? Hah, bu kez tanıdım. "Olur" derken "L"yi incelterek söylerdi. Buyüzden onun "olur" deyişine bayılırdım. Ne yapıp da "olur" dedirterek onun olup olmadığını anlayayım?

– Kim olduğunu bilirsem, gözlerimi açacaksın, olur mu?

– Olur!

Ah, bu "olur" onun oluru değil, ama bu tek sözcükten bile onun kim olduğunu tanıdım. Biraz daha konuşturunca hiç kuşkum kalmadı. Yurtdışında biyerde iki gün birlikte kalmak felaketine uğradığım o güzel yüzlü, ama çok çirkin sesli kadın... Sesi öyle çirkindi ve öyle de çok konuşuyordu ki, o konuşurken kulaklarımdan kusacak gibi oluyordum. Öyle güzeldi ki yüzü, ama sesi yüzünü, yüzü de sesini yalanlıyordu. En iyisi bu kadını tanıdığımı söylememeliyim. Bu güzel kadının çirkin sesi, mavi çölün bütün güzelliğini bozacaktı.

– Hayır, sizi tanıyamadım...

– Nasıl olur... Tanıyacaksınız?

Müthiş bişey... O bar kızı bu. Tastamam kırkyedi yıl önce... Bilinçaltımın hangi kıvrımı arasına sıkışıp kalmış

bu ses! Belki şimdiye dek o sesin sahibi ölmüştür. Ama sesi, en gizli biyerimde yaşamış işte. Bunca yıl hiç anımsamamıştım bu sesi. Kalın, dolgun, kılçıklı bir sesti, ama güzeldi, özgündü. Onun sesi, bende kösnülsü duygular uyandırırdı. Öyle bir sesi vardı ki, o konuşurken, bana sanki soyunup çırılçıplak kalıyormuş gibi geliyordu. Üstelik ben bu bar kızını kırkyedi yıl önce ya bir ya iki kez konuşurken dinlemiştim. Nasıl olmuştu da beni bu mavi çölde, böyle çırılçıplakken bulmuştu.

Biraz daha konuşturdum. Konuştu. Hayır, o bar kızı da değildi.

Kimdi gözlerimi kapayıp "Ben kimim?" diye soran kadın? Beni bu günbatımı zamanında bu çöl yalnızlığımda nasıl bulmuştu? Onun sesinde, bir zamanlar sevdiğim bütün kadınların sesleri vardı. İçlerinden hangisi olduğunu anlayamayacaktım. En iyisi, gözlerimi kapayan ellerini tutup ayağa kalkarak onu tanımamdı. Elimi attım. İki elini de tuttum.

*

Umutsuz hastayı bekleyen özel hemşire coşkuyla odadan çıktı. Koridordan seğirtip salona daldı. Hastanın yakınları, büyük bir yas sessizliği içinde salonda oturmuş, bekliyorlardı. Neyi? Yaşlı hastanın ölümünü...

Salonun kapısını hızla açıp giren genç hemşire, ordakilerin taş kesilmiş acılı suskunluğuyla karşılaşınca önce ne söyleyeceğini bilemeyip kapı ağzında durdu. İki elini sol göğsünün üzerinde birleştirdi.

Salondakiler, hemşirenin bu duruşundan, çoktan umut kesilmiş olan hastanın ölmüş olduğunu anladılar.

Yaşlı bir kadın dudakları titreyerek sordu:

– Son nefesini verdi mi?

Gözleri gülen hemşire,

– Yok, yok... diye bağırdı, gözünüz aydın... Kurtuldu... İlk kez şimdi kımıldadı. Tülbentle alnındaki terlerini siliyordum. Ellerimi yakaladı, tuttu iki eliyle... Hatta... Hemşire susmuştu. Meraklı bakışların sorularını yanıtlamak zorunda kaldı. Hatta... beni kendine çekti... Sonra... Yine sustu. Başı önündeydi hemşirenin. Öptü... diye fısıldadı hemşire.

Salondakiler kalktılar. Hemşire önde, onlar arkada, hastanın odasına girdiler. Yaşlı hasta uyuyordu. Yüzünde belli belirsiz bir gülümseme vardı.

Ses çıkarmamak için ayaklarının ucuna basarak dışarı çıktılar. Hemşire, hastanın yanında kalmıştı.

Gün batıyordu. Hemşire perdeleri örtüp lambalardan birini yaktı. Karyolasının yanındaki koltuğa oturdu ve hastanın kendi yanındaki kolunu ovuşturmaya başladı. Yaşlı hasta gözlerini açtı,

– Ama nasıl da tanıdım sesinden... dedi.

Hemşire bişey anlamadı ama yine de sevindi.

Aksaray, 21 Ağustos 1989

Ölüm Meleğim

Bir uluslararası bilimsel örgütün sorumlularından biriyim. Sorumum oranında elbet yetkim de var. Sorum ve yetki... Bunlar ne büyük özveriler karşılığında elde edilebiliyor. Şimdi ellidört yaşımdayken düşünüyorum da, bu sorum ve yetkinin sahibi olmak için, yaşamımda ne çok şeyler yitirdiğimi anlıyorum. Altı yıl önce eşimden ayrıldığım, daha doğrusu eşim benden ayrıldığı zaman, bu ayrılışın, bugün sahibi olduğum sorum ve yetkiyi elde etmek için olduğunu ayrımsayamamıştım. Karım kırgınlıkla "Benimle mi evlisin, işinle mi?" diye sık sık sorardı. Haklıydı. Çalışmaktan karımla ilgilenmeye zaman bulamazdım. Çalışmak, hep çalışmak ve durmadan artan bir ivmeyle çalışmak... Karşılığında da gittikçe artan sorumlar yükümlenmek ve yetkilere sahip olmak.

Herhangibir bakanlığın bir genel müdürlüğünün çaycısı işi bıraksa, o bakanlığın bütün işlerinin duracağını sanır. Salt çaycılara özgü değil bu duygu. Az yada çok, hepimiz böyleyiz. Bir büyük şirketin kapıcısı, bir holding başkanının odacısı, bir büyük devlet dairesinin en küçük memuru, bunlar işi bırakırlarsa, çalıştıkları yerin bütün işleri aksayacak, hatta duracaktır; böyle sanırlar.

Bakın, bu koca fabrikayı görüyorsunuz ya, işte bu fabrika benim yüzümden işliyor. Ben işten ayrılsam da, telefon santralcisi olarak yerime kimi alsalar, inanın, fabrikada işler durur.

Bakın, burası koca bir bakanlık değil mi, ben ayrılsam burdan, inanın bakanlığın bütün işleri durur. Övünmek gibi olmasın ama, burda işler benim sayemde yürüyor.

Hiçkimse benim yaptığım bu evrak kalemindeki kayıt memurluğunu benim gibi yapamaz.

Salt küçük memurlar, işçiler, işgörenler değil, bakanlar, başbakanlar, devlet başkanları bile böyle düşünür. Bulundukları yerden bir çekilseler, ülke batacaktır.

İnsanın kendisini böyle aldatmasında bir güzellik de yok mu? İşini sevmek, işine özenmek, bağlanmak, işini başkalarından daha iyi yaptığına kendini inandırmak ve bunun için de daha çok, daha daha çok çalışmak...

Benim durumum büsbütün başka. Sorumlularından biri olduğum bu uluslararası örgütten ayrılırsam, bu örgütün batmayacağını biliyorum; olsa olsa sarsılır ne de olsa... Yoksa içimin içinden gizli gizli, benden sonra bu örgütün batmasını yada sarsılmasını ve böylece benim değerimin anlaşılmasını mi istiyorum? Böyleyse, bu haince ama insancıl bencilliğimi kendime bile itiraf etmem zor.

Bütün bunları bilerek olmasa da sezinleyerek, sorumumun ve yetkimin daha da artması, yani işlerin bensiz yürüyememesi için, hergün bir önceki günden daha çok çalışıyorken, yine de yarınlara kalan işlerin gittikçe birikmesi beni korkutuyor. Yetiştiremediğim için biriken işlerimin ağırlığı altında eziliyorum. Evet, yetiştiremediğim ve hiçbir zaman da yetiştiremeyeceğimi bildiğim işler... Durup durup o işleri çıkaran da benim. Beni, kimse buna zorlamıyor. Sorumlarımı, dolayısıyla yetkilerimi artırmak için artan bir ivmeyle çalıştığımın bilincinde olmayabilirim. Belki de içgüdüsel, hayvanca bir itki bu, belki de bir hastalık... Kendine iş yaratma hastalığı, çalışmak için çalışmak, çalışmadan duramamak hastalığı... Düşünüyorum, beni tabut gibi daracık kurşundan bir karanlık kalıp içine çırılçıplak kapasalar, orda bile çalışmakla yetiştirilemeyecek kertede çok ve hep yarınlara kala

kala biriken işler bulurum kendime; bunu yapamazsam ölürüm.

Hayır, hayır, yetiştiremeyeceğim. Bu işlere yetişemiyorum; sanki yetişememek için kendime işler uyduruyorum. Hergün yarına daha çok iş kalıyor. Bunca çabam, koşup koşuşturmam boşuna.

Durmadan yarınlara kala kala biriken bu işler, benim borçlarım. Bu işleri yapıp bitirerek borçlarımdan kurtulmam gerekiyor.

Dünyada en kötü şey, insanın borçlarından kurtulamaması. Borçlu kalarak öleceğimi bilmek, beni çok tedirgin ediyor. Öldükten sonra, borçlu kaldığımı bilemeyeceğim ama, bunu sağlığımda, şimdiden biliyorum ya...

Biriken işleri bir ayak önce bitireyim diye, bir önceki günden daha çok çalışmam yüzünden kendimi mekanikleşmiş gibi duyumsamaya başladım. Ben, insan biçimini almış bir makineyim yada makineleşmiş bir insan... Düğmesine basılınca çalışmaya başlayan bir makine. Ama büsbütün de makine yada bir robot değil. Çünkü makineler, robotlar, kendi kendilerini çalıştıramazlar. Oysa ben, kendi düğmeme kendim basarak kendimi çalıştırıyorum. Sonra da ayar düğmemi çevirerek kendimi daha hızlı çalıştırıyorum. Yine de hızım bana yetmiyor. Ayar düğmemi daha da döndürüyorum. Daha, daha, daha hızlı...

Giderek öyle hızlı çalışıyor ki makinem (yani ben kendim o makineyim), merdanelerin, dişlilerin, millerin, volanların, kasnakların devinisinden sarsıla sarsıla yerdeki betona bağlı cıvatalarından kopup uçacak gibi oluyor.

Burada birikmiş bunca işim varken, Chulia'daki uluslararası toplantıya katılma önerisini reddetmeliydim. Ama ben, verilen işi reddedemem; yeter ki iş olsun bana... Belki de, bunca çalışıyorken yetiştiremediğim işlerin çok-

luğundan yakınmak, beni gizli bir doyuma ulaştırıyor. İnsan, ençok bilindiğini sandığı kendisini bilmiyor ki... Chulia'daki toplantı öyle önemliydi ki, burda birikmiş işlerimi yüzüstü bırakıp Chulia'ya gittim. O kente ilk gidişimdi. Güzel kent olarak bilinen Chulia'nın en güzel mevsimiydi. Oraya salt iş, salt çalışmak için mi gidiyordum? Açıkça söylemem gerekirse, gerçeği kendi kendimden bile saklayarak, Chulia'da bir iki gün dinlenmeyi düşünüyordum. Beş gün sürecek toplantı izlencesinin son iki günü geziye ve dinlenceye ayrılmıştı.

Uçağın geliş saati nedeniyle, toplantının yapılacağı Chulia'nın o lüks oteline geceleyin varmış, kenti görememiştim. Toplantının üçüncü günü akşamı, örgütümüzün merkezinden bir telgraf aldım. Mortova'daki başka bir toplantıya hemen katılmam bildiriliyordu. Bin kilometreden uzak bir güzel kente ilk kez gelip de, üç gün otelden çıkmadan çalışıp, sonra geldiğim gibi yine bir geceleyin o kentten ayrılmak ne saçmalık... Ama önemli olan iş...

İş, iş, iş... Çalış, çalış, çalış... Ordan oraya koşup koşuşturup duruyorum. Bir kaçıp kovalamacayla geçiyor günlerim. Kimden kaçıp, kimi kovalıyorum? Kendime yakalanmamak için kendimden kaçıyor ve kendimi yakalamak için kendimi kovalıyorum. Cep defterlerim, not defterlerim, ajandam, yapacağım, yapmam gereken işlerle, gitmem gereken yerlerle ve tarihlerle dolu: Pazartesi saat 10,30'da yönetim kurulu toplantısı, saat 16'da panel, saat 20'de (.....) onuruna yemek, gece evde konferansı hazırlayacağım. Salı, saat 8 uçağıyla... Saat 18'de konferans, saat 20'de toplantı... Çağrı... seminer... saat... tarih... yazılacak... sergi... uluslararası... tartışma... yazanak...

Bu böyle sürüp gidiyor. Öyle bir devini ki, kendimi tutup durdurmak olanağım yok; makinem betona bağlı

olduğu cıvatalardan sökülecek. Mortova'ya kalkacak uçağa yetişebilmek için Chulia Toplantısındaki çalışmaları içeren belgeleri, dosyaları zar zor topladım. Ucu ucuna yetiştim uçağa.

Toplantının öğleden önceki ilk bölümüne çok yorgun ve uykusuz olarak katıldım. Ancak ertesi günü kendimi toparlayabilecektim. Konuşmaları, tartışmaları izleyemiyordum, dikkatim dağılıyordu. Kürsüdeki mikrofondan bir delege, başkanlık kuruluna seçilenlerin adlarını okuyordu. Okunanlar arasında kendi adımı da duydum. Sahneye çıkıp başkanlık kurulunda yerimi almam gerekiyordu. Ayağa kalktım. Sahneye yürüyeceğime, ters yöne yürüdüm. Niçin böyle yaptığımı bilemiyorum. Toplantı salonundan çıktım. Asansörle aşağı indim. Görkemli yapının dış kapısı önünde durup, dışardaki canlılığı, kaynaşan yaşamı seyrettim bisüre. İnsanlar gidip geliyor, arabalar geçiyor.

Dışarı çıkmak üzereydim ki, adımın anons edildiğini duydum. Toplantı salonunda bulamadıkları için beni çağırıyor olmalıydılar. Başkanlık Kurulunda bulunacak, konuşacak gücüm yoktu. Yine de otelin haberleşme bölümüne gidip, niçin adımı anons ettiklerini sordum.

Haberleşmedeki işgören bir ivedi mesajım olduğunu söyleyerek mesaj yazılı kâğıdı uzattı. Mesajı okudum:

"Görüşmemiz gerekiyor, ama sizi bulamıyorum. Bulunacağınız yeri öğrenip ben oraya gelene dek, siz ordan ayrılmış oluyorsunuz. Sizi çoktanberi izliyorum, ama biyerde durmuyorsunuz, öyle devingensiniz ki, size yetişemiyorum. Chulia'ya gelmenizden önce de sizi evinizde aramıştım. Bulamadım. Daha iki gün Mortova'da olacağınıza göre, yarın akşam sizinle görüşmeye geleceğim. Yarın akşam görüşmemiz dileğiyle."

Buna benzer bir mesajı, Chulia'ya gelmeden önce de almıştım. İkisinde de imza bir: *"Ölüm Meleğiniz"*.

Önceki mesajı aldığımda, delinin biri deyip geçmiştim. Ama Mortova'da? Bin kilometreden uzak biyerde, yine aynı mesaj? Beni izleyen birisi, ama kim? Benimle ne alışverişi olabilir? İşimden ve çalışmalarımdan başka hiçbişeyle ilgilenmem ki... Üçbuçuk saatlik uçak yolculuğu boyunca, Mortova'daki kurultaya sunacağım bildirinin tasarısı üzerinde çalışmıştım. Ama bu "Ölüm Meleğim" öylesine kafama takılmıştı ki, bitürlü kendimi işime veremiyordum. Ölüm Meleğim her kim ise, yarın akşam Mortova'daki otele geldiğinde yine beni bulamayacak.

Ölüm Meleğim'i unutmaya çalışıyordum.

Otelden çıktım. Kendimi insan seline bıraktım, gelişigüzel sürüklenmeye başladım.

Niçin toplantıdan kaçtığımı, niçin bu kalabalığa karıştığımı bilmiyordum; tıpkı okul kaçkını çocuğun, niçin okuldan kaçtığını bilmemesi gibi... Tam öyle de değil. Makine öyle hızlı, daha daha hızlı çalışmıştı ki, işte sonunda sarsıntıdan cıvatalarını gevşetip, bağlarından kurtulmuş, uçmuştu. Biyere çarpıp düşecekti elbet...

Benim toplantı salonunda bulunmadığımı anladıklarında ne olacak? Arayacaklar, bulamayacaklar. Hastalandım mı, kaçırıldım mı, küsüp çekildim mi, protesto mu ettim? Merak edecekler. Ama bunları düşünmemeliyim. Dönüşümde nerde olduğumu soranlara vereceğim yanıtı da düşünmemeliyim. En doğrusu bu kaçamak günümün gönlümce tadını çıkarmak.

Sokaklarda yürüdüm kalabalık arasında. Parklarda oturdum. Alanlarda yonutları seyrettim. Mortova'nın sokaklarında kayboldum. Değişik içkievlerinde, tanımadığım insanlar arasında içtim. Yürürken belli etmemeye çalışsam da sarhoştum. Sabaha yakın bir saat olmalıydı. Bir taksiye binip sürücüye otelin adresini verdim.

Resepsiyondaki işgören odamın anahtarını verirken,
– Bir mesajınız var, dedi, bir kâğıdı uzattı.

Yazısını okumadan kâğıdı avucumda buruşturdum. Asansörle çıktım. Bir sarhoşun, anahtarı kilit deliğine sokması ne zor... Ayakkabılarımı çıkarmadan kendimi yatağa attım, sırtüstü uzandım. Oh, ne güzel bir gün yaşamıştım; çalışmadan, işsiz, izlencesiz, kaygısız...

Soyundum. Musluk suyunu ılıtıp banyo küvetine uzandım.

Yatağa girdiğimde öyle erinçliydim ki, o günkü kaçamak için kendi kendime teşekkür ettim. Uyku iyice bastırmıştı. Bütün gün boyu uyuyabilirdim. Gece lambasını söndürmek için düğmeye elimi uzatırken, resepsiyondaki görevlinin verdiği, avucumda buruşturduğum kâğıdı gördüm. Kâğıdı okudum:

"Niçin bulunmanız gereken yerde ve zamanda bulunmuyorsunuz? Günlerdenberi sizi izliyorum, ama bitürlü bulamıyorum. Nerde bulunabileceğinizi öğrenip oraya geldiğimde, siz ordan ayrılmış oluyorsunuz. Size yetişemiyorum.(.....) deki toplantıda olduğunuzu öğrenmiştim. Benim gelişimden az önce buraya gelmişsiniz. Sizinle kovalamaca oynuyoruz. Bu otelde olduğunuzu öğrenip geldim. Bütün gece sizi bekledim. Nasıl olsa buluşacağız. Lütfen beni arkanızdan koşturup durmayın. Çok rica ederim, bulunduğunuz yerden zamanından önce ayrılmayın.

En yakın zamanda görüşmek umuduyla
Ölüm Meleğiniz"

Sinirlerim bozuldu. Ölüm Meleğim, yani Azrail... Bu otelde kalacağımı hiçkimseye söylememiştim ki... Ne çirkin bir şaka bu, ne pis, ne tatsız şaka... Şaka da olsa uykum kaçtı. Ben de ölümden korkan bütün ölümlüler gibi sık sık "Ben ölümden korkmam" der dururum.

"Ölümden korkmam" diye yineleyip durmamız, ölümden ne çok korktuğumuzu göstermiyor mu?

Akşama doğru uyandığımda o buruşuk kâğıdı görmesem olayı anımsamayacaktım bile. Kâğıdı sepete attım.

Mortova'dan döneli bir hafta olmuş olmamıştı ki, bir gece evimde çalışırken –zaman geceyarısını epiy geçmişti– telefon çaldı. Bir kadın sesi.

Benim için bir insanın sesi, o insanı sevip sevmememin ölçütüdür. Telefondaki kadın sesi yumuşacıktı; öyle yumuşacıktı ki, o yumuşaklığı dudaklarımda duyumsamak, parmaklarımla okşamak isteği duydum.

Adımı söyledi.

– Evet, benim... dedim.

– Geçen salı akşamı Sanatçılar Birliğinde olmayacak mıydınız?

– Evet, oradaydım.

– Ama ben gelinceye dek ordan ayrılmışsınız.

– Çünkü bir başka toplantım vardı, oraya gittim.

– Biliyorum, arkanızdan ben de oraya geldim. Yine gitmişsiniz. Bir gün sonra semineriniz vardı. Geldim. Siz yine ben gelmeden önce ayrılmışsınız.

– Çünkü... dedim ve durdum. Kimdi bu kadın? Üstelik her nereye gitmişsem, her ne yapmışsam, hepsini de biliyor. Bağışlayın Hanımefendi, kiminle konuşuyorum?

– Ölüm Meleğiniz!

Bisüre donup kaldım. Sesi o denli güzel, yumuşak olmasaydı, telefonu hemen kapatırdım. Ama sesi öyle güzeldi ki...

– Rica ederim, lütfen böyle şakalar yapmayın!..

– Çok ciddiyim. Gidip ayrıldığınız heryere ya haber, ya not bırakıyorum. Size bildirmiyorlar mı?

– Öyle güzel sesiniz var ki...

– Benim sesim, sizin duymak istediğiniz ses...

Telefonda konuşanın gerçekten Azrail olamayacağını bile bile yine korkmuştum. Kaldı ki ben, ne Azrail'e ne başka mavallara filan inanan insan da değilim.

– Şimdi evinize geliyorum. Lütfen ayrılmayın, bekleyin beni...

Telefonu kapadı.

Ne yapacağımı bilemiyordum. Ne olursa olsun, kendimi dışarı atmalıydım. Çarçabuk giyindim. Dairemden çıktım. Asansörün düğmesine bastım. Zemin kattan gelen asansörün sesini duyuyordum. Bulunduğum dördüncü katta duran asansörün kapısını açtım. İçerde bir kadın vardı. Beni suçlarcasına,

– Bakın, yine gidiyorsunuz... dedi.

Asansörden çıktı. Suçüstü yakalanmıştım. Ne söyleyeceğimi bilemedim. Dairemin kapısına yürüdü. Demek, hangi dairede oturduğumu da biliyordu. Kapıyı açtım. Kendi evindeymişçesine rahattı. Elektrik düğmesini çevirdi. Mantosunu çıkarıp askıya astı. Sanki ev sahibi ben değildim de oydu.

– Salonda mı oturalım, çalışma odanızda mı? diye sordu.

– Nasıl isterseniz... dedim.

Çalışma odama geçti. Oturduk.

Olağanüstü güzel bir kadın. Yirmibeşle otuz yaş arasında görünüyor.

– Bağışlayın, dedim, daha önce tanışıyor muyduk?

Güldü.

– Daha önce tanışmış olsaydık, şimdi siz yaşayamazdınız ki...

– Gerçekten siz kimsiniz?

– Söyledim ya size; Ölüm Meleğiniz, yani Azraililiniz...

Sözde gülümsemeye çalışarak,

– Bu ne güzel bir Azrail böyle! dedim.

– Elinde tırpanla bir iskelet mi bekliyordunuz?

Sorusuna, konuyu değiştirmek için,

– Ne içersiniz? sorusuyla yanıt verdim.

– Daha zamanınız var nasıl olsa, bişeyler içebiliriz. Siz ne içmek istiyorsanız, bana da ondan verin lütfen.

Ne diyor bu kadın? Daha zamanım varmış!

Gecenin o saatinde masaya bir şişe rakı, iki kadeh, bardak ve çerez getirdim. İlk kadehlerimizi içerken, şakaya vurarak,

– Demek, canımı almaya geldiniz! dedim.

– Azrail can almaz, Azrail'e can verilir... dedi.

– Sizin kadar güzel bir Azrail'e seve seve canımı veririm... dedim.

– Sizden de bunu beklerim... dedi.

Bu güzel genç kadın, gerçekten de Azrail olabilir mi diye içimde bir işkil vardı, ama belli etmemeye çalışıyordum.

– Azrail'in kadın olduğunu hiç bilmiyordum. Oysa siz genç ve çok güzel bir kadınsınız.

– Siz Azrail'i erkek mi sanıyordunuz?

– Ne erkek, ne kadın... Cinsiyetsiz...

– Erkek olanlarımız da var. Kadınların Azrail'i erkek olur, erkeklerinki de kadın...

Rakılarımızı içiyorduk. Yavaş yavaş korkum dağılıyor, Azrail'ime ısınmaya başlıyordum.

– Her an binlerce, onbinlerce insan ölüyor. Bunca insanın canını almaya nasıl yetişiyorsunuz?

Bu sözümle sözde alay etmek istiyordum. Gülerek,

– Her insanın Azrail'i ayrı, dedi.

– Demek, siz benim özel Azrail'imsiniz.

– Evet... Bıraktığım mesajlarımda da "Ölüm Meleğiniz" diye yazıyordum ya... Benim görevim, salt sizin canınızı almak. Herkesin Azrail'i, o insanın düşlemlerinde yaşattığı, imgeleminde yarattığı kişidir. Örneğin, seksen yaşındaki hastalıklı bir kadının Azrail'i, yirmi yaşında güçlü bir delikanlı olabilir; o yaşlı kadın ancak böyle bir delikanlıya canını verebilir.

– Bakın, bu doğru... Ben de sizin gibi...

Sözümü kesip,

– İşte ben oyum!.. Sesim de, yüzüm de, yaşım da, davranışlarım da, herşeyimle hep sizin özlediğiniz gibi...

Bir ürperme geçti içimden. Söyledikleri doğruydu. Bütün yaşamım boyunca düşlemlediğim o güzel kadına kavuşmuştum, ama o da Ölüm Meleğim olduğunu söylüyordu.

– Siz hep aynı yaşta mısınız, hep böyle güzel mi kalırsınız?

– Yooo... Sizin imgelerinize göre değişiyorum ben de... Örneğin otuz yaşınızda ölecek olsaydınız, o yaşınızda tasarladığınız bir özlem olacaktım. Yaşayabilseydiniz yetmiş yaşınıza dek, başka bir kadın olurdum, belki şimdi olduğumdan da genç... Eski sevgililerinizi bir düşünsenize... Parmağında mavi taşlı yüzüğü olan o küçük öğrenci kızı, o lacivert bereli kız, beresini iyice yana yıkan... Sonra, tozpembe tenine hiçbir yabancılık değmemiş olan onyedi yaşındaki o dünya güzeli kız... Sonra o delişmen küçük kız, barda tanıdığın... Sonra o karşınızda durmadan tırnaklarını yiyerek sizi çıldırtan kadın... Sonra o geyik güzeli bencil, hani başını omzuna dayadığı ve dağınık saçlarının yüzünüzü gıdıkladığı zamanları hiç unutamadığın... Sonra gözleri kuzey grisi o gerçek prenses, o dünyanın en ince-

likli kadını... Sonra bitürlü yaşamınızı birleştiremediğiniz sizi gerçekten seven o inci yüzlü kadın... Sonra o "Dünya biyana o biyana" dediğin Balkan güzeli gülümseyiş... Sonra o fıkır fıkır, o oynak, o kurnaz, o çıkarcı Çingene tenli olanı... Sonra kanında orospuluk kıvılcımları çakan o küçümencik kız... Sonra en umarsızlığınızda size her sabah saçlarında güneşi getiren kadın... Sonra...

– Yeter! diye bağırdım.

Bağırdığım için utandığımdan bağışlamasını diledim.

– İşte, dedi, saydıklarımın ve daha sayamadıklarımın hepsi bendim. O zamanlar, beni öyle görmek istiyordunuz, ben de öyle görünmüştüm. Şimdi de görmek istediğiniz gibiyim. Tam düşlemlediğiniz kadınım.

Bütün geçmişimi bildiğine göre, Ölüm Meleğim olduğuna da inanmam mı gerekiyordu?

Öyle de çekici ki... Elini, iki elimin arasına aldım. Okşadım. Öptüm. Karşı koymadı. Bana daha da sokuldu. Uysaldı.

– Evet, meleksin, ama Ölüm Meleği değil... Benim canımı alacağına inanamıyorum.

– Söyledim ya, ben almayacağım canını, sen kendin vereceksin.

Sarıldım. O da sarıldı. Oturduğu koltuktan kaldırdım. Divana uzandık.

Sanki başkaları varmış da, duymalarını istemiyormuş gibi, dudaklarını kulağıma sürterek,

– Beni istiyor musun? diye fısıldadı,

– Elbette... Hem de nasıl!

– Öyleyse bu sonun olacak!

– Olsun!.. diye inledim.

"Olsun" dediğim zaman, gerçekten sonumun olacağına inanmıyordum ama, yine de içimde bir korku yok değildi.

– Nasıl alacaksın canımı, yani nasıl can vereceğim sana?

– Sevişerek... İşte böyle... Sevişmemizin doruğuna geldiğin, hazzın o en yücesindeyken, kollarımın arasında son soluğunu vereceksin.

İşte dilemma!.. Seçeneksiz ikilem. Ya ölümü göze alarak en büyük mutluluğu tatmak, ya tatsız bir yaşamı sürdürmek...

Korkuyla ellerimi çektim çıplaklığından. O daha sıkı sarılıp beni kendine çekti.

Ah... Ölümün bu denli güzel olabileceğini... Ama nasıl... Anlatılamaz ki... Sus... Öyle bir... Çok... Evet...

– Pardon... diye bir ses duydum.

Yanımdaki koltukta oturan delegeydi.

Büyük konferans salonundaydım. Dalmış mıydım, uyumuş muydum? Öyle yorgun, öyle bitkindim ki...

Oturumun başkanı, mikrofondan seslenerek, bildirimi sunmam için beni çağırıyordu. Yavaş yavaş yürüyerek kürsüye çıktım. Dosyayı önüme açtım. Gözlüğümü taktım. Dün, bütün gece uyumadan çalışarak son biçimini verdiğim bildirimi okumaya başladım.

Öğleden sonraki oturumda büyük tartışmalar olacağını biliyorum. Buna hazırlıklı olmalıyım.

Makinem, cıvatalarından kurtulup uçamamıştı. Makinem çalışıyordu, çalışacaktı, taaa Ölüm Meleğim kendini bana verene, canımı ona teslim edene dek...

İsviçre Fribourg (Eurotel, 310) 18 Mayıs 1989

Kendisine Yaşam Uyduran Kadın

Bu öykümü, şimdi hiçbiri yaşamayan ve dünyada onları anacak kimseleri de bulunmayan Nisuaz kızları Arnavut Perihan, Seksensekiz Sabahat, Nedret, Erkek Sabahat, Model Türkân, Marusia, Erzincanlı Semiha, Mualla, Müjgân ve Fethiye'nin anılarına adıyorum.

Adı Nedret'ti. Gerçekten Nedret miydi? Abanoz Sokağının en lüks genelevi olan 1 NUMARA'nın sermayesi olduğu zaman adını Birsen'e çevirmişti. Çünkü o sıralar Nedret adı modadan düşmüş, Birsen adı moda olmuştu.

Tanıdığımda onsekiz yaşında olduğunu söylemişti bana. Bikaç ay geçince, adı gibi yaşının da yalan olduğunu anlamıştım. Nüfus kâğıdı, kimliği yoktu. Çocukluktan kurtulmak, büyük görünmek için yaşını büyük söylediği beliydi. Ençok onbeş, onaltı yaşında olabilirdi. İncecik ve ufak tefekti. Vücudu gelişmiş değildi, ama yine de onda dişisel bir çekicilik vardı.

O zamanlar İstiklal Caddesinde sabaha dek açık çayevleri vardı. Bunlardan birine sık giderdim. O çayevinde özgür kızlar vardı, vücutlarını kendi sermayeleri olarak kullanırlardı. Müşterileri erkeklerle hemen orda pazarlık ederler, uyuşurlarsa erkekle birlikte çayevinden çıkıp giderlerdi. Buna "uçuşa gitmek" derlerdi. Uçuşa giden kızlar, çoğunlukla yarım yada bir saat, ençok iki saat arasında dönüp yeni kısmetlerini beklerlerdi. İşleri geceyarısından sonra başlardı. Bir gecede üç beş uçuşa gidenler olduğu gibi, hiç uçuşa gidemeyen şanssızlar da olurdu. Hepsi de

tanışımdı. Uçuşa gittikleri müşterileriyle yakınlık kurmazlardı. İlişkilerinin amatör ve profesyonel yanlarını birbirlerinden ayırmışlardı.

Bir gece orada, daha önce görmediğim bir küçük kız gördüm, daha ortaokul öğrencisi yaşında. Güzeldi. Koyu sarı saçları darmadağındı; ama özellikle dağıtılmış değil, taranmamaktan, belki de yıkanmamaktandı... Ökçeleri aşınmış düz ve topuksuz ayakkabıları onu daha da çocuklaştırıyordu. Sonraki geceler de onu orda görüyordum. Hep aynı kızın yanında otururdu. Yanında oturduğu kız uçuşa gidince, başka bir kızın yanında, onun uçuştan dönüşünü beklerdi. Uçuşa gittiğini hiç görmüyordum.

Ahlak zabıtası ekibi, daha çok geceyarılarından sonra bu sabahçı çayevlerini basıyordu. Sivil giyimli ahlak zabıtası polislerinden üçü beşi birden çayevine dalardı. Kızlar, bunları görünce korku çığlıkları atarak o yana bu yana kaçışırlardı. Polislerden biri kapıyı tutmuş olduğu için kurtuluşları yoktu. Ahlak zabıtası polisleri kızları birer ikişer yakalayıp sürükleyerek, ite kaka, kapıda bekleyen otobüse tıkarlardı. Bu özgür kızların ahlak zabıtasına karşı direnmeleri, genel kadın olarak fişlenmemeleri içindi. Fişlenen kızlar, belgeli genel kadın oluyorlardı. Sonları, genelevlerde sermaye olmaktı. Ahlak zabıtasının pençesinden kurtulmak için kızlardan kimisi, erkeklerin masalarına kayıp, o erkeklerin kendilerini korumalarını isterlerdi. Bunları, ahlak zabıtası ötedenberi tanıyorsa ve kimisi daha önce fişlenmişse, bir erkeğin masasına geçse bile böylelerinin kurtuluşu yoktu. Doğrusu, böyle zamanlarda erkekler de onlara sahip çıkmak istemezlerdi.

İçkili olduğum bir geceyarısından sonra yine o çayevindeydim. Dağınık saçlı, üstü başı dökülen o küçük kız da orda, o herzamanki kadının yanında oturuyordu.

Çayevi kapısının iki camlı kanadı birden arkaya çarparak hızla açıldı. Bu, ahlak zabıtasının baskını demekti. Kapının iki kanadı açılınca soğuk rüzgârla kar tozları içeri savrulmuştu. Kuş dolu bir kafesin kapısından bir el sokulunca kuşlar nasıl çırpınarak kendilerini kafesin tellerine çarparlarsa, kızlar da çığlık çığlığa kendilerini o yana bu yana attılar.

O küçük kızla oturan kadın birden kızı, yanlarında benim oturduğum masaya itip bir sandalyeye oturttuktan sonra, ahlak zabıtası görevlisine doğru yürüdü. Böylece küçük kızı benim korumam altına bırakmış oluyordu.

Küçük kızın buraya benimle gelmiş olmasına inanılması için garsonu çağırıp pastayla çay ısmarladım.

– İstemem! dedi.

Ondan duyduğum ilk söz buydu.

– İstemiyorsan yeme, ama önünde dursun... dedim.

Servis yapan beyaz Rus kadın kızın önüne bir tabakta pastayla bir porselen fincanda çay koydu.

Ahlak zabıtası ekibi kızları toplayıp götürmüşlerdi. Çayevinde bir sessizlik vardı. Arasıra, bir çay fincanının karıştırıldığı kaşığın çıngırtısı duyuluyordu. Kızların götürülmesinden sonra bisüre böyle sessizlik olurdu.

Ne pasta yedi, ne çay içti. Tehlikenin savuşmuş olmasına güvenerek,

– Ben kalkayım artık... dedi.

Kalması için üstelesem ürkeceğini düşünerek,

– Sen bilirsin... Ama biraz daha otursan iyi olur. Belki dışarda ekipten başkaları vardır... dedim.

Sustu. Ben de, ilgilenmiyormuşum gibi, konuşmadım. Bisüre sonra,

– İstersen seni evine bırakayım... dedim.

"Kendim giderim" diyeceğini beklerken,

– Evim yok ki... dedi.

Nerde kaldığını sordum. Masama bırakan kadının yanında kalıyormuş.

– Şimdi ne yapacaksın? diye sordum.

Bilmem anlamına, dudaklarını büzerek bir omzunu kaldırdı. Çayevinden çıkmamızı önerdim. Olur anlamına başını salladı. Sokağa çıktığımızda, kendiliğinden koluma girdi. Onun bu davranışını, elde edilmeye hazır diye yorumladığım için evime götürmeyi önerdim. Sulu kar yağıyordu. Giysisi kışlık değildi.

– Olur ama seninle yatmam... dedi.

Bu denli açık ve kesin konuşması beni çok şaşırtmıştı. Nedenini sordum. Yanıtlamadı. Belki de hiç deneyimi olmadığını söyledim. Umursamaz biçimde,

– Yoo... dedi, ondan değil.

Caddenin yan sokaklarından birinde eski bir apartmanın ikinci katındaki daracık bir dairenin bir odasında kiracıydım. Dar gelirli bir gençtim, aylığım azdı.

Odama geldik. Onda yabancı bir eve gelmenin tedirginliği yoktu. Belli ki, değişik yerlerde, şunun bunun yanında kalmaya alışıktı. Çay yaptım. İçtik. Onu güldürebilmek için şakalı gevezelikler yaptımsa da yüzü hiç gülmedi.

O gece kendisine değgin ağzından alabildiklerim şunlardı: Adı Nedret. Onsekizini bitirmiş. Bir emekli albayın kızı. Sesi çok güzel olan annesi piyano çalarmış ama, babası piyano çalmasına izin vermiyormuş. Biri kendinden büyük oğlan, biri kendinden küçük kız, iki kardeşi var. Lise son sınıftan ayrılmış.

Elde ettiğim bu bilgiler karşısında, herkesin aklına gelebilecek soru, elbet benim de aklıma gelmişti: Böyle bir toplumsal düzeydeki kız, niçin bu duruma düşmüş

olabilir? Belki de evinden kaçmıştı, hani şu sinema yıldızı olmak düşleriyle evinden kaçan kimi kenar mahalle yada taşra kızları gibi...

Lise sondan ayrıldığını söylüyordu ama konuşmalarından ortaokul düzeyinde bile bilgisi olmadığı anlaşılıyordu. Onsekizini bitirdiğini söylüyor, ama ancak onbeş yaşında görünüyordu.

Dolambaçlı sorulardan sonra kimliğinin de olmadığını, daha da önemlisi üstündekilerden başka giyecek bişeyi de olmadığını öğrendim.

Yakınlaşmak istedim. Soğuk bir sesle,

– Ama ben sana söylcdim... dedi.

Niçin benimle yatmak istemediğini açıkça sordum.

Çok şaşırtıcı bir davranışta bulundu. Yanıma geldi. Yere oturdu. İki dirseğini dizlerime dayayıp başını da dirseklerine koyarak, böylece bisüre yüzüme baktı. "Ne olur..." diye yalvardı. Bu davranışını, salt bu gece için diye yorumladım.

Odamda tek yatağım vardı. Yatağı ona verdim, kendim kanepede yattım. Buna razı olmak istemedi. Alışık olduğunu söyleyerek kanepede yatmak istedi. Üsteleyerek yatağa yatırdım. Çok yorgun olmalıydı ki çabuk uyudu. Benim gözümü uyku tutmuyordu. Sabaha yakın uyumuşum.

Erkenden kalktım, işime gitmem gerekiyordu. Ben tıraş olurken uyandı. Birlikte kahvaltı ederken anababasının ev adresini öğrenmek istedim. Ne yapacağımı sordu. Gerçekten ne yapacaktım? Bu konuda kafamda belirgin bir düşünce yoktu. Ama Nedret'in anababasını tanımak istiyordum. İçimde sevgi, acıma, koruma karışımı bir duygu vardı bu kız için. Çok üsteleyince evinin adresini söyledi. Ben de yazdım. O hâlâ gülerek, adresi ne yapacağımı soruyordu.

İşime gideceğimi, kendisinin isterse benimle, isterse benden sonra, ne zaman isterse evden çıkabileceğini söyledim. Evde kalıp biraz daha dinlenmek istediğini söyledi. Sanıyorum ki, gideceği biyeri yoktu.

Akşam döndüğümde evde değildi. Kapı eşiğinde yerde bulduğum kâğıda, beceriksizce bir yazıyla "Herşey için teşekkür ederim. Nedret" yazılıydı. Bekâr odamı derleyip toplamış, benim dağınıklığımı kendince düzene koymuş, bulaşığı yıkamış, odayı süpürmüş, öyle gitmişti.

O çayevine üst üste bikaç gece gittim, orda geç saatlere dek kaldım, ama Nedret'i göremedim. Daha önceleri Nedret'i yanında gördüğüm kadına sormaya da çekindim. Bu arada, bana verdiği adresi boşu boşuna arayıp durdum. Ne öyle bir sokak, ne o numaralı bir apartman vardı. Karakola, postaneye bile sordum. Fatih'te öyle bir adres yoktu. Tümüyle uydurulmuş bir adres... Kandırılmış olduğum için çok canım sıkılmıştı.

Bir gece yine o çayevinde gördüm, yine o kadının yanındaydı. Üstünde yine o yıpranmış giysi vardı. Ek olarak da mor bir kazak giymişti. Bana uydurma adres verdiği için öyle kızgın ve kırgındım ki, öte yana dönüp görmezden geldim. Yine de bir fırsat olsa da konuşabilsek diye içimden geçiriyordum. Bu fırsatı o yarattı. Yanıma geldi, oturdu. Gönlümü almaya çalışıyordu. Gelişigüzel şeyler konuşuyorduk. Kendisiyle ilgilenmiyormuş gibi davranmaya çalıştım. Uydurma adres verdiğini de yüzlemedim. O gece evime çağırmadım ama, ne zaman isterse evimde kalabileceğini söyledim. Gözleri gülerek o gece kalıp kalamayacağını sordu. Elbet kalabilirdi. Birlikte çıkarken çayevinden, mor kazağının üstüne incecik bir pardösü giydi. Yine sığınırcasına sokularak koluma girdi. Gecenin çok geç saati değildi. Yemek yiyip yemediğini sordum. Ye-

memiş ama aç da değilmiş. Olsun, benim karnım açtı. Yan sokaklardaki küçük meyhanelerden birinde yedik içtik. Ordan çıktığımızda ikimiz de güzel sarhoşlamıştık. Islak ve gece lambalarında parıldayan kaldırım taşları üstünde yeğni yeğni yalpalayarak yürüyorduk. Yine koluma girmiş, bana iyice sokulmuştu. Odama geldik. Sarhoşluğumun da kışkırttığı erkeksi istekle sarılıp öpmek istedim. Onun da istekli olacağını sanmıştım. Oysa kollarımdan sıyrılıp sandalyeye oturdu. Tanıştığı bütün erkekler, yaşlısı genci, hepsi de kendisinden aynı şeyi istiyormuş. Doğrusu o anda, sarhoşluğun da etkisiyle böyle bir kızdan başka ne istenebilir diye düşünmüştüm. Benim başka erkeklerden nasıl bir ayrımım olduğunu sorunca ağlamaya başladı. Anlatılmaz bir acıma duygusuna kapıldım. Elinden tutup kanepeye oturttum. Ben de yanına oturdum. Saçlarını, sırtını okşarken hiçbir kösnülsü duygum kalmamıştı.

Kendi kendisiyle konuşur gibi mırıldanarak geçmişinden bölümler anlatıyordu. Babası çok sert bir albaydı. Ondan çok korkuyordu. Sokağa düşmüş bir kız olduğu için, bundan sonra babası onu hiç bağışlamaz, artık eve almazdı. O da evine dönmek istemiyordu ki... Ama yine de özlemişti evini, ençok da kız kardeşini... Evinden ayrılalı nerdeyse bir yıl olacaktı. O çayevinde birlikte gördüğüm kadının yanında kalıyordu. O kadın Nedret'i koruyor, ona yol yordam gösteriyor, yani kendisini ucuza harcamamasını öğretiyordu. Yaşamının güvencesi için güzelliğini akıllıca kullanmalıydı. Bunun için de sevmemeli, erkeklerin sevgisine inanmamalıydı. Ağabeysini anlatıyordu. Hoyrat, başına buyruk bir oğlandı.

Geçmişini, ailesini, evini öyle ayrıntılarıyla anlatıyordu ki, inanılmayacak gibi değildi. Ne var ki, bana uyduruk adres vermesi güvenimi sarsmıştı. Sonra lise

sondan ayrıldığına, onsekiz yaşında olduğuna inanmak da olanaksızdı.

O sert babası, annesinin piyano çalmasını yasaklamış. Buyüzden annesi, kocasının evde olmadığı zamanlar piyano çalarken ağlarmış. Bir gece yine ağlayarak piyano çalarken babası birden eve gelip de bu durumu görünce, annesini dövmüş, hem de piyanoyu kırmış.

Bu olayın tanığı olmamış Nedret. Bunlar, Nedret doğmadan önce olmuş. Bu olayı, küçük çocukluğundanberi sık sık kavga eden annesiyle babasının tartışmalarından, çevredekilerin söylentilerinden öğrenmişti.

Annesi, evlenmeden önce, daha okuldayken piyano çalmasını biraz öğrenmişti. Evlenince kocasından piyano almasını rica etmişti. Kocası da almıştı. Annesinin piyano dersi alması gerekiyormuş. Babası aşırı kıskanç olduğundan, yaşlı bir erkek piyano öğretmeni tutmuş. Bulundukları yerde – bir taşra ilindeydiler çünkü – kadın piyano öğretmeni yoktu.

Babası, yaşlı piyano öğretmeniyle annesinin seviştiklerinden kuşkulanıyor. Babasına göre, kuşkulanmaktan öte, gerçekten sevişmişler. Annesine göreyse, kesinlikle böyle bişey yok. Babası suçüstü yakaladığını söylüyor. Annesiyse, suçüstü denilen şeyin, piyano çalmakta olan yaşlı öğretmenin önündeki notalara eğilirken, uzun saçlarının öğretmenin dazlak kafasına değmiş olmasıymış. Kadının, saç uçlarının, öğretmenin dazlak kafasına değdiğinden haberi bile yokmuş. Babası bu görünüm karşısında çılgınlaşıp yaşlı öğretmeni, ağzını burnunu kırmacasına dövüyor. Konu komşu gürültüye yetişip adamı elinden zor kurtarıyorlar. Annesini de dövüyor. Annesi o sıra Nedret'e gebeymiş. Kadından kan geliyor. Çocuğunu düşürüyor sanarak hastaneye kaldırıyorlar. Çocuk kurtuluyor.

Nedret,

– Ah, diyor, ne şanssız olduğum daha doğumumdan önce belliymiş. Ne olurdu annem beni düşürseydi; ne olurdu babam daha ben doğmadan kaatilim olsaydı...

Hiçbişey sormuyordum, kendiliğinden anlatıyordu.

Babasının piyanoyu kırıp parçalamamasının yada satmamasının nedeni annesine işkence etmekmiş. Piyano evde duracak, ama annesi hiç piyano çalmayacak; piyano çalmayı annesine yasaklamış.

Nedret iki-üç yaşındayken, annesi bir gece, kocası eve gelmeyecek diye bildiğinden, piyano çalıyormuş ki... Belki de babası, annesine suçüstü yapmak için eve gelmeyeceği yalanını söylemişti. Annesini piyano çalarken yakalayınca, annesini dövüyor, hırsından piyanonun tuşlarını kırıyor. Bununla da yetinmiyor, piyanonun kapağını kilitliyor, hem de vidalara geçirilmiş koca bir asma kilit takarak... Bu nefretin nedeni? Babası, Nedret'in o yaşlı piyano öğretmeninin çocuğu olduğu kuşkusundan kurtulamıyormuş.

O gece yine ayrı yattık. Sabahleyin işime gitmek için evden çıktığımda o daha uyuyordu. Bikaç gün o çayevine gidemedim. Gittiğim geceler de onu göremedim. Lapa lapa kar yağdığı bir gece geç saatte evime geldi. Çekingenlikle,

– İstediğin zaman gel demiştin de... dedi.

Sırılsıklamdı. Kıtık kıtık saçlarındaki karlar odanın sıcağında eriyordu. Tir tir titremekteydi.

Kendi pijamamı verdim. Tuvalete gidip üstündekileri çıkardı, çıplak vücuduna pijamamı giydi.

Her birlikte oluşumuzda ona istek duymam bana çok doğal geliyordu. Ama o, benim ille de öteki erkeklerden başka olmamı istiyordu. Çünkü, beni sevdiğini – bunu ilk kez o gece açıklamıştı – söylüyordu; ben de onu seviyorduysam, ötekiler gibi olmamalıydım. Dilim döndüğünce ben de ona başka türlü dediği sevginin olamayacağını anlatmaya çalışıyordum.

İçkim var mıydı? Elbet vardı. Yemişleri meze yaparak rakı içiyorduk. O gece yine geçmiş günlerini anlattı; kardeşlerini, annesini, babasını... Hatta özlemine dayanamayıp evine telefon ettiğini, telefona annesinin çıktığını, annesinin sesini duyunca ağlamaya başladığını, annesinin sesini ve ağlamasını duymaması için hiçbişey söylemeden telefonu kapadığını anlattı. Gözleri dolmuştu, burnunu sildi.

Evinde geçirdiği bayram günlerini, çocukluğunun pazar gezmelerini anlattı. Öyle ayrıntılı anlatıyordu ki, evlerinin balkonundaki çiçeklere dek... Geniş salon penceresinin iç yanındaki saksıya kendi diktiği mum çiçeği öyle büyümüştü ki, öyle güzel ve gür çiçekler verirdi ki... Kendi yatak odasını, taa bebekliğindenberi sakladığı oyuncakları, doğum günlerinde verilen armağanları anlatıyordu. Geçmişini anlatmaktan büyük beğeni duyuyordu.

Sabaha karşı yatmıştık, yine ayrı ayrı... Yatar yatmaz uyudu. Kalktım, masa lambasını yaktım. Çıkardığı giysilerini, yıpranmış meşin çantasını karıştırdım. Çantasında o denli az para vardı ki, bu parayla bir yemek bile yiyemezdi. Çantasında, eskimiş bir küçük not defteri, defterin içinde de dörde katlanmış bir kâğıt buldum. Kâğıtta, babası albayın adı ve adresi yazılıydı. Yakın bir güzel kentteydi adres. Adresi defterime yazdıktan sonra, herşeyi yerli yerine koydum.

Sabahleyin evden çıkarken, isterse para verebileceğimi söyledim. Gerekmiyor ki, diyerek istemedi. İlerde ödeyebileceğini söylemem boşuna...

Adresin olduğu kentte bir yakın arkadaşım vardı. Ona mektup yazıp emekli albaya değgin toplayabileceği bütün bilgileri bana yazmasını rica ettim. Albayın Nedret adında bir kızı var mıydı?

Arada yine o çayevine gidiyordum geceleri. Nedret'i orda görüyordum. Nedret yavaş yavaş değişmekteydi.

Artık güzel giyiniyordu. Değişik giysiler oluyordu üstünde. Saçı başı derlenip toplanmıştı. Süsleniyordu da... Yaşı, sanki üç dört yıl birden büyümüş görünüyordu. Onun da çayevindeki öbür kızlar gibi uçuşa gitmeye başladığını anladım. Anlatımsız bir acı duydum. Bunu istemeyerek yaptığına inanıyordum, belki de inanmak istiyordum. Beni görmezden gelmeye çalışıyordu; görünce de biriki sözcük söyleyip savuşmaya çalışıyordu. Ben çayevindeyken tedirgin olduğunu, ben oradayken uçuşa gitmekten çekindiğini sezinledim. Bir zaman o çayevine gitmedim, ama Nedret hep aklımdaydı.

Arkadaşımdan, yazdığım mektuba yanıt geldi. Bildirdiğim adreste bir emekli albayla ailesinin oturduğunu doğruluyordu. Emekli albayın yarı serseri bir oğluyla Nedret adında bu yıl liseyi bitirmiş çirkin ve yeteneksiz bir kızı vardı.

Bu yanıt çok şaşırtıcıydı. Albayın, aileyle birlikte yaşayan Nedret adında bir kızı olduğuna göre, benim tanıdığım Nedret aynı albayın kızı olamazdı.

Bu mektubu aldığım günün gecesi çayevine gittim. Nedret daha şıklaşmış, güzelleşmişti. Belki de giyiminden olacak vücudu da olgunlaşmıştı. Niçin evime gelmediğini sordum. Biraz utançlı geleceğini söyledi ve hemen,

– Görüşmek üzere, deyip öbür kızların yanına geçti.

Çok canım sıkıldı. İşte yüzlerce, binlerce o kızlardan biri... Bir daha hiç ilgilenmeme kararıyla çayevinden çıktım.

Aradan bir nice zaman geçti. Bir gece yine geç saatte evime geldi. Yüz vermek istemedim. Ama öyle sarhoştu ki yardım etmek zorunda kaldım. Önce yüzünü yıkamak isteyişini, bana makyajlı görünmek istemiyor diye yorumladım.

– İçkin var mı? diye sordu.

Çok içkili olduğunu söyledimse de öyle üsteledi, öyle yalvardı ki, karşılıklı içmeye başladık. Önceleri hiç konuşmuyordu. Ben de kırgın olduğum için konuşmuyordum. Birden yanıma geldi ve bir kedi gibi sokuldu. Ağlamaya başladı. Okşayıp severek susturmaya çalıştım. O zamana dek kimselere açıklamadığı bir gizini bana anlatacağını, ama bunu nasıl yapacağını bilemediğini söyledi. Bu gizini bana açıklamaya yüreklenmek için bu kerte çok içmiş. Yine nasıl bir yalan uyduracak diye dinledim. Sarhoş olduğundan sözü döndüre dolaştıra anlatıyordu.

Dünyada pekçok insan varmış yaptığı işi sevmeyen. Sevmedikleri işi yapmak zorunda oldukları için de acı çekerlermiş. Sevmediği işi yapmak zorunda olan insanlar içinde dünyada ençok acı çeken kendisiymiş. Buyüzden hiçkimse onun kadar acı çekemezmiş.

Sözünün burasında yine ağlamaya başladı. Ama beni sözlerinin doğruluğuna inandıramamıştı. Kendisini erkeklere kiralamasına gerekçe uyduruyor diye düşündüm.

– O senin sorunun, yaptığın iş beni ilgilendirmiyor ki...

Hiç de doğru söylememiştim. Yaptığı iş beni çok ilgilendiriyordu.

Ağlaya ağlaya anlattı. Erkeklerle yatmaktan, cinsel ilişkiden iğreniyor, tiksiniyormuş. Bugüne dek hiçbir kimseye cinsel istek duymadığı gibi, yaşamını kazanmak için bir erkekle birleşmek zorunda kalınca kendinden de nefret ediyor, salt yattığı erkeğe değil, kendisine de düşman oluyormuş. Dünyada yaptığı işi onun kadar sevmeyen ve buyüzden onun kadar acı çeken bir insan olamazmış. O sevgi istiyormuş, sevgiyi pekçok gereksiniyormuş, ama cinselliği olmayan sevgiyi... Bunları söylerken boynuma sıkı sıkı sarıldı, yüzümü öpmeye başladı. Ben de öptüm. İlk öpüşmemizdi. Gözyaşları yüzümü ıslatmıştı.

Sanki odada birileri varmış da, söylediklerini onların duymasını istemiyormuş gibi kulağıma fısıldadı:

– Şimdi anladın mı seninle neden yatmak istemediğimi; çünkü seni seviyorum.

Anlattığı durumunun bir anormallik, bir ruhsal hastalık olduğunu, bu hastalığın uzmanlarca tedavi edilebileceğini düşünmüştüm. Bu denli kösnülsül çekiciliği, bu denli albenisi olan bir kızın cinsel yaklaşımdan bu kerte tiksinmesini hiç anlamıyordum.

İçmeyi sürdürüyorduk. Gizini bana açıkladığı için rahatlamıştı. Yine ailesini, çocukluğunu anlatmaya başladı, en ayrıntılarına dek... Örneğin evlerinin küçük ama bakımlı bahçesini, bahçelerindeki mermer bilezikli kuyuyu, kuyudan kovayla buz gibi su çekişini, kuyunun mermer bileziğinde kova ipi izinin yer ettiğini, hatmi ağacını...

Öyle sarhoş olmuştu ki, giysilerini çıkarmadan odamdaki tek yatağa uzandı. Bisüre sayıklar gibi mırıldandı, sonra sızıp uyudu. Açılan eteğinden görünen baldırları öyle kışkırtıcıydı ki, isteklerimi bastırmak için giysisini çıkarmaktan vazgeçip, üstünü örttüm.

Yine çantasını karıştırdım. İskarpinlerinin renginde pahalı bir çantaydı. Çantasında makyaj gereçleri, bir de içi para dolu para çantası vardı. Para çantasında, yeni çektirmiş olduğunu sandığım belgelik dokuz fotografı vardı. Bunlardan birini aldım. Sabahleyin işime giderken o hâlâ uyuyordu. Uyandırmadım.

Çalıştığım işyerinden yılda iki kez onbeşer gün izin alıyordum. İznimi alınca, otobüsle, Nedret'in babası olduğunu söylediği albayın yaşadığı kente gittim. Ordaki arkadaşımın da yardımıyla albay ve ailesi üzerine daha geniş bilgiler edindim. Bir yıl önce albayın evinden onbeş yaşında evlatlık bir kızın kaçmış olduğunu, nereye gittiğinin de bilinmediğini öğrendim. Kaçan evlatlık kızın

adı Gülfidan'dı. Albayın eşi, köylü adı diye Gülfidan'ı beğenmemiş, evlatlık kızın adını Mualla koymuştu. Çünkü Mualla adı o dönemde modalığını yitirmekteydi, büsbütün de modadan düşmemişti. Mualla'yı, eski adıyla Gülfidan'ı onbir yaşındayken, babası tutuklanıp cezaevine atıldığı gün, emekli albayın eşi evlatlık olarak evine almıştı. Mualla'nın babası sık sık cezaevine girip çıkan içkici bir serseriydi. Annesi de sürtük bir sokak kadınıydı; haftalarca hatta aylarca ortadan yiter, sonra günün birinde kirayla oturdukları gecekonduya dönerdi. Babası cezaevine son girdiğinde annesi çoktanberi ortada yoktu. Bir de ağabeyi vardı ama o da yitikti.

Emekli albayın iyiliksever karısı, evine alır almaz Mualla'nın saçlarını kendi eliyle makasla dibinden kesmiş, kaynar sularla yıkayıp arıtmış, üstüne kızının eski giysilerini giydirmiş, kızın saçsız başına da sıkı sıkı bir yemeni bağlamıştı. Mualla her ne öğrenmişse, beş yıl yaşadığı albayın evinde öğrenmişti. Sarı saçları kıvır kıvır uzamış, bakanın gözünü alamadığı bir güzel kız olmuştu. Gecekondusunda yaşarken Mualla ilkokulun dördüncü sınıfına dek okumuş olduğundan, albayın eşi onu okula göndermişti. Mualla, okulda da çok başarılı olmuştu. Mualla'dan üç yaş büyük olan albayın Nedret adındaki kızı bir geri zekâlı olduğundan üst üste sınıfta kalmış, buyüzden Mualla'yla aynı sınıfta okuyordu. Mualla ne denli güzelse, Nedret de o denli çirkindi. Albayın eşi, kızı Nedret'in Mualla'yı kıskanması yüzünden bunalım geçirdiğini ileri sürerek, ortaokulun ikinci sınıfında okuyan Mualla'yı okuldan almıştı.

Onbeş yaşına gelen Mualla çok güzel bir genç kız olmuştu. Albayın oğlu, evde başka kimsenin bulunmadığı bigün zorlayarak, korkutarak Mualla'nın ırzına geçmiş ve

bu olay anababasınca duyulunca da, delikanlının genelev kadınlarına dadanmasından, bir hastalık kapmasından daha iyi ve sağlıklı olması bakımından uygun olduğu düşüncesiyle bu olaya göz yumulmuştu. Anababasının bu hoşgörüsünden sonra, Mualla'nın koynuna girmek delikanlıda alışkanlık olmuştu.

Bütün bunları, arkadaşımın da yardımıyla, albayın komşularından, tanışlarından öğrenmiştim. Olayın bundan sonrasını herkes başka bir biçimde anlatıyordu. Bir anlatıma göre, albayın oğlunun Mualla'yla yattığının anlaşıldığı gün albay oğluna çok kızmış, oğlu da Mualla'nın zaten kızoğlankız olmadığını söylemişti. "Eh, nasıl olsa kızoğlankız olmadığına göre" oğlan da suçlu görülmemişti ama, bu kez oğlanı ve dolayısıyla aileyi suçluluktan kurtarmak için Mualla'ya baskı yapılmıştı: "Söyle, seni iğfal eden kim? Kim kızlığını bozdu? Hangi namussuz ırzına geçti? Kime kendini teslim ettin?"

Mualla söylemek istemiyorsa da, albayın dayağı, karısının da bağırmaları karşısında herşeyi itiraf ediyor: Irzına geçen öz babasıyla ağabeysiydi. Bunu ilk hangisinin yaptığını bile anımsamıyordu; o zaman yaşı o denli küçüktü ki... Hangisi gecekonduya gelirse, zorlayarak Mualla'yı –o zamanki Gülfidan'ı– koynuna alıyordu.

Mualla'nın gözyaşlarıyla hıçkıra hıçkıra bu itirafından sonra albayla karısı rahatlamışlardı.

Nasıl olsa artık kızoğlankız olmadığına göre, albayın da Mualla'yla yatmakta sakınca görmediği, hatta ameliyatla rahmini aldırmış olan karısının hastalığı yüzünden buna hakkı bile olduğu gerekçesiyle Mualla'yı koynuna aldığını söyleyenler de vardı. Albayın oğluyla evleneceği umudunu besleyen –çünkü oğlan böyle söylüyordu Mualla'ya– Mualla'nın, albayla yatmak istemediğini, ama

albayın zorlayarak, döverek kızla yattığını, kızın çığlıklarının komşulardan duyulduğunu söyleyenler de vardı.

Albay ve oğlu, ikisi birden, tıpkı evde ortaklaşa kullanılan herhangibir eşya gibi, Mualla'dan birlikte yararlanıyorlardı. Albayın karısı da bile bile olayı hoşgörüyle karşılıyordu; çünkü ameliyattan sonra kocasıyla yataklarını ayırmışlardı, kocasının olmadık kadınlarla düşüp kalkarak boşuna para harcayacağına erkeklik gereksinmesini ailenin bütçesini de sarsmadan evin içinde gidermesi elbet çok daha uygundu.

Kimileri, Mualla'nın dayanamayıp oğlana albaydan yakındığı, buyüzden babayla oğul arasında çatışma çıkınca, kadının Mualla'yı evden kovduğunu söylüyordu. Kimisine göreyse, karısıyla albayın korkunç bir kıskançlık kavgasından sonra Mualla evden kovulmuştu. Mualla'nın gebe kaldığını, çocuğun kimden olduğunun – albaydan mı, oğlundan mı – bilinmediği, albayın karısının aile mutluluğunun bozulmaması için, kürtajla çocuğu aldırtarak Mualla'yı evden yolladığı, iyi yürekli bir kadın olduğu için de, bir şikâyette bulunmasın diye, evden atmadan Mualla'ya para verdiğini söyleyenler de vardı.

Bu söylentilerin hangisinin ne ölçüde doğru olduğunu kestirmek olanaksız. Belki hepsinin de azçok gerçekliği vardı.

Bana en inandırıcı gelen şu söylenti olmuştu. Hem babası hem oğlu, sanki birbirlerinden habersizmişçesine, oysa ikisi de herşeyi bilerek Mualla'yla yatıyorlardı. Albayın oğlu bir yeniyetme. Arkadaşları olan mahallenin oğlanları dişinin ne olduğunu daha tatmadan, o bir genç kızla yatıyor; buyüzden de erkekliğini arkadaşlarına kanıtlamak için bu cinsellik başarısını ilan etmeyi gereksiniyor. Yaşıtları olan mahallenin yeniyetmelerine Mualla'yla

ilişkilerini ballandıra ballandıra anlatıyor. Bunun üzerine mahallenin yeniyetme it kopuk takımı da Mualla'yı nerde görseler hep bir ağızdan bağırmaya başlıyorlar:

"Kız Mualla!..
Oooh, ne âlâ!.."

Mualla utancından evden dışarı çıkamaz oluyor. Bu kez pencere altlarından, kapı önünden yaygara koparıyorlar:

"Herkese şapur şupur,
Bize gelince yarabbi şükür!
Kıııız Mualla!
Oooh ne âlâ!"

Gece gündüz ağlamakta olan Mualla, bunca aşağılanmalara dayanamayıp evden kaçıyor, başını alıp Istanbul'un yolunu tutuyor, sonsuz bilinmezlere doğru...

Söylentiler içinde bana en doğru olanı bu geldi; çünkü tanıdığımca Nedret'in karakterine böyle bir davranış daha uygun düşüyordu.

Bana bu söylentileri anlatanlara, bir gece çantasından gizlice aldığım küçük resmi gösterince, kimisi "Aaa, Gülfidan!", kimisi de "Mualla... işte bu!" diyordu.

Nedret'in yaşamı, yırtılıp küçücük parçalara ayrılmış, parçalardan kimisi rüzgârda savrulup yitmiş, araya başka yazılı kâğıt parçaları da karışmış bir eski kitap parçalarına benziyordu. Bu küçücük parçaları birbirine ekleyerek, karışmış yabancı parçaları ayıklayıp atarak, eksik parçaları da kendim yazıp tamamlayarak, bunların hepsini yerli yerine ve yan yana yapıştırıp onun gerçek yaşamını öğrenme tutkusu içindeydim. Yaşamının ayrıntılarını öğrendikçe onun niçin cinsel ilişkiden korktuğunu, iğrendiğini, tiksindiğini, niçin cinsel ilişkiden tat almadığını ve yaşaması için cinsel ilişkide bulunmak zorunda kaldığı

bütün erkeklere niçin düşman olduğunu anlıyordum. O fısıltısı kulağımdaydı: "Niçin seninle yatmak istemediğimi şimdi anladın mı?" "Yaşlı genç, her erkek benden hep aynı şeyi istiyor," dediğini de unutamıyordum.

İtiraf etmeliyim ki ben onu seviyordum, ama şu bilinen, şu yaygın, şu herkesin anladığı sevgilere benzemeyen bir sevgi... Onun da beni sevdiğine inanıyordum. Böyleyken, aramızda hiç konuşmadan, yaşamımızı birleştirmenin olanaksızlığını ikimiz de kabullenmiştik. Buyüzden hiçbir çıkara dayanmayan bir sevgiydi bizimkisi.

Aradan yıllar geçtikten sonra şimdi daha gerçekçi olarak düşünüyorum da ona olan adını koyamadığım duygum – belki de sevgim – benimle yatmayı hep reddetmiş olmasındandı.

Kendi anlattıklarını, uydurduklarını, arkadaşımın mektupta yazdığı bilgileri, sora soruştura kendi öğrendiklerimi birbirine ekleyerek, birleştirerek, yapıştırarak Nedret'in gerçek yaşamını bulmaya çalışıyordum. Elde ettiğim bulgularda herşey yerli yerine oturuyordu da salt şu piyano ve piyano öğretmenini biyere oturtamıyordum. Çünkü, araştırmalarıma göre emekli albayın evinde piyano olmadığı gibi, sıradan bir ev kadını olan albayın karısının piyano çaldığı da doğru değildi. Öyleyse, yaşamına yön verdiğini söylediği bu piyano olayını nerden çıkarmıştı! Araştırmalarımı derinleştirince bunu da öğrendim. Gerçekten de tıpkı Nedret'in anlattığı biçimde böyle bir kıskançlık sonucu piyanonun kırılması ve tuşları kırık piyanonun kapağının yıllarca kilitli kalması olayı vardı, ama bu olay albayın evinde değil, başka bir evde geçmişti. Nedret bu olayı, albayın karısının kabul gününde toplanan konuk kadınlardan biri, başka bir kadının başından geçmiş bir olay olarak anlatırken duymuştu.

Evlerinin bahçesindeki hatmi ağacı, kovalarla su çektiğini söylediği mermer bilezikli kuyu filan, bütün bu ayrıntılar da doğru değildi. Albay bahçesi olmayan bir apartmanın alt katındaki dairesinde oturuyordu.

Bütün bu araştırmalarımdan çıkardığım sonuç şuydu. İlk adıyla Gülfidan, şimdiki adıyla Nedret, yoz bir serseri babanın, herkesin kadını bir sokak sürtüğü ananın çocuğu olmayı kendine yediremiyordu. Öz babasının ve öz ağabeysinin, çok küçük yaşındanberi ırzına geçmiş olmasını da benimseyemiyordu. Daha sonra evlatlık olduğu evde emekli albayla oğlunun da koyunlarına zorla almalarını, onlardan –birinden– küçük yaşında gebe kalmış ve çocuğunu aldırmış olmayı da sindiremiyordu. Sonra evlatlık olduğu evden kovuluşunu, belki yaşadıklarının sonucu olarak cinsel ilişkiden tiksiniyorken her gece hatta gecede bikaç kez değişik erkeklerin azgın kösnüllüğünü doyuran bir kadın olmasını, hiç istemediği bir yaşamı sürdürmek zorunda kalışını kabullenemiyordu. İstemediği, yadsıdığı, ama yine de yaşamak zorunda kaldığı bütün olayları yaşamından silmiş, kazıyıp atmıştı. Buyüzden geçmişinde kalan yaşam boşluğunu, kendi uydurup kurduğu bir yaşamla doldurmak zorunda kalmıştı. Hem de uydurduğu bu yaşam, neden vücudunu erkeklere kiralamak zorunda kalışının da gerekçesi oluyordu. Hiç tanıyıp bilmediği bir dünyadan kendine bir geçmiş uydurması da olanaksız olduğundan, tanıyıp bildiği, tanığı olduğu çevrelerden seçtiği olaylarla kendine bir geçmiş yaşam kurmuştu. Örneğin bir milletvekilinin kızı olamazdı; çünkü hiç milletvekili tanımamıştı. Tanığı olduğu bir güzel bahçenin hatmi ağacı, onun yaşanmamış anısına girmişti. Başka bir güzel bahçenin mermer bilezikli kuyusu... Piyanoyu

kıran sert ve kıskanç bir baba... Emekli albayın kızının adını da kendine almıştı: Nedret...

Değişik kişi, zaman ve yerlerden alarak birleştirip uydurduğu geçmişinin gerçekliğine kendini inandırmıştı. Olmuş olandan başka geçmiş bir yaşam seçmişti kendisine. Kimseyi de kandırmıyordu, kendi birleştirdiği geçmişine önce kendisi inanıyordu.

Bir Doğu ilçesine atanmıştım. Istanbul'dan ayrılmadan önce bir gece benim odamda birlikte olduk. Gittiğim Doğu ilçesinden mektuplar yazdım. İkisi "Adresinde bulunamamıştır" açıklamasıyla geri geldi. Öbür mektuplarımdan hiç haber çıkmadı.

Bir yıl sonra o ilçeden onbeş günlük izne geldiğimde, ilk işim Nedret'i aramak oldu. Bulabileceğimi sandığım heryere gittim, onu tanıyan bildiklere sordum. İznimin bitmesine bir gün kala bulabildim. Bir barda konsomatris olarak çalışıyordu. Güzel kadın olduğu için müşterisi çoktu. Bar sahibine çok para kazandırması için de her müşterisiyle birlikte bol bol içmesi – müşterisine de içirmesi – gerekiyordu. Kendisi kabul etmiyordu ama bence alkolik olmuştu yada olmak üzereydi.

Adresini değiştirdiği için mektuplarım eline geçmemişti. Beni büyük bir coşkuyla karşılamıştı ama Istanbul'da kalacağım son geceyi birlikte geçirememiştik. Çalıştığı bara gelmemi istemediği gibi evine de götürmek istemedi. Sezinlediğime göre bir erkekle yaşıyordu. Sorsam, saklamaz, doğrusunu söylerdi. Ama sormadım. Barda çalışırken de kendisini görmemi istemediğini sanıyorum. O gün barda çalışacağı zamana dek birlikte olduk. Tasarılarından söz etti. İyi para kazanıyormuş. Para biriktirip bir ev satın almayı düşünüyordu. Nüfus kâğıdı olmayınca nasıl ev satın alabileceğini sordum. Çantasından bir nüfus kâğıdı çıkardı.

– İşte!

Baktım. Resim onun. Adı da Nedret. Baba adı, emekli albayın adı değildi. Anne adı da albayın karısının adı değil.

Barda çalışabilmesi için nüfus kâğıdı zorunlu olduğundan, bar sahibinin yardımıyla çok para verip bir sahte nüfus kâğıdı çıkarmış. Bu nüfus kâğıdıyla Gülfidan'lıktan resmen kurtulmuş oluyordu. Hiçbir zaman ona gerçek yaşamını bildiğimi, bir sabıkalı serseri babayla bir sokak kadını annenin kızı Gülfidan olduğunu bildiğimi belli etmedim. Bütün uydurmalarına inanmış göründüm.

O gün dört beş saat Boğaz'da birlikte olduk. Rıhtımlarda gezindik, parklarda dolaştık, bir içkili aşevinde içtik. Yine mutlu geçmiş çocukluğunu, yılbaşı gecelerini ailece nasıl geçirdiklerini en ince ayrıntılarına dek anlattı.

Dönülmez bir çıkmaz yola sapmış olduğunu, bu yolun sonunun uçurum olduğunu biliyordum. Ama onu doğru bir yola sokmak da elimden gelmiyordu. Hiçbir yararı olmadığını bile bile aptalca öğütler verdim.

Arabayla döndük. Onu çalıştığı barın kapısında bıraktım. Ayrılmadan önce öpüşürken sımsıkı sarılıp,

– Seni herkeslerden çok seviyorum... dedi.

"Ben de..." demek istedim ama diyemedim nedense. Belki de artık herkesin kadını olduğu için onu sevdiğimi söylemek bana küçültücü gelmişti. Oysa seviyordum.

Çalıştığım ilçeye döndüm. İki mektubum yine yanıtsız kalınca bir daha yazmadım. Yaşadığım taşra ortamının koşullarına uymuştum. Evlendim. Nedret'i büsbütün unuttum diyemem ama, anımsayışım gittikçe seyrekleşti. Zaman anıları silikleştiriyordu. Dört yıl sonra Istanbul'a yakın biyere atanmıştım. Istanbul'a oldukça sık gidip gelebiliyordum. Istanbul'a gelişlerimde burdan sanki dün ayrılmışım gibi bir duyguyla Nedret'i aramaya koyulmuştum.

Bulunabileceğini sandığım heryerde aradım, tanıdığını umduğum herkese sordum. Onu aramam bir yıldan uzun sürdü. Umudumu kestiğim bigün izini buldum. Korkunç bişey ama, kaçınılmaz bir durumdu: Nedret, adını Birsen olarak değiştirdiği için onu bulamamıştım. Birsen, Abanoz Sokağının en lüks genelevi olan 1 numaralı evde çalışıyordu. Benimle genelevde karşılaşmayı istemeyeceğini bildiğim için –ben de istemiyordum– telefon ettim. Sesimi duyar duymaz beni tanıdı. Önce bir sevinç çığlığı duydum telefonda, sonra sessizlik... Önce bikaç kez Nedret diye seslendim, sonra yeni adıyla Birsen diye yineledim. Hıçkırıklarını duyuyordum. Sözlerimi, hıçkırıklar arasında biriki seslemlik sözcüklerle kısa kısa yanıtlıyordu.

– Seni görebilecek miyim?

İki gün sonra buluşmak üzere evinin adresini söyledi.

Sözleştiğimiz gün ve saatte evine gittim. Kapıdan girdiğimde boynuma sarıldı, başını omzuma dayadı, bisüre öylece kaldı. Salona girdik. Gözyaşlarını siliyordu.

Sanki yeni tanışıyormuşuz gibi, bisüre konuşacak söz bulamadan karşılıklı oturduk. Enaz on yaş yaşlanmış buldum. Yine güzel bir kadındı, ama bambaşka bir güzel... Yüzünün mum ışığı sarı solgunluğunu makyajla da gizleyememişti.

Bir genelev kadınının evinin ayrı bir standardı olurmuş gibi, evini hiç de bir genel kadın evine benzetemedim. Yeni alınmış eşyalar düzensiz yerleştirilmiş. Yine de benim evimden iyi...

Aradan geçen dört beş yılda öyle büyük değişim olmuş ki... Onda mı, bende mi, ikimizde mi? Birbirimize çok uzaklaşmış, çok yabancılaşmışız. Karşımdaki o küçük, o incecik Nedret değil...

– Bak!.. Duvarda asılı, madenî – belki gümüş – bir çerçeve içindeki fotografı gösteriyordu. Büyüttürdüm... dedi.

Onsekize yirmidört boyutunda bir fotograftı. Kalkıp yaklaştım fotografa: İkimiz... yıllar önce bir gazinoda, gazinonun fotografçısına çektirmişiz. Şimdiki Birsen, Nedret olduğu günlerde... Başını omzuma dayamış, iyice sokulmuş bana...

Bu fotograf, aramızda doğan ilk uzaklığı, yabancılığı sildi. Ben de duygulanmıştım.

Çok acılar çektiğini söylüyordu. Yaşamının işkence, hiç bitmeyen işkence olduğunu yineliyordu. Bunun nasıl bir işkence olduğunu anlamasam bile, çok iyi kestiriyordum: Cinsel ilişkiden hiç tat almamış, yaşamı boyunca iğrenmiş, tiksinmiş bir kadının günde onbeş-yirmi, belki de daha çok erkekle cinsel ilişkide bulunmak zorunda kalması, üstelik hergün... Hiçbir Yunan tanrısı, Zeus bile, hatta nice din varsa bütün o dinlerin tanrıları bile, ne düşmanlarını, ne insanları, ne kullarını böyle bir cezayla cezalandırmayı düşünmemiştir. Tarih boyunca hiçbir işkencecinin aklına gelmemiş bir işkenceydi.

İstese bile yalnız yaşayamayacağını bile bile, yine de, yalnız mı yaşadığını sordum. Elbet yalnız yaşamıyormuş. Onun mesleğinde yalnızlık olanaksız.

Evinde birlikte oluşumuzdan çekindiğim için bunu sorduğumu sanmıştı. Doğrusu, biraz da öyleydi. Birlikte yaşadığı erkeğe beni çok anlattığını, adamın artık görmeden beni tanıdığını, beni ancak duvara asılı o fotografımızdan tanıdığını söyledi.

Birlikte yaşadığı adam? Bu ne demekmiş... Ayda bir filan görüşüyorlarmış. Şoförmüş... Ona bir araba satın almış... Aralarında o iğrendiği ilişki hiç yokmuş. Adamın

bu gereksinmesi için herhalde başka kadını olmalıymış. Öyleyse neye mi? Başka erkeklerin başına bela olmasından kurtulmak için... Çok da kötü biri değilmiş...

Oturduğu evin kendisinin olduğunu sanmıştım. Oysa kiraymış. Dahaca ev satın alamamış.

Hiç ara vermeden cıgara içiyordu. Parmakları sararmıştı cıgaradan... Arasız cıgara içişinden, renginin solukluğundan, eroin kullanıyor diye kuşkulandım. Herzamanki gibi doğruyu söyledi. Evet, eroine de alışmış...

Hiçbir yardımım olmadıktan sonra, ona boş öğütler vermek ne aptallıktı. Kaldı ki, yardım olanağı bulunsa bile artık o yardım edilemeyecek bir son uca gelmişti. Barda çalıştığı zamanki kurtuluş umudu da kalmamıştı. Şöyle diyordu:

– Boş ver... Herşey bitti. Olan oldu artık. Bir mağara yolunda gibiyim, yolun sonunu merak ediyorum. Bu sonu bilinmeyen yol, beni nereye dek götürürse gideceğim; hiçkimsenin gidemeyeceği yere dek...

Hiç olmazsa eroin alışkanlığından kurtulması için bir hastaneye yatırılmasına yardımcı olabilirdim. Bu önerime yanıtı şöyle oldu. İnsan seyrettiği güzel bir filmin, okuduğu güzel bir romanın sonunu merak edermiş. Merak ettiği için de romanı elinden bırakamaz, filmin yarısında sinemadan çıkamazmış. İşte böyle... O da kendi sonunu merak ediyor, bir an önce bu sona varmak için telesiyormuş. Öyleyse, kendi sonunu çabuklaştıracak olan eroini yada başka kötülüklerini niçin bıraksınmış...

Bu yolun sonunun belli olduğunu, sayısızca denenmiş olduğunu, merak edilecek değişik bir sonu olamayacağını, o sonun bilindiğini dilim döndüğünce anlatmaya çalıştım. Bu sözlerime yanıt olarak, yine o kendisine uydurduğu geçmişine döndü. En büyük yanlışı, emekli albay olan

babasının evinden kaçmakla yaptığını, ancak bundan sonra ailesine dönüş olanağı kalmadığını söyleyip yine o yapay geçmişinin anılarını anlatmaya başladı.

Birara onun Gülfidan olduğunu, gerçek yaşamını bildiğimi, ailesinin olmadığını söylemeyi düşündüm. Ama sonuçtan korktum. Kendisine öyle bir yaşam uydurmuş ve bu uydurduğu yaşama öylesine inanmıştı ki, layık olmadığına inandığı gerçek olan pis geçmişini öylesine yadsımıştı ki, ben o yadsıdığı gerçeği yüzüne vurunca, bana inanmayabilir, düşman olabilir, daha da kötüsü bir ruhsal bunalıma girebilirdi; hatta belki de kendini öldürebilirdi.

Tanıştığımızdanberi, beni zor zamanlarında sığınılacak yada kendini anlatabildiği bir insan olarak görüyordu. Oysa ben onu, evinde olduğum o gün, eskiden olduğu gibi çekiciliği olan bir kadın olarak görmüyordum. Benim için acı veren, yürek burkan bir sevgili anıydı.

O gün, izin günü değilken, benimle olabilmek için, çalıştığı genelevden özel izin aldığını söyledi. Bu sözüyle evinde kalmamızı istediğini anlatmış oluyordu. Yemek hazırlar, rakı sofrasını kurarken şarkılar mırıldanıyordu.

İçmeye, yemeye başladık. Yine anılarına döndü. Önceleri gerçek anababasının, çocukluğunun utanç verici liğinden kurtulması için kendisine başka bir yaşam uydurduğunu sanıyordum. O gün evinde onu dinlerken, hiç de öyle olmadığını ayrımsadım. O geçmişinden değil, çocukluğundanberi içinde bulunduğu yaşamdan utandığı için kendisine yalandan güzel bir yaşam uydurmuştu; o güzel yalana gerçek diye inanıp sığınıyordu. Uyduruk yaşamının gerçekliğine içtenlikle inanarak şunu anlatmak istiyordu: Ben, bu içinde yaşamak zorunda bırakıldığım kirli ortamın insanı değilim. Ben yanlış yerlerde, yanlış koşullarda yanlışlar yaşıyorum.

Evinde gecelemek istemedim, tedirgindim. Karanlık basmadan, işim olduğu bahanesiyle ayrılırken bir daha ne zaman geleceğimi sordu. İlk fırsatta telefon edeceğimi söyledim onu avutmak için.

İki yıla yakın Nedret'i görmedim. Görmeyi de gereksinmedim. Istanbul'a atanmıştım. Bir gece bir içkili yerde arkadaşlarla içerken birden Nedret aklıma düştü. Ama nasıl bir istek, dayanılmaz biçimde... Gecenin o saatinde Abanoz Sokağının 1 NUMARA'lı evine gittim. Bir geneleve ilk gidişimdi. Birsen'i sordum. Hangi Birsen? Tanımadılar. Anlatmaya çalıştım. Kızlardan biri anımsadı sonunda. "Haa, o mu?" O sokağın sonunda, başka bir evde çalışıyormuş. Söylenen eve gittim. Bu evin herşeyinden o piyasanın en aşağı düzeyinde olduğu belliydi.

Birsen! Evet... İlkin tanıyamadım. Ne korkunç şey! Bir insan bu kısa zamanda nasıl bu denli değişebilir! Sanki on-onbeş yılı, iki yıl içinde yaşlanmış gibi... Boynuma sarılacak gibi davrandıysa da, çekindi, sarılamadı. Yüksek ökçeli iskarpinleri, ajurlu çorapları, pembe jarse külotu vardı. Üstü çıplaktı. Sarkık memelerinin pörsüklüğü hemen göze çarpıyordu. Kendisini o yerde ve o kılıkta gördüğüm için tedirgin olduğu belliydi. Utandığını sanıyorum. Üstüne bir bluz aldı. Salonda yan yana otururken öbür kadınlar, beni Birsen'in akrabası sanmışlardı. Birsen, yani eski adıyla Nedret konuşamıyor, için için ağlıyordu. Evin patronu olan boğuk sesli çok şişman kadın, çay yada kahve ısmarlamaya kalktı. İstemedim. Başka zaman evine gideceğimi söyleyerek kalktım. O evden taşındığını söyledi, ama yeni evinin adresini de vermedi. Ben de istemedim. Evden çıkarken "Bir daha gelmezsin... Değil mi?" dedi. Anlamıştı gelmeyeceğimi. "Yine görüşeceğiz..." diye yalan söyledim.

Üzüldüm demek, duyduğum acıyı anlatmaya yetmez. İşte o çok merak ettiği mağara yolunun sonuna iyice yaklaşmıştı.

Nedret'i bir daha aramadım ama, taşra genelevlerine gidip geldiğini, bikaç kez hastaneye düştüğünü, zaman zaman birilerinden duymuştum.

O günden sonra Nedret bende bir anı olarak kalmıştı. Ama onu evime (odama) o ilk geldiğimiz geceki kılığı, hali ve yaşıyla anımsıyordum. Rüyalarıma da girdiği oldu, hep o onbeş yaşındaki, karmakarışık saçlı, ökçeleri aşınmış düz ayakkabılı, suskun çelimsiz kız olarak...

Bir gece İstiklal Caddesinden geçerken, bir kadın yolumu keser gibi önümde durdu. "Merhaba," dedi. Kadını tanımadım ama sanki tanıyormuşum gibi davrandım. Kadın ellisini geçkin görünüyordu. Öyle sanıyorum ki, kendisini tanımadığımı anladığı için bir ortaklaşa tanışımızı açıklamayı gereksindi.

– Nedret şimdi nerde, biliyor musunuz? dedi.

Birsen değil de Nedret dediğine göre, o sabaha dek açık kalan çayevindeki tanış kızlardan biri olacaktı. İşte o zaman kadını tanıdım. Çayevine o kış gecesi ahlak zabıtası ekibi baskın verdiğinde, Nedret'i benim masamdaki sandalyeye itip korumama bırakan, sonra kendisini yakalasınlar diye sivil ahlak polisine doğru giden kadın...

– Hayır, bilmiyorum... dedim.

Bir aydanberi yatmakta olduğu hastaneyi söyledi.

Ertesi gün, hastaneye gitsem mi, gitmesem mi diye çok düşündüm. İsteksizdim. Ama yine de bir gül demetiyle hastaneye gittim. Yolda hep bir mucize düşledim: Hastanede o ilk gördüğüm Nedret'le karşılaşmak...

Yatakta gördüm onu. Karşımda bir insan döküntüsü vardı. Zorlukla kımıldadı. Yastığına sırtını dayayıp

doğrulmak istedi ama başaramadı. Ben de yardım edemedim. Karşımdaki Nedret mi, yoksa herhangi başka biri miydi? Karyolanın ayakucu demirine asılı levhada kimliği yazılıydı, o sahte kimlik... O durumda görünce niçin kendini öldürüp kurtulmuyor diye içimden geçirdim. Sorumun yanıtını kendim verdim. O yarı yoldan dönmek istemeyen, bilinmeyen mağara yolunun gidebileceği yerine dek gitmek, kendi sonunu görmek isteyen bir kadındı.

Konuşması öyle yeğniydi ki, kulağımı ağzına yaklaştırarak söylediklerini anlamaya çalışıyordum. Bana bişey danışıyordu: Hastaneden çıkınca ailesinin yanına gitse miydi? O sert babası onu kabul eder miydi? Yıllardır onlardan haber almamıştı. Annesi, babası yaşıyorlar mıydı?

Bunları sorarken elini avucuma bırakmıştı. Getirdiğim kırmızı gül demeti yorganın üstündeydi. Gözlerinden süzülen yaşlar yastığını ıslatıyordu.

Soruyordu: Ailesine gidip kendisi için konuşabilir miydim? Kendisini kabul edip etmeyeceklerini öğrenebilir miydim? Annesi de, babası da yaşlanmış olmalıydılar. Öyleyse babası artık annesini kıskanmıyordur. Belki annesinin piyano çalmasına bile izin vermiştir.

Uydurduğu yaşamının gerçekliğine böylesine kendini inandırmış olması çok şaşılası bir olaydı.

Konuşmaktan yorulmuştu. Ne söyleyeceğimi bilemiyordum. Ama bişeyler söylemem de gerekiyordu. En iyisi güzel şeyler söyleyip ona umut vermekti.

Ailesinin yanına gidecektim. Bilmiyormuşum gibi, ailesinin adresini sordum. Bildiğim o adresi fısıldayarak söyledi. Ailesi niçin kabul etmesin? Hatta koşup hastaneye gelir, sevinç yaşları dökerek alıp eve götürürlerdi; bahçesinde hatmi ağacı ve mermer bilezikli kuyusu olan bahçeye...

Ben bunları söylerken gözlerini yummuştu; masal anlatılırken uyuyakalan bir çocuk gibi... Uyuduğunu, artık beni duymadığını sanarak yavaşça elimi avucundan çekince gözlerini açıp.

– Gidiyor musun? diye sordu.

– Yine gelirim... dedim.

Kandırmak için söylemedim. Gerçekten de yine gelme niyetindeydim.

Ayağa kalktım. Öpmem gerekirdi, ama öpemedim. Öpemediğim için de kendimden utandım. Ellerini, saçlarını okşadım. Koğuştan çıkarken bile dönüp ona bakamadım.

Nasıl olduğunu öğrenmek için bikaç gün – belki üç gündü – sonra hastaneye telefon ettim. Yine ziyaretine gitmek istiyordum. Telefondaki görevli, biraz beklememi söyledi. Araştırıyor olmalıydı ki, epiy sonra tek sözcükle yanıt verdi:

– Ölmüş!

– Ne zaman? diye sordum.

Bunu niçin sorduğumu bilmiyorum. Bişey söylemek için sormuş olmalıyım. Ölüm zamanının hiçkimse için önemi yoktu ki...

Telefondaki görevli, sinirli bir sesle,

– Ölmüş işte, gömülmüş bile... dedi.

DenHaag (Flora Beach Hotel, 112) 14 Aralık 1988
Londra, 24 Haziran 1989
Ankara, 14 Ocak 1990
Bursa, 9 Şubat 1990

Her İnsan Bir Düş Kırıklığıdır

Bay Dagon'un Anı Defterinden Bir Bölüm

Karımın iki kocası vardı; vardı değil varmış, benim de iki karım... Evliliğimiz onyedi yıl böyle sürmüş. Böyle olduğunu, karımla evliliğimizden otuz, ayrılmamızdan da onüç yıl sonra anlayabildim. Bu acı gerçeği bunca geç öğrenmek ne korkunç! Üstelik yeryüzünde aynı zamanda iki karısı olan koca ve iki kocalı kadın salt biz değiliz. Belki bütün karıkocalar böyle de, onların da benim gibi durumlarından haberleri yok. Buna doğal bile denebilir. Doğal olmayan yanı, onyedi yıllık evliliğimiz süresince bu durumu ikimizin de ayrımsamamış olmamız. Ne karımın iki kocası olduğundan haberi vardı, ne de benim iki karım olduğundan... Karım bunu hâlâ bilmiyordur belki de, evlilerin pekçoğu gibi... İkimiz de birbirimizi haberimiz bile olmadan aldatmış oluyorduk. İkimiz de hem ihanet etmiş, hem de ihanete uğramıştık.

Pekçok evliliklerin yada bütün evliliklerin bizimki gibi olması, buyüzden de karşılıklı ihanetlerin doğal sayılması gerektiği beni avutmuyor. Bana zor gelen, bu gerçeği yıllarca anlamamış olmam. Bilseydim ne yapardım? Ya bana ihanet eden kadınla evliliğe dayanamaz hemen ayrılırdım yada ben de ona ihanet ettiğime göre, ihanetler dengesi kurduğumuz için evliliğimizi sürdürürdüm. O zamanlar nasıl davranacağımı, yıllar sonra bugün kestiremiyorum. Ama aldatılmış olmayı da bitürlü sindiremiyorum.

Onyedi yıllık evliliğimiz süresince karımın beni aldatmış olduğunu, boşanmamızdan onüç yıl sonra Melusin'in yardımıyla öğrendim? Yardımıyla mı, aracılığıyla mı?

Herneyse... Ama bunu Melusin'den öğrendiğim kesin. Melusin'im, vazgeçilmezim benim... Ekim ayının o güzel, güneşli gününde...

Bayan Melusin'le Bay Dagon'un Tanışmaları

Karısıyla geçimsizliklerinin dayanılmaz son evresine vardıkları günlerde Bay Dagon, Bayan Melusin'le tanışmıştı. Dagon, yıldırım aşkı denilen biçimde Melusin'e birdenbire tutulmuştu. Dagon, yıldırım çarpar gibi Melusin'e vuruluşunun nedenini yıllar sonra çok düşündü. Herşeyden önce o günlerde evliliği tam bir cehenneme dönmüştü. Hatta zaman zaman karısı "Niçin biz böyle olduk? Niçin kavga etmeden beş dakika konuşamıyoruz?" diye bar bar bağırırdı. Gerçekten de sinirlenmeden, kavga etmeden, çatışmadan beş dakika bile konuşamaz olmuşlardı. İşte böyle bunalımlı bir döneminde Melusin'le tanışmıştı. Melusin'se, insana dinginlik veren durgun ve duru bir göl güzelliğinde, incecik ve incelikli, yumyumuşacık bir genç kadındı.

Doğrusu, Melusin de Dagon'un aşkını karşılıksız bırakmadı. Yoksa bu ilişki onüç yıl nasıl sürerdi? Ne var ki, Melusin'in aşkı, Dagon'unki gibi çılgıncasına değildi. Onun yaşamında çılgınca aşk hiç olmamıştı. Oysa Dagon'un her aşkı çılgıncaydı. Beş dakika bile çatışmadan konuşamadıkları onyedi yıllık karısıyla da çılgınca bir aşktan sonra evlenmişti.

Dagon şiir yazmazdı yani şair değildi ama, kanında, canında, hücrelerinde şairlik vardı. Şaircesine yaşardı. Dagon'un itkisi, duygularıydı, duygusallıkları ve duyarlıklarıydı. Bibakıma kendisini dünyanın çevresi sanırdı. Bir başka anlatımla, kendisinin dünya için var olduğunu sanan özverili insanlardandı.

Melusin'se, tam tersine... Onun itkisi akıldı, hesap, kitap, plan ve programdı. Bir başka anlatımla, kendisini dünyanın merkezi sananlardandı. Dünyayı kendisi için var sayıyordu.

Dagon, Melusin'i nasıl görmek istiyorsa öyle görüyordu. Oysa Melusin, Dagon'u görmek istediği gibi değil, gördüğü gibi, yani gerçekte nasılsa öyle görüyordu. Melusin ayağını yere sağlam basıyor, Dagon'sa bulutlarda dolaşıyordu. İlişkileri ilerledikçe, Dagon'un her davranışını Melusin'in saçma bulması da bundandı.

Ayrı ülkenin insanlarıydılar. Dagon Fenikeli, Melusin de Egeliydi. Salt ülkeleri değil, dünyaları da ayrıydı. Bu ayrı ve aykırılıklarına karşın birbirlerine duydukları bu sevi, karşıtların çekimi olabilirdi.

İlk buluşup görüşmeleri kısa sürmüştü, üç dört saat... Sonra Melusin kendi ülkesine dökmüştü. Bu üç dört saatlik ilk buluşma, Dagon'un bir yaşama bile sığmayacak imgeler kurmasına yetmişti.

Havaalanında öpüşerek ayrıldılar. Dagon, Melusin'in arkasından bakarken olduğu yerden ayrılamıyordu. Melusin, polis denetiminden geçerken arkasına dönüp baktı Dagon'a, gülümsedi, el salladı. Dagon uçuyordu mutluluktan. Melusin'in bindiği uçak havalanıncaya dek ordan ayrılamadı. Gözden yitene dek uçağın arkasından baktı. Bisüre daha bulutları seyretti. İçi içine sığmıyordu sevinçten. Bir arabaya, otobüse binmek istemedi. Yürüdü, yürüdü. Sesli sesli konuştu kendi kendine... Şarkılar söylüyordu, güftesini de bestesini de kendi uydurarak... Islık çala çala... Yürüye yürüye, şarkılar söyleyip ıslık çalarak sanki bütün dünyayı dolanabilirmiş gibi geliyordu ona.

Yaşamının kadınını bulduğuna inanan Dagon, gelecekte Melusin'le ortaklaşa yaşamlarının imgelerini kur-

maya başladı. İlk mektubu Dagon yazdı, noktalı virgüller, ençok da ünlem ve üç nokta imleriyle dolu altı sayfalık mektup... Gecikerek de olsa Melusin'den yanıt geldi, onbir satırlık bir mektupla... Dagon'un ikinci mektubu, birincisinden de uzundu. Buna yanıt alamayınca üçüncü mektubunu yazdı. Bu kez Melusin'den yanıt yoktu. Meraklandı. Telefon etti. Telefonda Melusin'in coşkulu sesinden sevgi taşıyordu. Dagon'un telefonuna çok sevinmişti. Mektuplarına niçin mi yanıt vermemişti? Öyle çok işi vardı ki, zaman bulamamıştı. Telefon konuşmaları "öperim"lerle bitti.

Bu telefon konuşmasından sonra Dagon, imgelerine doludizgin yol verdi. Geçimsizlikleri son kerteye varmış olan karısından ayrılacaktı. Ayrılacaktı değil, imgeleminde karısından ayrılıyordu. Kurduğu imgeleri yaşıyordu, o imgeler gerçekleşmiş gibi... Bir ev kuruyorlar. Ama nerde? Fenike'de mi, Ege'de mi? Melusin Ege'den ayrılmayacak gibiydi. Öyleyse hem Fenike'de, hem Ege'de evleri olurdu. Yılın bir bölümünü orda geçirirlerdi. Çocukları da oluyordu. Kız mı, oğlan mı? En iyisi, biri kız, biri oğlan...

Akşamları, iki yanı ağaçlıklı yolda yürüyüşe çıkıyordu yalnız başına, ama yine de yalnız sayılmazdı; o çook uzaklardaki Melusin'le kol kola yürüyorlardı. Konuşuyorlardı yol boyunca. Öyle ki, kolundaki imgesel Melusin'in sıcaklığını bile duyumsuyordu. Aya bakıyor, incecik bir bulut arkasındaki Melusin'in güzel yüzünü görüyordu.

İmgelemindeki Melusin'le kol kola yürürken o iki yanı ağaçlıklı yolda, onunla konuşurken, onun ayda biçimlenen güzel yüzünü seyrederken, onun da beni düşündüğü oluyor mu, diye içinden geçiriyordu.

Buluştuklarında Melusin'e sık sık soruyordu:

– Zaman zaman beni düşlediğin oluyor mu?

Melusin'in yanıtı hep şuydu:
– Sen biliyorsun...
Bu yanıtı hem olumlu, hem olumsuz anlamak olasıydı.

Bayan Melusin'in Yazılmamış Anı Defterinden Bir Bölüm

Bayan Melusin günce tutmaz, anılarını da yazmazdı. Zaman zaman deneme denilecek biçimde yazılar yazdığı olurdu. Kendisini çok yetenekli sandığından, ki gerçekte de öyleydi, yazdığı yazıları kendisi de beğenmezdi. Çünkü, beğeni düzeyi gerçekten de yüksek, seçkin bir kadındı. Bu bakımdan kendi kendisinin de amansız bir eleştirmeniydi. Melusin'in bu dünyada sevip beğendiği o denli az şey vardı ki... Bu seçkincilik ölçütlerine göre, Dagon onun gönül yakınlığı duyacağı insan değildi. Böyleyken, niçin bu adamdan büsbütün kopamadığını da anlayamıyordu. Dagon'a ilgi duyuyordu, ama bir yaşamı onunla paylaşamazdı. Zaman zaman onunla birlikte olmaktan da büyük keyif alıyordu.

Bu düşüncelerini Dagon'a açıkça söylemekten çekinmiyordu, elbet onu incitmemeye de çalışarak...

Anı yazmıyordu, yazsaydı Dagon üstüne düşüncelerini anı defterine yazmak için şöyle not ederdi önce:

"Hep saçma... Ne yapıyorsa saçma. Yine de bir derinliği var. Herkesin söylediği sözleri yinelemesi canımı sıkıyor. Kalıp sözlerden tiksindiğimi hep söylüyorum kendisine. Taklit şeyleri hiç sevmiyorum. Otantik ve özgün olanlar beni çekiyor, insan olsun, eşya olsun, düşünce olsun... Bunu kaç kez söyledim. Güceniyor, belli etmemeye çalışarak. Onu üzmek istemiyorum. Anlaşamadığımızı söylediğim zaman, kendisinin beni anladığını söylüyor, oysa anlamıyor. Ortak yanımız yok, ama yine de onda beni çeken anlayamadığım bişey var. Kendisini

sevip sevmediğimi üsteleyerek benden öğrenmek istiyor. "Sen biliyorsun," diyorum. Biliyorum, bu sözüm, hem seviyorum, hem sevmiyorum anlamına da gelebilir. Yılda iki kez, kimi yıl da bir kez onunla birlikte oluyoruz, onbeş-yirmi gün kadar...

İlk zamanlar ben de birlikte yaşamayı düşünmüştüm. Şimdi öyle değil. Herşeyimiz ayrı, başka başka... Hep mektup yazmamı istiyor. Yazarım, diyorum. Ne yazacağımı bilmiyorum. İçimden gelmiyor. Ama kart atıyorum aradabir. Ençok onda sevdiğim nedir? Beni çok sevmesi...

Ne olursa olsun, onüç yıl oldu onunla bu ilişkimiz. Ne demek bu? Hep böyle sürecek demek mi? Evet, sanırım böyle... Hep saçma yapıyor, hep saçma söylüyor. Abartarak yazıyor, abartarak konuşuyor. Ençok kullandığı sözcükler: Çok, büyük, daha... Bunu söyleyince kendisi de şaştı ve kabul etti.

Yaşlı olmasaydı onunla evlenir miydim.? Bunu kendime çok sordum. Bir zamanlar düşündüm, evet... Genç olsaydı... Yok ama... Bir Fenikeli o... Bişey var aramızda hep yabancı... Bu ayın başında gidiyorum. Yirmi gün kalacağım onunla... Salt yaşamımda bir değişiklik mi? Yok, bunun ötesinde bişey var bilmediğim ve anlatamadığım. Geçen gelişimde, "Hastalanırsan bana telgraf çek, yanında olmak isterim," demiştim, öyle mutlu olmuştu ki... Bütün yaşamımda Dagon gibi çabuk mutlu olan, küçücük şeylerden sevinen insan görmedim. Ama bu iyi değil. Çünkü, çabucak da mutsuz oluyor, küçücük şeylerden de üzülüyor.

İlişkimizin ilk yıllarında salt kendisine bağlı kalmamı istiyordu. Belli etmemeye çalışsa da beni kıskandığını anlıyordum. Bu Dagon bütün Fenikeliler gibi... Başka nasıl olabilir ki... Sürekli birlikte olamayacağımızı sonunda

anladı, beni sevgisinin tekeline almaktan vazgeçti. Evet, evet bir Fenikeli o, ama yine de öteki Fenikeliler gibi sayılmaz.

Geçen gidişimdeydi. Bizim herzaman yemeğe gittiğimiz belli yerlerimiz vardır. Yine bizim yerlerimizden birine gidecektik. Cadde çok kalabalıktı. Taksi de bulamayınca yürümek zorunda kaldık. Bana ayak uydurmak için kendini nice zorlasa adımları yavaştı yine de... "İkimiz de yaşlandık" diyerek koluna girdim, adımlarımı yavaşlattım.

Ben yanındayken başka işlerle uğraşmasına çok kızıyorum, örneğin postadan gelen mektupları yada gazeteleri, dergileri okumasına... "Ben kim için geldim?" diyorum. Bu sözümden de inciniyor. Hiç haklı değil. Çünkü, birlikte geçirecek o denli az ki zamanımız...

Ne olursa olsun, yine de onunla Fenike'de yirmi gün geçirmek hoşuma gidiyor. Bizim yerimiz dediğimiz, o eski gittiğimiz yerlerde "Bizim Zamanımız"ı yaşamayı seviyorum.

Geliş günümü, saatini bildiren telgraf çektim herzamanki gibi... Sevinmiştir. Durmadan bana niçin mektup yazmadığımı, niçin telefon etmediğimi soracaktır yine... Ben de aynı yanıtları vereceğim. Mektupta günlük işlerden söz etmesini sevmiyorum diyeceğim. Zamanım yoktu diyeceğim."

Bayan Melusin'le Bay Dagon'un Gelgitli Günleri

Doğru, Dagon çok seviyordu Melusin'i. Daha önce birlikte olduğu, sevdiği kadınların hiçbirini Melusin'i sevdiği gibi sevmemişti. Evet ama, Melusin'in ruhsal gelgitleri de dayanılır, çekilir gibi değildi. Melusin'in ne zaman, nerde, nasıl olacağı hiç belli olmuyordu. Dagon bir bakıyor, Melusin dünyanın en tatlı sevgilisi. Daha

önce hiçbir sevgilide bulamadığı güzellikleri, keyifleri, tatları, mutlulukları onda buluyordu. Öyle zamanlarında bütün istekler Melusin'den geliyordu: Gezmek, içki içmek, öpüşmek, konuşmak, sevişmek... İşte o zaman Dagon, kendisini gerçekten dünyanın en mutlu insanı sayıyordu. Ama Melusin, birden öyle değişiyordu ki, onu anlamanın olanağı yoktu. Sanki daha yeni tanışmışlar ve sanki Dagon'dan hiç hoşlanmamış gibi davranıyordu. Böyle olunca, herşeye yeni baştan başlamak gerekiyordu. Örneğin arabada kendisine sokulmasına, elini tutmasına, yolda koluna girmesine bile izin vermiyordu. Yabancı biri oluveriyordu. Ondaki bu gelgitlerin nedenini Dagon hiç anlayamıyordu. Dayanılamaz bir işkenceydi bu. İçi eziliyor, kendi gözünde aşağılandığını duyumsuyordu. Böyle zamanlarda hemen orda Melusin'i bırakıp gitmeyi, onunla ilişkisini kesmeyi çok isterdi. Ama böyle bir kabalığı yapamazdı ki...

Melusin'i, başka hiçbir kadını sevemediği kertede çok sevmişti ama, yine de bağrına taş basıp onunla ilişkisini kesebilirdi; hem de kesmeliydi. Böyle bir karara vardığı zaman, Melusin'den öyle bir sıcak ilgi, öyle yakınlık görürdü ki, ondan vazgeçemeyeceğini anlardı. Buyüzden de Melusin'e "Vazgeçilmezim" derdi.

Yalnızlığını, solunduğu hava gibi duyumsadığı bir gece Vazgeçilmez'inin sesini duymayı gereksindi. Melusin'in sesinden olsun güç almak istiyordu. Onun sesi bile, Dagon'u bu kopkoyu yalnızlığından kurtarabilirdi. Sesine tutunmak istiyordu, kendi yalnızlığında boğulmamak için. Ama... Ne var ki... Tam tersi de olabilirdi. Kimileyin Melusin'in telefondaki sesi, kışın saçaklarda oluşan buz sarkıtları gibi soğuk ve sivri olurdu. Böyle bir sivri buz sarkıtının, altından geçen birinin başına düşmesi gibi, Melusin'in

telefondaki donuk ve soğuk sesi de Dagon'un içine öyle düşerdi. Acı duyardı. Telefon ettiğine bin kez pişman olurdu. O zaman telefonu hemen kapatmak gelirdi içinden, ama yapamazdı. Onun da ağzından her seslem, buz parçaları gibi dökülürdü.

Telefonu açıp da karşıdan, o herzamanki kısık sesiyle,

– Melusin... deyince, Dagon da coşkuyla,

– Vazgeçilmezim benim... derdi.

Beklerdi Melusin'in sesini; sımsıcak gülen bir ses mi, yoksa sipsivri buz sarkıtı bir ses mi? Kimileyin Melusin, o buz sarkıtı sivriliğindeki soğuk sesiyle,

– Nasılsın? diye sorardı.

İşte o zaman Dagon'un eli ayağı kesilirdi.

– İyiyim, ya sen?

Böyle soğuk konuşmalarda Melusin'in söyleyecek sözü olmadığından durmadan aynı sözleri yinelerdi: "Nasılsın sen?", "İyi misin?", yine "Nasılsın?", bir daha "Nasılsın?", sonra yine "İyi misin?"...

Bu soruların aralarına daha da buzdan, daha da sivri ve soğuk başka sözler de girerdi.

– Hoşçakal... derdi Dagon.

– İyi geceler... derdi Melusin.

Telefon böyle kapatılamayacağı için Dagon,

– Öperim... derdi.

Melusin'den yanıt gelmezse Dagon sorardı:

– Sen beni öpmüyor musun?

Melusin, o her iki anlama çekilebilecek yanıtını verirdi:

– Sen biliyorsun.

Telefonu kapatırdı. Kolları yana düşerdi. Oturur, bir zaman kendine gelemezdi.

Yalnızlığını hava gibi solunduğu o gece, böyle bir sivri buz sarkıtı konuşmayı da göze alarak Melusin'e telefon etti.

– Melusin.

– Vazgeçilmezim.

– Ah Dagon... Çok sevindim, ama ne çok...

Dagon'un birden içi ısındı. Melusin'in sesi gülüyordu. Sesi gülerken Dagon, onun sesinden gözlerinin de, dudaklarının, saçlarının, parmaklarının da güldüğünü görüyordu. Melusin, çok sevindiğini yineliyordu. Ne zaman buluşabileceklerini sordu Dagon. Çok sıkışık işleri vardı Melusin'in.

Gelmez olur mu hiç, hele Melusin istedikten sonra...

Telefonu kapattığında içi içine sığmıyordu. İşte bu güzellikleri, bu sıcaklığı, bu tatlılığı yüzünden ayrılamıyordu Melusin'den, yılda ya bir ya iki kez de olsa kısa kısa buluşsalar bile...

Dagon, Ege'ye Melusin'in yaşadığı kente gitti. Havaalanından telefon edip geldiğini bildirdi. Ama, ne o? Melusin'in sesi bir şaşılası... Soğuk, kırık, kesik kesik bir ses... Daha bikaç gün önce telefon konuşmasındaki coşkusu, sevinci, güleçliği yok.

İmgelerinin ağırlığı altında ezilen Dagon kalakaldı. Boyunun gittikçe kısalarak yere yaklaştığını, kamburlaştığını duyumsadı. Çevresindeki bütün insanlar gözüne çirkin görünüyordu, hepsi karikatürler gibi... Güzel olan ne vardı burda? Hiçbişey...

Hemen dönebilse, ayrılabilseydi burdan. Olmaz ki...

Melusin, ertesi akşam çalıştığı yerde buluşmalarını istemişti.

Günü sokaklarda, geceyi otel odasında geçirdi. Okuyamıyor, zorlanarak okuduğunu anlamıyordu. Ertesi gün

buluşma zamanına dek pişmanlıklar içinde baktığı şeyleri görmeden kentte dolaştı. Buluşma zamanı gelince, ayaklarını zorlayarak Melusin'in çalıştığı yere gitti. Öpüştüler, çünkü öpüşmeleri gerekiyordu. Melusin, lütfen biraz beklemesini, bikaç küçük işini bitirdikten sonra birlikte çıkacaklarını söyledi. Bu Melusin ki, Dagon onun yanında gazetelerin başlıklarına baksa, mektupları gözden geçirse sinirlenir, "Ben buraya niçin geldim?" diye söylenirdi.

Dagon bir sandalyeye oturdu. Melusin odadan çıkıp çıkıp girerken, elindeki bir kitabı, bir dosyayı teleserek raflara koyarken, bir masanın çekmecesini açarken, Dagon kendisini salt bu odada, bu kentte, bu ülkede değil, bu dünyada bile bir fazlalık sanıyordu; başka bir gezegenden dünyanın burasına düşmüş fazladan bir taş gibi...

Bayan Melusin'le Bay Dagon'un Unutulmaz Bir Günü

Egeli Melusin, Fenikeli Dagon'un yaşadığı kente gelmişti. Dagon onu havaalanında karşıladı. Dagon "Yine yenibaştan başlayacağız" diye geçirdi içinden. Hayır, hiç de öyle olmadı. Melusin o gün ne cana yakındı. Dagon, Melusin'in tek ve biricik mutluluğu olduğunu düşündü.

Onbeş gün birlikte olacaklardı. Daha ilk günden Dagon, ayrılacakları günün üzüntüsünü duymaya başladı. Ne güzel bikaç gün geçirdiler. Deniz kıyılarında el ele dolaştılar. Ormanlarda, parklarda kol kola gezindiler. Sık sık doyumsuzca öpüştüler. Gittikçe daha artan istekle seviştiler. Özlemlerini giderdikleri mutluluğu üleşerek yaşadılar. Bir akşamüzeri Fenike'ye özgü içkiyi içerek batan güneşi seyrederken tanışalı nice olduğunu hesapladılar. Onüç yıllık bir seviydi bu. Kadehlerini kaldırıp tokuşturdular, içtiler ve öpüştüler.

Ah, böyle sürmedi ne yazık ki... Zaman zaman Melusin'in gelgitleri, Dagon'un içini titreten soğukluk yaratıyordu. Melusin'in Fenike'den ayrılacağı günden bir gün önce, birbirlerine iyice yabancılaşmışlardı. Melusin çokaz konuşuyor ve daha çok "Saçma!", "Yine saçma!", "Sen biliyorsun..." diyordu. Dagon, Melusin'in elini eline alamıyordu. Kol kola giremiyorlardı. Elbet öpüşemiyorlardı da... Dagon'un Vazgeçilmez'i gitmiş, yerine çoktan vazgeçilmesi gereken bambaşka bir kadın gelmişti. Bu sürekli gelgitlere dayanamayacaktı Dagon, bıkmıştı.

Gecenin geç saatlerinde ayrıldıklarında ikisi de çok sarhoştu. Böyle zamanlarında olduğu gibi öpüşmeden ayrıldılar. Ertesi gün buluşacaklardı. Melusin'in bu gelişindeki son günüydü.

Dagon, çok sıkıntılı bir gece geçirdi. Ama sabahleyin kararını vermişti. Kesin ayrılacaktı Melusin'den, hem de bir daha hiç görüşmemek üzere. Bir daha hiç telefon de etmeyecek, mektup da yazmayacaktı.

Dagon, namuslu bir kişi olarak düşünüyordu ki, Melusin çok haklıydı. Onlar gerçekten çok ayrı dünyaların insanlarıydılar. Melusin'in baştanberi dediği gibi Dagon onu anlamıyordu. Ortaklaşa hiçbir duyguları, bölüşecek hiçbişeyleri yoktu, onüç yıllık acılı anılardan başka.

Dagon kesin ayrılma kararı verdiğinde, içinden bilmediği bişeyin koptuğunu, eksildiğini duyumsadı, sanki biyanı ölmüş gibi... Ne olursa olsun, bu ilişkiyi bu biçimde sürdüremezdi; çünkü dayanılmaz acılar çekiyordu. Bu kararını Melusin'e darılıp gücenmeden, yumuşak biçimde anlatacaktı. Haklı olduğunu söyleyecekti Melusin'e. İşte, onüç yıldanberi anlaşamamışlardı. Demek, ayrı dünyanın insanlarıydılar.

Bu kesin kararını verince içi rahatladı.

Sabahleyin tıraş oldu. Yıkandı. Giyinip çıktı evinden. Melusin'in oteline gitti. Melusin'i lobide kendisini beklerken buldu. Ah Melusin! İşte yine gözleri, saçları, sesi, dudakları, parmakları, küpeleri, giysisinin kumaşındaki çiçekler gülüyor. Ayağa kalkıp sarıldı Dagon'a. Öptü, Dagon da onu elbet...

– Nasılsın?

Bu, başka bir "Nasılsın?"dı, sımsıcak, güzel mi güzel...

Çıktılar otelden.

– Nereye gidelim? diye sordu Dagon.

– Sen söyle... dedi Melusin.

Eski yerlerinden birine gitmeye karar verdiler. Melusin, Dagon'un koluna girdi göğsüne yaslanarak. Arabaya bindiler. Melusin iyice sokulmuştu Dagon'a. Elini, Dagon'un avucuna bıraktı.

Melusin'in her gelişinde gittikleri yerlerden birine gittiler. Restoran üst kattaydı. Önü Fenike denizi... Masmavi durgun bir gök ve masmavi durgun deniz. Mavi gökte tembel tembel devinen ak bulutlar ve mavi denizde ağır ağır uçuşan martılar. Daha öğle bile olmadan Fenike'nin özel içkisinden içmeye başladılar.

– Çok seviniyorum... diyordu Melusin.

Bu sözü, bulutlara, göğe, denize, martılara, içki bardağına ve Dagon'un gözlerine bakıp sık sık yineliyordu.

– Çok seviniyorum.

Mutluydu.

Denizde balıkçı tekneleri, kayıkları, motorları vardı.

Bay Dagon'un Anı Defterinden Başka Bir Bölüm

Öyle sevinçli, öyle mutluydu ki o gün... Çok konuşmuyorduk, ama çok anlaşıyorduk. Bardaklarımızı tokuşturup sık sık içiyorduk.

– Merhaba... diyordum içki bardağımı kaldırıp.

İçki bardağını kaldırıp,

– Merhaba... diyordu.

İkindiüstü balıkçı motorları denizde dolanıp ağ atmaya başladılar. Martılar sürüyle arkalarından uçuyordu motorların. Üç büyük balıkçı motoru, belki de gemiydi bunlar. Tam donanımlı... Biçok kayık... Balık ağlarını makineleriyle çekmeye başlayınca martılar çığrışmaya başladı. Deniz menekşe moruna döndü. Güneş arkamızdan batıyordu. Az sonra deniz batan güneşin kan rengine bulandı. Yavaş yavaş gölgeler kısalıyordu ve giderek yitiyordu. Akşamdı. Vazgeçilmezim'in karşısındaki duvarda, parmak kalınlığında neon ışık lambaları vardı, boğum boğum. Her boğumdan mavi ışık öbür boğuma geçerken, su akıyormuş izlenimi veriyordu. Melusin bu mavi neon ışığını öyle sevdi ki... Uzun süre gözünü ordan alamadı. Bana da gösterdi akan suya benzeyen ışığı. Ben de ona, güzel olduğunu söyledim. Oysa hiç de güzel değildi. Başka bir zaman Melusin, akan suya benzer bu mavi neon ışığını güzel bulmazdı. Ama o gün, baktığı şeyin güzelliğinden çok, bakışı güzeldi. O güzel bakışıyla, baktığı şeyi de güzelleştiriyordu.

Karşı karşıyaydık, aramızda masa... O denli az konuşuyor ve o denli çok anlaşıyorduk ki...

Ben işte orda keşfettim karşımdaki kadında iki insan olduğunu; biri benim Vazgeçilmezim olan kadın, biri de Melusin adlı olan... Salt Melusin böyle değil, bütün insanlar, hepimiz böyleyiz. Belki de ilk benim buluşum sandığım bu gerçeği, benden başka herkes biliyordu. Öyle bile olsa, o gerçeği ben şimdi yaşayarak yeniden bulguluyorum.

Melusin, iki ayrı insan. Biri, onun ilk tanıdığımda bende bıraktığı ve benim algıladığım imge, biri de onun

yansıttığı ve benim algıladığım imgeden ayrı olan özkendisi... Biri, benim imgelemimde yarattığım imgesel kadın, öbürü de, imgelemim dışındaki gerçek Melusin...

Salt Melusin değil böyle olan, hepimiz böyleyiz... İlk tanıştığımızda ben de kendimi Melusin'e özkendimden başka türlü yansıtmış olmalıyım. Bir insanın özkendisi, bir başkasına kendisi diye yansıttığı imgenin tıpkısı değildir. Başkasına yansıttığımız kendimizin imgesi, kendimizden ayrı başka biridir. Öyleyse biz hepimiz iki kişiyiz. Biri asıl kendimiz, biri de başkalarına yansıttığımız kendimizin imgesi...

Birbirimizi, ilk yansıttığımız imgelerimizle tanıyoruz. Bir de bakıyoruz, algıladığımız bu imge, o insan değil. O zaman düş kırıklığına uğruyoruz. Her insan, başkaları için bir düş kırıklığıdır.

Gölgeler erimeye başlamıştı, akşam oluyordu. Hem kendisi mutlu, hem de bana mutluluk yansıtan Vazgeçilmezim Melusin'e bakarken bunları düşünüyordum. İşte o zaman onüç yıl önce ayrıldığım karımı düşündüm. O da iki kadındı; biri bana yansıttığı kendisi, yani benim algıladığım imgesi, biri de özkendisi... Ya ben? Benim nasıl iki karım vardıysa, karımın da iki kocası vardı. Karımın iki kocasından biri bendim, öbürü yine ben. Karıma yansıttığım imgemle karıma ihanet ediyordum ve karım da bana yansıttığı imgesi ve bu imgesine hiç benzemeyen kendisiyle ihanet ediyordu. Kendi karımı, yine ona yansıttığım kendi imgemle aldatmıştım.

Onyedi yıllık evliliğimde karımın bilmeden ihanetini ve benim de karıma yine bilmeden ihanet ettiğimi, bu güzel Ekim günü akşamı, Melusin'in güzelliğini seyrederken anlamıştım.

Bu sabah, Melusin'e ilişkimizi kesin olarak bitirmek kararındaydım. Ama o Melusin bu Melusin değil, başka

bir Melusin'di. Ben bu denli sevecen, bu denli sevgi dolu, beni bu denli seven Melusin'den ayrılamam; o benim Vazgeçilmezim'dir. Tıpkı ilk tanıdığım günkü gibi, bana yansıttığı imgesi gibi...

Üç saat sonra uçağı kalkacaktı. Arabaya bindik. Yaşamımın en güzel zamanını yaşıyordum. Eli elimdeydi. Bir kolumla sarılmıştım. Havaalanında ikimiz de onsekiz yaşımızdaydık. Hiç doyamadan öpüşüyorduk. Orda ayrılmak ne zor... Biniş kapısından geçiş bildirinceye dek sarıldık birbirimize... Polis denetiminden geçti. Dönüp dönüp baktı geriye, el salladı. Ben de el salladım...

Melusin'in bana yansıttığı imgesiyle ayrılışımız böyle oldu. Anlıyorum ki, o benim hem gerçekten vazgeçilmezim, hem de düş kırıklığım.

Sarıyer, 10 Ekim 1989
Nesin Vakfı, 22 Ekim 1989
Ankara, 15 Ocak 1990

Aziz Nesin'e özgü başlıca yazım biçimleri

-beri
-buçuk
aradabir
arasıra
arayer
ardarda
azbiraz
azçok
azkaldı
azkalsın
başüstüne
beribenzer
bibakıma
bibaşına
biçok
bidolu
bigün
bikaç
bikez
birara
birarada
birdenbire
biriki
bisüre
bisürü
bişey
bitakım
bitane
bitek
bitürlü
biyana
biyer
buyüzden
candarma
cıgara
çokaz
çukulata
enaz
ençok
epiy
fotograf
gülegüle
hangibir
heğbe
Heğbeliada
herbir
herbişey
hergün
herhangibir
herhangibiri
herneyse
herşey
hertürlü
heryan
heryer
herzaman
hiçbişey
hiçkimse
hoşgeldin
hoşbulduk
Istanbul
ikidebir
işgören
kıravat
kimbilir
nağra
pekaz
pekçok
sağol
Sıvas
tiren
varol
yada

yazıyla gösterilen her sayı bitişik

1972'de kurulan Nesin Vakfı, ortalama 40 çocuğu ve 20 çalışanıyla gönüllüleri de sayarsak 70 kişilik cıvıl cıvıl bir ailedir. Vakfın ana binası Çatalca'da, 15 dönümlük yemyeşil bir bahçe içindedir. Her çocuğun ayrı bir odası vardır. İlk ve orta eğitimdeki çocuklarımız Çatalca'daki devlet okullarında okurlar. Yüksek öğretimdeki gençlerimiz, bulundukları kentlerde, varsa Nesin Vakfı'nın evlerinde, yoksa kiralanan bir evde ya da yurtlarda kalırlar.

İlkokul çağına girmeden vakfa giren çocuklar bir meslek edininceye, daha doğrusu kendi ayakları üstünde duruncaya değin, vakfın koruması altındadır.

Nesin Vakfı'nda neredeyse yok yoktur. Yirmi beş bin kitaplık kütüphanesi, tiyatro salonu, yüzme havuzu, spor ve oyun alanları, seramik atölyesi, müzesi, bilgisayar odası, hayvanları (inek, koyun, keçi, tavuk, güvercin, tavşan, hindi, ördek, tavuskuşu...) çeşit çeşit meyve ağaçları, sebze bahçeleri, marangozhanesi...

Ve elbette Aziz Nesin her zaman bizimle birliktedir. Nesin Vakfı'nın gelirleri, Aziz Nesin'in yapıtlarının telif haklarından, Nesin Vakfı'nın konutlarının kiralarından ve bağışlardan oluşmaktadır.

Gerçekten de eşi benzeri olmayan bir cimriyim. Bay Harpagon bile benim yanımda çok cömert kalır. Nasıl bir cimri olduğumu ne sen, ne başkaları biliyor. Bilip bilmemeleri de hiç umurumda değil. Ben biliyorum ya, yeter...

Acılarımın, yoksulluklarımın, çirkinlirlerimin, utançlarımın, yanılgılarımın, pişmanlıklarımın, mutsuzluklarımın, hastalıklarımın, dertlerimin, açlıklarımın, gözyaşlarımın, kara günlerimin, üzüçlerimin, yalnızlıklarımın, zavallılıklarımın cimrisiyim; bunları salt kendime saklarım, başkalarına vermek, başkalarıyla bölüşmek istemem.

Tatlarımı, beğenilerimi, varlıklarımı, varsıllıklarımı, güzelliklerimi, doğrularımı, inandıklarımı, keyiflerimi, mutluluklarımı, sağlıklarımı, gülüşlerimi de, bende nice varsa hepsini, kendilerinde olmayanlara vermek isterim; başkalarına vermeyince onların benim olduğuna inanamam.

Eşsiz ve benzersiz, dünyanın en cimrisi olarak rüyalarımın bile ziyan olmasını, salt bende kalmasını istemiyorum...

"Rüyalarım Ziyan Olmasın" adlı öyküden

NESİN YAYINEVİ